

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

BARBARA NEDIČ

**MEDNARODNA HUMANITARNA POMOČ IN RAZVOJNO
SODELOVANJE (ŠTUDIJA PRIMERA KARITAS)**

MAGISTRSKO DELO

LJUBLJANA, 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Avtor: Barbara Nedič
Mentor: red. prof. dr. Zinka Kolarič

**MEDNARODNA HUMANITARNA POMOČ IN RAZVOJNO
SODELOVANJE (ŠTUDIJA PRIMERA KARITAS)**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2007

*Katarini,
da bo v življenju izbirala prave poti.*

*Najlepša hvala red. prof. dr. Zinki Kolarič za napotke in
usmeritve pri pisanju magistrskega dela.*

*Iskrena hvala koordinatorju podiplomskega študija akad. prof.
dr. Veljku Rusu in vsem profesorjem za posredovana znanja.*

*Prisrčna hvala sodelavcem in prostovoljcem Karitas v Sloveniji
in po svetu.*

Hvala študijskim kolegom in prijateljem za vso pomoč.

*Nenazadnje pa hvala družini, ki me je podpirala in spremljala
na študijski poti.*

IZJAVA

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

ALNAP	Active Learning Network for Accountability and Performance in Humanitarian Action
ACP	African, Caribbean and Pacific States (afriške, karibske in pacifiške države)
BDP	Bruto domači proizvod
BIH	Bosna in Hercegovina
CAFOD	Catholic Agency for Overseas Development (Katoliška agencija za mednarodni razvoj – Caritas Anglije)
CE	Caritas Europa
CI	Caritas Internationalis
CIDSE	Coopération Internationale pour le Développement et la Solidarité (Mednarodno sodelovanje za razvoj in solidarnost)
CLONG	NGO Liaising Committee (Usklajevalni odbor za nevladne organizacije)
COATNET	Network of Christian Organisations Against Trafficking in Women (Mreža katoliških organizacij za boj proti trgovini z ženskami)
CONCORD	European NGO Confederation for Relief and Development (Konfederacija evropskih nevladnih organizacij za pomoč in razvoj)
CRED	Center for Research on the Epidemiology of disasters (Center za raziskave epidemiologij ob nesrečah)
CRS	Catholic Relief Service (Caritas Amerike)
DEEEP	Development Education Exchange in Europe Project (Projekt izmenjave izobraževanja za razvoj v Evropi)
EC	European Commission (Evropska komisija)
ECHO	European Commission Humanitarian Aid Department (Oddelek Evropske komisije za humanitarno pomoč)
ERST	Emergency Relief Support Team (Podporna skupina za nujno pomoč)
EU	European Union (Evropska unija)
FAO	United Nations Food and Agriculture Organization (Organizacija združenih narodov za prehrano in kmetijstvo)
FORS	České fórum pro rozvojovou spolupráci (Češki forum za razvojno sodelovanje)
FWP	World Food Programme (Svetovni program prehrane)
HAC	Humanitarian Aid Commission (Komisija za humanitarno pomoč)
HAPI	Humanitarian Accountability Partnership International
HDP	Humanitarian Policy Group (Skupina za humanitarno politiko)
HDR	Human Development Report (Poročilo o človeškem razvoju)
HIPC	Heavily Indebted Poor Countries (Visoko zadolžene revne države)
ICRC	International Committee of the Red Cross (Mednarodni odbor Rdečega križa)
IEC	Intra-European Coordination (Medevropska koordinacija)
IFAD	International Fund for Agriculture Development (Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva)
IFRC	International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (Mednarodna federacija Rdečega križa in Rdečega polmeseča)
ISDR	International Strategy for Disaster Reduction (Mednarodna strategija za zmanjševanje nesreč)
MSF	Médecins sans Frontières (Zdravniki brez meja)
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
NMS	New Member States (Nove države članice EU)

NVO	Nevladna humanitarna organizacija
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Pisarna za koordinacijo humanitarnih dejavnosti)
ODA	Official Development Assistance (Uradna razvojna pomoč)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj)
SCHR	Steering Committee for Humanitarian Response (Odbor za humanitarni odziv)
SCIAF	Scottish Catholic International Aid Fund (Škotski katoliški fond za mednarodno pomoč – Caritas Škotske)
SEDEC	Social and Economic Development Centre (Center za socialni in ekonomski razvoj – Caritas Šrilanke)
SK	Slovenska Karitas
ŠK KP	Škofijska Karitas Koper
ŠK LJ	Škofijska Karitas Ljubljana
ŠK MB	Škofijska Karitas Maribor
SLOGA	Slovenian Global Action
SOA	Special Operational Appeal (Posebni operativni poziv)
STEP	Solidarity Team for Emergency Partnership (Solidarnostna skupina za sodelovanje ob nesrečah)
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SZ	Sovjetska zveza
UN	United Nations (Združeni narodi)
UNAIDS	United Nations Programme on HIV/AIDS (Program Združenih narodov za HIV/aids)
UNDP	United Nations Development Programme (Program Združenih narodov za razvoj)
UNFPA	United Nations Population Fund (Sklad Združenih narodov za prebivalstvo)
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees (Visoki komisariat za begunce pri Združenih narodih)
UNICEF	United Nations Children's Fund (Sklad Združenih narodov za otroke)
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime (Pisarna Združenih narodov za droge in kriminal)
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (Agencija Združenih narodov za pomoč in delo Palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu)
WHO	World Health Organization (Svetovna zdravstvena organizacija)
WTO	World Trade Organization (Svetovna trgovinska organizacija)
ZDA	Združene države Amerike

KAZALO

UVOD	8
1. MEDNARODNI HUMANITARNI SISTEM.....	13
1.1. OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	13
1.2. ZAČETEK MODERNE HUMANITARNE POMOČI.....	16
1.3. POVODI IN VZROKI ZA HUMANITARNE KRIZE.....	17
1.3.1. <i>Naravne nesreče</i>	21
1.3.2. <i>Vojne</i>	22
1.4. AKTERJI NA MEDNARODNEM HUMANITARNO-RAZVOJNEM PODROČJU	25
1.5. VLOGA IN POMEN NEVLADNIH ORGANIZACIJ V SISTEMU HUMANITARNE POMOČI IN RAZVOJNEGA SODELOVANJA.....	29
1.5.1. <i>Tipologija organizacij, ki delujejo na mednarodnem humanitarnem področju</i>	30
1.5.2. <i>Dodana vrednost nevladnih organizacij</i>	31
1.5.3. <i>Modeli razvojne pomoči</i>	36
1.6. TRENDI NA HUMANITARNEM PODROČJU.....	40
2. ODZIV MREŽE CARITAS INTERNATIONALIS V KRIZNIH RAZMERAH.....	42
2.1. POSLANSTVO, NAČELA DELOVANJA IN PROGRAMI CARITAS INTERNATIONALIS	42
2.2. ANALIZA STRUKTUR IN MEHANIZMOV DELOVANJA V PRIMERU NESREČ NA KONFEDERACIJSKI RAVNI.....	50
2.2.1. <i>Mehanizmi v akutni fazi katastrofe</i>	50
2.2.2. <i>Mehanizmi po akutni fazi katastrofe</i>	56
2.2.3. <i>Skupni mehanizmi za ravnanje ob nesrečah</i>	58
2.2.4. <i>Analiza odziva Konfederacije na katastrofo</i>	61
2.3. ANALIZA VKLJUČEVANJA CE V MEDNARODNO POMOČ IN RAZVOJNO SODELOVANJE	64
2.4. MOČ MEDIJEV OB PRIMERU CUNAMIJA V JV AZIJI IN ODZIV MREŽE CARITAS	72
2.5. ANALIZA ODZIVA LOKALNE CARITAS NA ŠRILANKI OB CUNAMIJU	79
2.6. KVALITATIVNA ANALIZA PROGRAMOV MEDNARODNE POMOČI IN RAZVOJNEGA SODELOVANJA NA VSEH RAVNEH KARITAS V SLOVENIJI.....	83
2.6.1. <i>Stanje v Sloveniji na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju</i>	83
2.6.2. <i>Projekti Karitas na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju</i>	87
2.6.3. <i>Zbiranje sredstev Karitas za mednarodne projekte pomoči</i>	99
2.6.4. <i>Izobraževanje in osveščanje javnosti o razvojnih vprašanjih</i>	100
2.6.5. <i>Mednarodna vpetost v CE in CI</i>	104
3. VERIFIKACIJA TEZ IN ZAKLJUČEK	106
4. LITERATURA	116
5. PRILOGE.....	123

UVOD

*»Ne odgovarjamo le za to, kar storimo,
temveč tudi za tisto, česar ne storimo.«
(Molière)*

Z vstopom Slovenije v EU smo poleg pravic prevzeli tudi del obveznosti in soodgovornosti do drugih, še zlasti do tistih, ki živijo v državah v razvoju in se soočajo z veliko revščino ter so velikokrat zaradi šibkih mehanizmov odpravljanja posledic naravnih in drugih nesreč tudi sami žrtve. V Sloveniji je tematika mednarodne humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja izredno aktualna in dobiva nove razsežnosti tako v vladnem kot nevladnem sektorju. Sprejemajo se zakoni in pravila, postavljajo se nove organizacijske strukture, ustanavljajo se nove organizacije, ki se želijo ukvarjati s tem področjem. Pri tem nehote dobimo občutek, kot da se v Sloveniji ukvarjamo z nečim novim, in zelo hitro lahko prezremo dosedanje delo na tem področju, ki ne izhaja samo iz evropske zakonodaje in obveznosti, temveč so tovrstne aktivnosti odraz naše zavesti in moralne dolžnosti.¹

V mednarodnem humanitarnem sistemu smo priče čedalje večji kompleksnosti. Število naravnih in drugih nesreč narašča, posledično se povečuje število akterjev, ki s svojimi strukturami in mehanizmi blažijo nastale stiske. Tako imamo npr. v državi, ki jo je prizadela naravna nesreča, opraviti najprej z njenimi strukturami in mehanizmi, njenimi nevladnimi organizacijami (NVO), nato s specializiranimi agencijami ZN, potem z državami EU ter njihovimi NVO, nenazadnje smo priča tudi civilno-vojaškemu sodelovanju ter različnim akterjem, kot so mediji ter podjetja, ki svoj ugled gradijo na podlagi angažiranja v humanitarnih akcijah. Ne bomo razpravljali in ugotavljali, kateri akter je najbolj učinkovit pri humanitarni pomoči in najbolj zaslužen za reševanje življenj, čeprav bi lahko na konkretnem primeru katastrofe, ki jo je povzročil npr. cunami v južnovzhodni Aziji (2004), analizirali delo vseh naštetih akterjev in poiskali tako pozitivne kot negativne vidike njihovega delovanja.

---

¹ O zametkih »slovenske« mednarodne razvojne pomoči« lahko govorimo od 17. stoletja dalje, ko so v Južni Ameriki, Afriki in Aziji delovali katoliški misijonarji (npr. Marko Anton Kapus, Friderik Baraga, Ignacij Knoblehar in drugi). Prek njih so Slovenci dobivali informacije o revščini v »tretjem svetu«, kar danes označujemo s terminom »izobraževanje za razvoj«. Čeprav je (bilo) pastoralno delo njihovo primarno poslanstvo, so (bili) bolj uspešni v sekundarnem poslanstvu, to je na področju zdravstva, kmetijstva, šolstva in usposabljanja za praktične poklice, kar danes imenujemo »razvojna pomoč«. Ocvirk (2006: 27) ugotavlja, da je razvojna razsežnost spremenila dosedanje sodbe o delu misijonarjev in je javnost misijonom zaradi njihove razvojne in humanitarne razsežnosti v glavnem naklonjena.

V magistrskem delu smo za predmet proučevanja izbrali vključevanje nevladnih organizacij v mednarodno humanitarno pomoč in razvojno sodelovanje. Osredotočili smo se na mednarodno mrežo Caritas², eno izmed največjih nevladnih organizacij, ki deluje v več kot 200 državah po svetu. Sestavlja jo 162 nacionalnih organizacij Caritas, ki so pri delu avtonomne in s svojimi strukturami in mrežami na lokalnih ravneh omogočajo izvedbo pomoči v skladu s konkretnimi potrebami in zmožnostmi na terenu. Pri proučevanju upoštevamo različne ravni njenega delovanja (mednarodno – Caritas Internationalis), regijsko (Caritas Europa) in nacionalno (posamezne izbrane članice, med njimi tudi Slovenska Karitas), saj ima to pomemben vpliv na same strukture in mehanizme odzivanja na nesreče. Prispevek mreže Caritas na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju je v Sloveniji morda manj poznan kot v drugih evropskih državah in bo morda prav zaradi tega zanimiv za proučevanje in analizo delovanja struktur in mehanizmov za ravnanje v primeru naravnih in drugih nesreč. Čeprav je organizacija Caritas v Sloveniji prepoznavna predvsem prek izvajanja socialnih storitev, pa že od svoje ustanovitve leta 1990 (pred tem je bilo njeno delo zaradi manj prijaznega političnega sistema prepovedano) izvaja tudi mednarodno pomoč.

Ko govorimo o NVO na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju, lahko naletimo na dilemo, kaj NVO sploh predstavljajo in katere organizacije spadajo v to kategorizacijo. Kriteriji so največkrat povezani z ustanoviteljem (oz. ustanovitelji) posamezne organizacije, ki v primeru nevladnih organizacij ne more(jo) biti vladne strukture. V praksi so stvari še bolj zapletene in samo ustanoviteljstvo ni nujno zadosten kriterij za uvrščanje posamezne organizacije med nevladne organizacije. Marsikdo v Sloveniji je npr. še vedno mnenja, da so agencije ZN nevladne organizacije, kar seveda po mnenju evropskih strokovnjakov ne drži, saj so ustanovljene na podlagi medvladnih pogodb in jih zato lahko uvrščamo med medvladne organizacije. OZN jasno opredeljuje, da je sestavljena iz sekretariata ZN, programov in

---

² *Caritas* je latinska beseda in pomeni »ljubezen«, »dobrota«. Katoličani besedo *caritas* (slov. *karitas*) pogostokrat uporabljajo, saj jim predstavlja konkretno dejanje vere oz. enega izmed treh stebrov vere. Ko govorijo o *caritas*, mislijo na konkretna dejanja dobrote, ki so storjena povsem iz dobrodelnih (karitativnih) nagibov. Besedo *caritas* je prevzela tudi ena izmed največjih mednarodnih dobrodelnih organizacij, ki se dejansko tako tudi imenuje (Caritas). Prisotna je v posameznih državah, kjer pa so ime lahko tudi prilagodili glede na svoje jezikovne posebnosti in ga drugače zapisali, tako kot npr. v Sloveniji (Karitas). Pri večini drugih držav so ohranili tradicionalno ime organizacije in poleg naziva organizacije zapisali tudi ime države, da se na ta način ločijo med seboj (npr. Caritas Switzerland, Caritas Austria itd.).

skladov ZN ter specializiranih agencij. Med sklade tako štejejo npr. UNICEF (UN Children's Fund), med programe npr. UNDP (UN Development Programme), med specializirane agencije npr. FAO (UN Food and Agriculture Organisation). Teorije humanitarnega sistema zato zaradi specifičnosti OZN njene agencije uvrščajo v posebno kategorijo mednarodnih organizacij; podobno velja tudi za Mednarodni odbor Rdečega križa. Tovrstno kategorizacijo bomo sprejeli tudi mi in ji poskušali slediti.

Že takoj na začetku se soočimo s težavo, kako umestiti vsebino naloge v ustrezen teoretični okvir. Prejemnice mednarodne pomoči so največkrat države v razvoju, zato se lahko odločimo za teorije, ki so povezane z neenakomernim svetovnim razvojem in revščino. Zanimivo je, da se v državah v razvoju zgodi več naravnih in drugih nesreč s katastrofalnimi posledicami kot v razvitih državah, kar pomeni, da so največkrat deležne tudi humanitarne pomoči. To potrjujejo dogodki v zadnjih letih: potres v Iranu (2003), cunami v jugovzhodni Aziji (2004), potres v Pakistanu (2005). V nalogi bomo proučevanje omejili. Ne bomo iskali vzrokov za neenakosti niti jih ne bomo reševali. Teoretični del je zato osnovan predvsem na teorijah humanitarnega sistema.

Zastavili smo si naslednje cilje:

- opredeliti okvir mednarodnega humanitarnega sistema;
- ovrednotiti pomen in prispevek nevladnih humanitarnih organizacij pri mednarodni humanitarni pomoči in razvojnem sodelovanju;
- proučiti delo humanitarne organizacije, ki se ukvarja z mednarodno pomočjo in razvojnim sodelovanjem (vsebina dela ter strukture in mehanizmi za ravnanje ob kriznih situacijah);
- analizirati fenomen cunamija v družbenem okviru, pri čemer imajo mediji pomembno vlogo;
- ovrednotiti pomoč z vidika prejemnika pomoči in opozoriti na pomembnost spoštovanja lokalnih dejavnikov in kulture;
- ovrednotiti prispevek Slovenske Karitas na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju.

Postavili smo naslednje teze:

- *Caritas Europa in Caritas Internationalis sta pomembna akterja v mednarodnem humanitarnem sistemu, ki z ustreznimi mehanizmi pripomoreta k blaženju stisk in posledic naravnih in drugih nesreč.*
- *Humanitarna pomoč in razvojno sodelovanje med organizacijami iz razvitih držav in organizacijami iz držav v razvoju sta učinkoviti le v okviru lokalnega sodelovanja organizacij v državah v razvoju, pri čemer igrajo pomembno vlogo mediji.*
- *Razmere v Sloveniji omogočajo nadaljnji razvoj programa humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja v okviru Slovenske Karitas.*

V magistrskem delu so uporabljene različne metode proučevanja, predvsem kvalitativne. *Analiza primarnih in sekundarnih virov* je služila za teoretično podlago. Opirali smo se na dokumente in pravilnike Caritas, statistiko organizacij ZN in Svetovne banke. V pomoč nam je bila predvsem tuja literatura, saj se o vlogi nevladnih organizacij pri mednarodni humanitarni pomoči in razvojnem sodelovanju pri nas ni veliko pisalo. Zaenkrat obširnejših znanstvenih in teoretičnih razprav ali raziskav, ki bi bile osredotočene na to temo, pri nas ni moč dobiti.

S *študijo primera* organizacije Caritas smo preverili splošna teoretična spoznanja in pridobili dodatna védenja iz proučevanega področja. Študija je osredotočena na vse ravni delovanja mreže Caritas, tako na mednarodno raven (Caritas Internationalis) kot na regijsko (Caritas Europa) ter nacionalno raven (Slovenska Karitas, Caritas Šrilanke), kjer smo zbrali relevantne podatke in z analitičnega vidika proučili strukture in mehanizme za izvajanje mednarodne humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja na posameznih ravneh. Kot pomemben vir informacij so služili dokumenti in interna poročila Slovenske Karitas ter zapiski s srečanj na mednarodnih forumih in seminarjih Caritas.

Delo temelji na *terenskem raziskovanju* in je napisano na osnovi *kvalitativnih analiz*, kjer so nam bili v še posebej veliko pomoč intervjuji, opravljeni na Šrilanki mesec dni po naravni nesreči. *Opazovanje z neposredno udeležbo* (Bosna in Hercegovina, Albanija, Šrilanka, Ruanda, Burundi, Kongo) je potekalo predvsem s koordinacijskega vidika in je pomemben

prispevek k razumevanju dejanskega stanja v organizaciji Karitas, kjer izvajajo program mednarodne pomoči. Neposredna udeležba na terenu, še posebej v kriznih razmerah, namreč osvetli težave z drugega zornega kota.

Spremljanje tovrstnega programa na Slovenski Karitas in aktivno sodelovanje s partnerskimi organizacijami v Evropi in po svetu je omogočilo podroben vpogled v izvajanje dejavnosti mednarodne pomoči na mednarodni, nacionalni in lokalni ravni. Vendar smo se v magistrskem delu trudili izključiti subjektivni moment in delovanje organizacije predstaviti korektno ter v skladu z znanstveni načeli proučevanja.

Magistrsko delo sestavljajo: izjava o avtorstvu, seznam kratic, kazalo, uvod, osrednje besedilo, verifikacija tez in zaključek, uporabljena literatura ter priloge. Okvirna struktura osrednjega dela vsebuje opredelitev mednarodnega humanitarnega sistema, njegovo zgodovino in vzroke ter povode za humanitarne krize. Predstavljeni so akterji na mednarodnem humanitarnem področju, kjer je še posebej izpostavljena vloga nevladnih humanitarnih organizacij (NVO). Analiziran je konkreten primer ene izmed NVO, mednarodne mreže Caritas, z vidika struktur in mehanizmov za ravnanje ob primeru kriznih situacij. Predstavljena je analiza dela posameznih članic Caritas Europa (tako v zahodni kot vzhodni Evropi) na področju mednarodne humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja in na konkretnem primeru cunamija, kjer je še posebej poudarjen vpliv medijev. Osredotočili smo se tudi na razmere v Sloveniji, kjer je predstavljeno trenutno stanje na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju, in še posebej natančno analizirali vključevanje Slovenske Karitas na tem področju.

Čeprav v nalogi govorimo o razvojnem sodelovanju med organizacijami v ekonomsko močnejših državah in tistimi, ki se nahajajo v državah s šibkejšo ekonomijo, nas ne sme navdati občutek, da s(m)o donatorji (sem že lahko uvrstimo Slovenijo) nekaj več. Prav v izogib tovrstnemu razmišljanju naj nas spremlja misel bl. Matere Terezije, Nobelove nagrajenke za mir: *»Menim, da so bogati bolj ubogi od revnih, ker so pogosto nesrečni. Več ko imajo, več želijo. A niso vsi taki ...«*

1. MEDNARODNI HUMANITARNI SISTEM

1.1. Opredelitev temeljnih pojmov

Nesreča oz. **katastrofa** je dogodek, ki povzroči škodo ljudem, lastnini, infrastrukturi in okolju do te mere, da si prizadeta družba sama ne zmore pomagati. Katastrofa je definirana kot situacija, kjer gre za veliko izgubo življenj, trpljenja ljudi, veliko materialne škode in velikega števila žrtev, ki potrebujejo pomoč. Potreba po odzivu na nesrečo je pogosto povezana z visoko stopnjo pozornosti v medijih, kot tudi nadpovprečno pripravljenostjo darovalcev (povzeto po *Emergency Manual*, 2003: 9).

Humanitarna kriza je situacija, v kateri so ljudje podvrženi nesreči, ki ogroža njihov obstoj, pri čemer niti država niti družba ne moreta omiliti posledic nesreče z zadostnimi ukrepi (Van Dok et al., 2005: 14).

O **humanitarni pomoči** govorimo takrat, ko so izpolnjeni naslednji kriteriji:

- *Ogroženo preživetje ljudi*: trpljenje do takšne mere, da ogroža obstoj prizadetih.
- *Potreba po pomoči*: prebivalstvo v nesreči potrebuje sredstva za preživetje (zaščito, hrano, zdravstveno oskrbo), česar skupnost ne zmore zagotoviti pravočasno in učinkovito.
- *Voluntarizem*: pomoč je posredovana nesebično in brez obveznosti. Tisti, ki pomaga, ni prisiljen in ni pod pritiskom zakonov, niti ne pričakuje povračila, ugodnosti in nadomestila za angažiranje.
- *Institucionalizem*: pomoč zagotavljajo organizacije (Van Dok et al., 2005: 13–14).

Vsebina humanitarne pomoči:

- *Zagotoviti preživetje*: po naravni nesreči in med vojno se humanitarne organizacije čim hitreje odzovejo na pomoč in z najnujnejšimi sredstvi poskrbijo za preživetje ogroženih

ljudi (pitna voda, hrana, zdravila, zdravstvena oskrba, oblačila, odeje, šotori, začasna bivališča, sanitarije, preprečevanje epidemij).

- *Rekonstrukcija*: obnova osnovne infrastrukture (bivališča, ceste, mostovi, vodovodi, vodne črpalke, bolnišnice in šole, elektrika, telefonske povezave).

- *Rehabilitacija*: poleg materialne obnove tudi socialna rehabilitacija (skrb za notranje razseljene osebe in begunce; reintegracija nekdanjih vojakov v družbo, zdravljenje travm, proces sprave; usposabljanje za poklic in izobraževalni programi, ki pospešijo ekonomijo in družbeni razvoj).

- *Preventiva*: poleg odprave posledic krize in normaliziranja socialnega in materialnega stanja si humanitarne organizacije prizadevajo za dolgoročen uspeh. Humanitarna akcija mora preprečiti naslednjo krizo oziroma zmanjšati škodo, ki bi pri nesreči lahko nastala (gradnja jeza, protipotresna gradnja; krizni načrti, sistemi za zgodnje opozarjanje, okrepitev lokalnih mehanizmov za pomoč, okrepitev solidarnostnih mrež itd.) (Van Dok et al., 2005: 14–15).

Mednarodno razvojno sodelovanje oz. **razvojna pomoč** običajno poteka med razvitim severom in manj razvitim jugom. Poznamo več oblik sodelovanja, pri čemer sodelujejo različni akterji, predvsem različne organizacije, ki si prizadevajo za razvoj v posameznih manj razvitih državah. Pri sodelovanju je ključnega pomena upoštevanje lokalnih posebnosti in lokalnih potreb, ki so predpogoj za uspešno sodelovanje. Ker so pri razvojni pomoči vključeni vsi partnerji enakovredno, uporabljamo termin »razvojno sodelovanje«, saj lahko poteka vzajemen proces učenja.

Med različne oblike dolgoročnih aktivnosti, ki jih izvajajo NVO in vodijo k razvoju posamezne države oz. družbe, bi lahko šteli naslednje³:

- zagotavljanje izobraževanja in usposabljanja za poklic;
- izboljšanje prehrane, zdravstvene oskrbe in sanitacije;
- oskrba s pitno vodo in gradnja namakalnih sistemov;
- razvoj boljših oblik kmetovanja in proizvodnje kmetijskih pridelkov;
- podpora žrtvam virusa HIV/aidsa;

---

³ Del navedenih aktivnosti je povzetek razvojnih programov, ki se izvajajo pod okriljem Caritas, povzeto in prirejeno po Angleški Caritas (»Development«, 2006).

- spodbujanje miru in sprave;
- ustvarjanje zaposlitvenih možnosti.

Izobraževanje za razvoj (*development education*) je aktivni proces učenja, ki je osnovan na vrednotah solidarnosti, enakosti, vključevanju in sodelovanju. Omogoča, da ljudje preidejo iz splošne osveščenosti o razvojnih prioritetah in trajnostnega človekovega razvoja, prek razumevanja vzrokov in posledic globalnih vprašanj, k osebni vključitvi in dejanjem. Izobraževanje za razvoj spodbuja polno vključitev vseh državljanov k svetovnemu zmanjševanju revščine in boju proti izključenosti. Prizadeva si za bolj pravične, trajnostne ekonomske, družbene in okoljevarstvene nacionalne in mednarodne politike, ki so osnovane na podlagi človekovih pravic (»Definitions«, 2006)⁴.

Aktivnosti, ki so v skladu s projektom DEEEP (*Development Education Exchange in Europe Project*) definirane kot izobraževanje za razvoj: osveščanje o razvojnih vprašanjih, delo po šolah, usposabljanja, učenje odraslih, kampanje, zagovorništvo. Glavne ciljne skupine so: splošna javnost, študenti, učitelji, politiki, vlada, lokalne, regionalne in mednarodne javne institucije, mediji, oblikovalci izobraževalnega sistema, NVO. Glavne vsebine so: trajnostni razvoj, pravična trgovina, migracije, človekove pravice, odnosi sever-jug, mir in razvoj, ekonomske in socialne pravice, otrokove pravice, vprašanje enakosti spolov, rasizem, multikulturalnost, dolгови, pravice manjšin, razvojni cilji tisočletja itd. (»DE in the EU«, 2006).

---

⁴ Definicija je bila sprejeta na letnem srečanju DE Foruma leta 2004 in potrjena na generalni skupščini CONCORD-a v novembru 2004 (»Definitions«, 2006).

1.2. Začetek moderne humanitarne pomoči

Ideja o humanitarni pomoči se je uradno pojavila v *ženevskih konvencijah* v sredini 19. stoletja, na podlagi vrednot o dobrodelnosti, altruizmu in solidarnosti. Tem vrednotam dajejo veliko pomembnost tudi *svetovne religije*. Vrednote, kot so solidarnost in dobrodelnost, imajo korenine tudi izven področja religije, npr. pri filozofih in politologih. Od Aristotela in Cicera naprej so filozofi poudarjali pomembnost solidarnosti (Van Dok et al., 2005: 16–17).

V 19. stoletju so člani civilne družbe na bojnih poljih začeli pomagati ranjenim vojakom. Tako je bolničarka *Florence Nightingale* skupaj s skupino medicinskih sester na prošnjo britanske vlade med krimsko vojno (1854–1855) ustanovila službo nujne pomoči za vojake. Skrbele so za bolne in ranjene vojake, jih oskrbele s hrano in najnujnejšim za preživetje ter tako pri življenju ohranile na tisoče življenj. Služba je delovala na eni strani bojne fronte, saj so sestre pomagale le svojim možem.

Henri Dunant je ta pristop razširil in pod vplivom tega, kar je videl v bitki pri Solferinu (1859), ter upoštevajoč izkušnje *Florence Nightingale*, skupaj s štirimi sodelavci ustanovil *Mednarodni odbor Rdečega križa* (International Committee of the Red Cross, ICRC) z namenom pomagati ranjenim na obeh straneh. Revolucionarni korak, ki ni razlikoval med prijatelji in sovražniki. Dunant si je prizadeval za pravno zaščito humanitarnih delavcev v vojni ter dobil podporo švicarske vlade, ki je leta 1864 sklicala konferenco in sprejela 1. ženevsko konvencijo, ki je postala podlaga za razvoj mednarodnega humanitarnega prava. Spreminjajoča se narava vojn in hude izgube civilistov so leta 1949 privedle do sprejetja še štirih ženevskih konvencij (Van Dok et al., 2005: 17–19).

Po 2. svetovni vojni je število NVO zelo naraslo, prav tako spekter njihovih aktivnosti. Po obnovi uničene Evrope se NVO niso več osredotočale zgolj na nujno pomoč in obnovo med vojnami in nesrečami ter po njih, temveč se je okrepilo razvojno sodelovanje z državami v razvoju. Ideja o razvoju je dosegla svoj višek med antikolonialnim gibanjem (1950–1960). Ekonomska rast na severu je pripeljala do sodelovanja z zasebnimi razvojnimi organizacijami,

ki so si prizadevale za »napredek« in »razvoj« v »novih« državah na jugu. Razvojne NVO so bile od leta 1970 zaradi uspehov pri svojem delu deležne velikega spoštovanja.

Na humanitarnem področju so NVO sprva igrale obrobno vlogo. V letih 1950–1960 so bila njihova prizadevanja za takšno pomoč kot tudi prizadevanja vlade in Združenih narodov (ZN) postavljena v neugoden položaj zaradi pat pozicije v hladni vojni. ICRC je bil sicer vzor nevtralnosti in se je v tem času vključeval v humanitarno pomoč, čeprav omejeno. Razmere so se spremenile šele z biafrsko vojno konec leta 1960, ki je postavila nov mejnik dotedanjega humanitarnega dela. Ker Nigerijska vlada ni dovolila dostopa humanitarnim delavcem do trpečih, ICRC ni mogel oskrbeti žrtev. To je razjezilo nekaj francoskih zdravnikov, ki so vseeno odšli pomagat ljudem (čeprav brez vladnega dovoljenja). Tako je leta 1971 nastala organizacija *Médecins sans Frontières* (MSF), ki je ukinila dotedanjo prakso Dunanta (Van Dok et al., 2005: 20–21).

V devetdesetih letih zabeležimo velik skok NVO. Po hladni vojni se je pojavilo veliko akterjev, na razpolago pa je bilo tudi veliko finančnih sredstev. Države, ki so v odboru za razvojno pomoč v OECD, so v sredini osemdesetih let porabile 452 milijonov dolarjev za humanitarno pomoč, do leta 2002 pa je ta vsota narasla na 3,87 milijard dolarjev (Van Dok et al., 2005: 22). Po koncu hladne vojne se je spremenila celotna struktura pomoči. Spremembe zadevajo tako povode in vzroke za krize kot politične okoliščine humanitarnega delovanja.

1.3. Povodi in vzroki za humanitarne krize

Humanitarne krize redko nastanejo zaradi enega samega dogodka. Naravne nesreče, kot so potres, vihar, deževje ali suša, so lahko povod za krizo. Običajno pa so neugodne razmere, npr. revščina ali družbena nestabilnost podlaga, vzrok, da ima naraven pojav katastrofalne posledice in se tako razvije v humanitarno krizo. Humanitarna kriza je rezultat več dejavnikov hkrati – tistih, ki so naravni in neizogibni, in tistih, ki jih povzroči človek in se jih lahko prepreči (Van Dok et al., 2005: 28).

Ekonomski elite sveta je močno zaznamovala kontekst humanitarnega sistema ter njegovo delovanje. Pri tem je pomembno razumeti razkorak med razvitimi in manj razvitimi državami. Ne bomo iskali vzrokov razkoraka, bolj nas bo zanimal odnos humanitarnih organizacij znotraj posameznih skupin držav donatoric in prejemnic pomoči. Države donatorice so največkrat gospodarsko razvite, medtem ko prejemnice ponavadi zaostajajo v stopnji razvitosti in jih v literaturi (predvsem ameriški) dostikrat imenujejo države »tretjega sveta«. Ta izraz ni povsem ustrezen, saj pomen nakazuje na nekaj, kar je tretjerazredno in zato manjvredno. Če obstaja tretji svet, potem sta gotovo tudi prvi in drugi svet, ki sta po tej logiki boljša. Tu se postavlja vprašanje, ali je dobro samo to, kar prinaša ekonomsko korist, ali pa so dobre tudi druge vrednote, kot je na primer kultura, kakovost življenja ipd. V *Guide to international relations and diplomacy* (Fry et al., 2002: 17–21) so opredeljeni termini »prvi«, »drugi« in »tretji svet«, kjer si bomo sposodili definicije ter jih kratko predstavili.

Termin »prvi svet« se je začel uporabljati po 2. svetovni vojni. Države, ki so spadale v to kategorijo, so predvsem države Zahodne Evrope ter tudi Kanada, ZDA, Japonska, Avstralija in Nove Zelandija. S tem terminom so se označevale države, ki so bile ekonomsko razvite v primerjavi z revnimi ali razvijajočimi se državami. Politično se je termin uporabljal tudi za države, ki so bile povezane z ZDA, da bi jih tako razlikovali od držav vzhodnega bloka. Po letu 1960 se je termin bolj kot politično uporabljal ekonomsko. In katere naj bi bile lastnosti prvega sveta? Predvsem naraščajoče zaposlovanje v industriji in v storitvenih dejavnostih, uporaba ustrezne tehnologije v industriji, naraščajoče mednarodno ekonomsko povezovanje ter po letu 1970 uporaba računalnikov, telekomunikacij in drugih informacijskih sistemov (Fry et al., 2002: 17–18).

Termin »drugi svet« se je uporabljal v povezavi s Sovjetsko zvezo (SZ) in državami, ki so bile z njo povezane tako politično kot ekonomsko. Oznaka ločuje države prvega sveta, ki so bile industrijske in kapitalistične ter povezane z ZDA. Po padcu sovjetskega bloka je ta termin redek. Države, ki so spadale v drugi svet poleg nekdanje SZ, so: Poljska, Vzhodna Nemčija, Češkoslovaška, Madžarska, Bolgarija, Romunija. Jugoslavijo so redko uvrščali v to kategorijo, predvsem zaradi hitre ločitve od SZ ter politike neuvrščenosti (Fry et al., 2002: 19–20).

S »tretjim svetom« avtorji opisujejo države v razvoju na področju Azije, Afrike, Latinske Amerike in Srednjega vzhoda. Te države imajo v primerjavi z razvitimi državami nižji življenjski standard, tehnološko so odvisne od industrializiranih držav in so pogosto prejemnice različnih oblik zunanje pomoči. Na deskriptivni ravni se je termin »tretji svet« prvič pojavil v razvojni in politični literaturi v petdesetih letih. Nekateri so mnenja, da termin izvira iz francoskega koncepta »*third estate*«, s katerim so označevali ljudi na družbenem robu pred francosko revolucijo (1789). V sedemdesetih letih so s tretjim svetom opisovali revne, tehnološko zaostale ter politično in administrativno nesposobne države. Že v osemdesetih letih so nastale težave pri rabi tega termina, ker niso mogli uvrstiti v isto skupino Južne Koreje, Tajske, Malezije in Tajvana ter npr. podsaharske Afrike. Prav zaradi tega dejstva koncept »tretji svet« ni več uporaben. Zaradi vse večjih razlik med državami strokovnjaki Svetovne banke govorijo o »četrtem svetu«, s katerim razlikujejo države v razvoju, ki so sedaj ekonomsko že bolj razvite od tistih, ki ostajajo revne (Fry et al., 2002: 20–21).

Termina »prvi« in »drugi svet« tako označujeta razvite države na severu, medtem ko v »tretji« in »četrti svet« spadajo države na jugu, ki so v razvoju. Razkorak med razvitim severom in razvijajočim se jugom je čedalje večji. Južnič (1980: 11) meni, da je za »razumevanje današnje razvitosti in nerazvitosti analiza kolonializma bistvenega pomena«. In kaj je kolonializem? Južnič (1980: 15) navaja, da gre v kolonializmu za »obliko neenakopravnosti in dominacije« med metropolo, ki je največkrat na severu in kolonialno posestjo na jugu. Zgodovinske posledice neenakopravnih odnosov občutimo tudi danes. Svetličič (2004: 76) pravi, da se je »neenakost med državami v povprečju povečala, saj so se povprečni dohodki razvitih držav povečevali, obenem pa so v manj razvitih državah stagnirali ali pa se znižali«. Goldstein (2003: 19) navaja, da so razlike v dohodkih na prebivalca med severom in jugom več kot 5-krat večje. Nadalje razlaga, da ima sever samo 20 % celotnega prebivalstva, medtem ko si lasti kar 60 % vseh dobrin. Za razliko od tega ima jug 80 % celotnega prebivalstva ter samo 40 % vseh dobrin.

Avtorji definicijo revščine opredeljujejo različno. Običajno je z materialnega vidika definirana kot stanje, v katerem ljudje trpijo materialno pomanjkanje (hrana, pitna voda ipd.). Glede nematerialnega vidika ni enotnega mnenja. Ortodoksni koncept revščine se nanaša na razmere,

ko ljudje nimajo denarja, da bi si kupili zadostno količino hrane ali zadostili osnovnim potrebam. Alternativni pogled na revščino je zaznati predvsem v tistih kulturah, kjer poudarek ni na denarju, temveč na duhovnih vrednotah, skupnostnih vezeh in razpoložljivosti skupnih virov (Thomas v Baylis et Smith: 1997: 451). Vendar pa ni toliko pomembna definicija, kot pa so skrb vzbujajoči podatki, da v 21. stoletju vsak dan zaradi lakote umre 24.000 ljudi, več kot 100 milijonov otrok nima možnosti za šolanje, 1,1 milijarda ljudi nima dostopa do pitne vode, zaradi virusa HIV/aidsa vsak dan umre 8.200 ljudi (»The Global Call to Action against Poverty«, 2005).

Po podatkih Svetovne banke je ekstremna lakota v razvijajočih se državah padla iz 28 % leta 1990 na 19 % leta 2002. V tem času je število prebivalcev v teh državah naraslo za 20 %. Še vedno pa so zaskrbljujoči podatki na področju zdravstva. Ocenjuje se, da je na leto 300 do 500 milijonov primerov malarije, pri čemer 1 milijon ljudi na leto zaradi te bolezni umre, od tega kar 95 % v podsaharski Afriki. Zaradi tuberkuloze letno umre 2 milijona ljudi. 40 milijonov ljudi na svetu živi z virusom HIV/aids. V letu 2005 je bilo zabeleženih kar 5 milijonov novih infekcij (»World development indicators«, 2006).

Revščina po svetu narašča. Srečujemo se z neenakostjo znotraj držav kot tudi med državami po vsem svetu. Leta 2000 je 189 držav zaradi velikega razkoraka med revnimi in bogatimi sprejelo posebne cilje, ki naj bi jih uresničili do leta 2015, imenovane *Razvojni cilji tisočletja (Millennium Development Goals)*. Z njimi želijo prepoloviti revščino. Za izpolnitev teh ciljev si prizadevajo tudi nevladne organizacije, ki cilje tisočletja integrirajo tudi v svoje projekte. Osem splošnih ciljev se vsebinsko nanaša na revščino, lakoto, izobraževanje, zdravstvo, enakost spolov, trajnostni razvoj in globalno partnerstvo za razvoj. Splošnim ciljem sledijo bolj konkretni cilji, ki pa so kar precej ambiciozno zastavljeni (Priloga A). Osem razvojnih ciljev:

- izkoreniniti skrajno revščino in lakoto;
- doseči univerzalno zagotovitev osnovne izobrazbe;
- promovirati enakost spolov in dati več moči ženskam;
- zmanjšati umrljivost otrok;
- izboljšati zdravje mater;

- boriti se proti virusu HIV/aidsu, malariji in drugim boleznim;
- zagotoviti trajnostni razvoj okolja;
- razviti globalno partnerstvo za razvoj (»Millennium Development Goals«, 2005).

1.3.1. Naravne nesreče

Leta 2005 so zabeležili 18-odstotni porast naravnih nesreč, v katerih je umrlo 91.900 ljudi.⁵ Število prizadetih zaradi naravnih nesreč narašča. Leta 2005 je bilo prizadetih skupaj 157 milijonov ljudi (kar je 7 milijonov več kot leta 2004), ki so potrebovali takojšnjo pomoč, bili evakuirani, ranjeni ali izgubili vse svoje imetje. Kljub temu da število nesreč narašča, pa je bilo leta 2005 manj smrtnih žrtev, povezanih z naravnimi nesrečami, kot leta 2004, ko je umrlo 244.500 ljudi. Število mrtvih je bilo v letih 2004 in 2005 precej visoko v primerjavi z zadnjim desetletjem. Prof. Debarati Guha Sapir poudarja, da je bila večina smrtnih žrtev povezana z eno nesrečo katastrofalnih razsežnosti. Cunami v Indijskem oceanu je terjal 92 % vseh žrtev v letu 2004, medtem ko je potres v južni Aziji terjal 81 % vseh žrtev v letu 2005. Zmanjševanje števila žrtev je povezano z vrsto nesreče. Poplave in suše neposredno prizadenejo veliko število ljudi, vendar pa povzročijo manj smrtnih žrtev kot potresi in viharji (»Emergency Disasters Data Base: Figures 2005«, 2006).

Direktor mednarodne institucije, ki proučuje strategije za zmanjševanje nesreč (*International Strategy for Disaster Reduction, ISDR*), Salvano Briceno, pravi, da »ni pomembno število nesreč, temveč njihova posledica na ekonomski in družbeni razvoj, še posebej na najbolj ranljive skupine. Ena katastrofa lahko uniči ekonomijo celotne regije ali države in pusti v tveganju zaradi ekonomske in socialne marginalizacije na stotisoče ljudi.« Katastrofe v letu 2005 so povzročile 159 milijard USD škode, od tega samo orkan Katrina 125 milijard USD (*ibidem*).

---

⁵ Leta 2005 se je zgodilo 360 naravnih nesreč, leta 2004 pa 305 (»Emergency Disasters Data Base: Figures 2005«, 2006). Porast gre po mnenju direktorja centra za raziskave epidemologij ob nesrečah (*Center for Research on the Epidemiology of disasters, CRED*), profesorja Debaratija Guha Sapirja, iskati predvsem v naraščajočem številu poplav in suš. Iz podatkov institucije CRED je razbrati, da je število poplav naraslo za 57 % leta 2005 in število suš za 47 % (UN/ISDR, 2006: 1-2). V letu 2004 so zabeležili 107 poplav, v letu 2005 pa 168 (»Emergency Disasters Data Base: Figures 2005«, 2006).

Mnogo t. i. naravnih nesreč je posledica človekovih dejavnosti. V revnih vaških predelih pretirana raba naravnih virov (krčenje gozdov, krčenje neobdelanih površin, namakanje) vodi do erozije zemlje, izsuševanja površja in površinskega odtekanja vode. Posledice tega so poplave, plazovi in nezadostne žetve. Povečana emisija plinov v industrijskih in tranzitnih državah vodi do globalnega segrevanja in klimatskih sprememb, vegetativnih sprememb, dviga morske gladine, ekstremnih vremenskih pojavov (malo ali preveč padavin, hladna ali pretopla obdobja, močan veter ipd.). Posledično se soočamo s sušami, viharji in poplavami. Države v razvoju tovrstne nesreče še bolj prizadenejo, ker nimajo ustreznega kriznega menedžmenta in so oslABLJENE zaradi revščine in krhkih družbenih razmer (Van Dok et al., 2005: 29–30).

1.3.2. Vojne

Strokovnjaki beležijo spreminjajočo se naravo konflikta. Čedalje več vojn poteka znotraj države in predvsem v revnih državah. Število konfliktov upada. Leta 1991 so zabeležili 51 konfliktov, leta 2003 pa 29 konfliktov. Vojne trajajo dlje, število žrtev pa narašča, čemur smo priča v zadnjih petnajstih letih (HDP, 2005: 153). Od leta 1990 je v vojnah (v glavnem v razvijajočih se deželah) umrlo več kot 3 milijone ljudi, od tega kar 2 milijona otrok. 25 milijonov ljudi je notranje razseljenih zaradi vojn, konfliktov in kršenja človekovih pravic (HDP, 2005: 151).

Leta 1994 je v genocidu v Ruandi umrlo 1 milijon ljudi. V državljanski vojni v Demokratični Republiki Kongo je bilo ubitih 7 % ljudi. V Sudanu je v 20-letni državljanski vojni med severom in jugom umrlo 2 milijona ljudi, 6 milijonov ljudi je bilo razseljenih. Trenutno je v Darfurju okoli 2,3 milijona notranje razseljenih prebivalcev, poleg tega je 200 tisoč prebivalcev Darfurja našlo zatočišče v sosednjem Čadu. Po podatkih HDP je skoraj 40 % vseh svetovnih konfliktov v Afriki (HDP, 2005: 154–155).

Cena konfliktov je izredno visoka. Pa ne samo v materialnem smislu, temveč predvsem s človeškega vidika. Priče smo številnim izgubam življenj, ranjenim in invalidnim osebam. Med

vojno je kot posebno sredstvo vojskovanja velikokrat uporabljeno posilstvo. Preživeli se soočajo s postkonfliktnim stresom in travmo. Sistem prehranjevalne oskrbe propade, prav tako sistem zdravstva in šolstva, ljudje izgubijo dohodek. Vse to ima usodne posledice za človekov razvoj, o čemer pričajo naslednji podatki, ki prikazujejo povezavo med konflikti in človeškim razvojem:

- 9 držav od 10-ih z najnižjim indeksom človeškega razvoja je bilo vpletenih v konflikte od leta 1990;
- 7 držav od 10-ih z najnižjim BDP je v zadnjih letih doživelo konflikte;
- 5 držav od 10-ih z najnižjo pričakovano življenjsko dobo je v zadnjih 15 letih trpelo konflikte;
- 9 držav od 10-ih z najvišjo stopnjo smrtnosti otrok trpi konflikte;
- 8 držav od 10-ih z najnižjim vpisom v osnovnošolsko izobraževanje je bilo od leta 1990 v konfliktih (HDP, 2005: 154).

Za lažjo predstavo povezave med državo, v kateri poteka državljanska vojna, in indeksom človeškega razvoja lahko navedemo primer afriške republike Sudan. V Južnem Sudanu le eden od petih otrok obiskuje šolo. Manj kot tretjina prebivalstva ima ustrezno sanitacijo. Stopnja umrljivosti žensk je pri porodu ena najvišjih na svetu (763 smrti na 100.000 porodov). V Sudanski regiji Darfur zaradi konfliktov beležijo 40 % podhranjenost, 60 % prebivalcev nima dostopa do pitne vode. Soočajo se tudi z dolgoročnim pomanjkanjem hrane, saj se razseljene osebe ne morejo vrniti na svoje domove in obdelovati polja (HDP, 2005: 155).

Konflikti povečujejo revščino, zmanjšujejo rast, onemogočajo investicijo, uničujejo infrastrukturo, na kateri je osnovano človekovo blagostanje, in povzročajo visoko stopnjo obrambnih izdatkov. Zaradi uničenja storitev in povečanega števila beguncev in razseljenih oseb se lahko razširijo podhranjenost in nalezljive bolezni.

Izobraževanje je temelj razvoja. Izobraževanje ni samo človekova pravica, temveč tudi podlaga za razvoj ostalih področjih, kot je npr. zdravstvo, prehrana, razvoj institucij, demokracija. Konflikti uničujejo izobraževalno infrastrukturo, zmanjšajo sredstva za šolanje in plače učiteljev ter otrokom onemogočajo obiskovanje pouka. Velikokrat so tarče napadov

šole. Npr. v Mozambiku je bila med državljansko vojno (1976–92) približno polovica vseh osnovnih šol zaprta ali uničena (HDP, 2005: 159).

Tako kot izobraževanje je tudi *zdravstvo* osnovna determinanta človeškega razvoja. Konflikti povečujejo zdravstveno tveganje, še posebej za begunce in razseljene osebe (podhranjenost, nalezljive bolezni). Tako kot so šole dostikrat vojaške tarče, se uporniki znašajo nad bolnicami in jih požigajo. Med vojno v Mozambiku je bila skoraj polovica vseh zdravstvenih ustanov porušena in požgana, okolica pa posejana z minami.⁶ Poleg tega zaradi konfliktov takšno območje zapustijo zdravstveni delavci. V obdobju konfliktov se zdravstvena oskrba drastično zmanjša. Za primer lahko vzamemo BIH, kjer je bilo pred izbruhom vojne cepljenih 95 % otrok, leta 1994 pa manj kot 35 % (HDP, 2005: 159–160).

Oboroženi konflikti vplivajo tudi na razširitev virusa HIV/aidsa. Leta 2003 je bilo od sedemnajstih držav, ki so imele več kot 100.000 sirot zaradi aidsa, kar trinajst držav v konfliktih. Nekaj dejavnikov, ki prispevajo k razširitvi virusa HIV med vojno: razselitev prebivalstva, razpad zakonskih zvez, posilstvo kot orožje, spolne usluge za denar, hrano in zaščito, propad zdravstvenega sistema in pomanjkanje dostopa do informacij ter pomanjkanje zaščite pri krvni transfuziji. Zavedati se je potrebno, da so pri vsem tem dekleta in žene še posebej ranljiva skupina (*ibidem*).

Razseljenost je skoraj neizogibna posledica konfliktov. Ljudje izgubijo domove, svoje imetje, so brez sredstev za preživetje in zato podvrženi povečanemu tveganju za podhranjenost in bolezni. Po vsem svetu je zaradi vojn razseljenih 25 milijonov ljudi (npr. Kolumbija, Darfur, Gvatemala, Čečenija). Še posebej ranljive so ženske. Npr. v konfliktu v Sierr Leone je več kot polovica žensk doživela spolno nasilje, kar ima lahko zanje dolgoročne posledice, tako fizične kot tudi psihične in duševne, ter zavrnitev družine in skupnosti (HDP, 2005: 160–161).

---

⁶ V letu 2002 so države z najnižjim indeksom človeškega razvoja porabile v povprečju 3,7 % BDP za obrambo ter 2,4 % za zdravstvo. V nekaterih primerih, kot sta Burundi ter Eritreja, pa so vojaški izdatki znašali več kot izdatki za šolstvo in zdravstvo skupaj (HDP, 2005: 160).

Zelo ranljiva skupina so tudi otroci, ki so v nevarnosti, da bi jih rekrutirali v vojsko kot otroke-vojake. Ocenjujejo, da je po svetu okoli 250.000 otrok-vojakov. Od tega jih je samo v severni Ugandi okoli 30.000. Rekrutirani so ponavadi otroci iz revnih družin kot protiusluga za denar in hrano (*ibidem*).

Države, v katerih potekajo konflikti, so običajno manj razvite, vendar izjemno bogate z naravnimi viri. Od leta 1990 do 2002 je bilo 17 konfliktov zaradi naravnih virov (diamanti v Angoli in Sierr Leone, les in diamanti v Liberiji, dragulji v Afganistanu, baker, zlato in les v Kongu, nafta v Sudanu) (HDP, 2005: 166–167). Žalostno pri vsem tem je, da domačini nimajo nič od tega bogastva, temveč se z njim okoriščajo tujci.

Državlanske vojne lahko prizadenejo tudi sosednje države, saj se konflikti lahko razširijo preko meja, blokirajo se trgovinske poti, begunci preplavijo sosednje države ipd. Skratka – tudi državljanska vojna ima veliko negativnih posledic na sosednje države in nenazadnje tudi na geografsko bolj oddaljene države. Posledice vojn v Afriki čutimo tudi v evropskih državah, saj se soočamo z velikim valom migrantov.

1.4. Akterji na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju

Ob kriznih situacijah, ki so posledica naravnih nesreč ali vojn, prizadetemu prebivalstvu priskočijo na pomoč številni akterji, tako na nacionalni kot tudi na mednarodni ravni. Na nacionalni ravni so to običajno nevladne organizacije, ki delujejo že pred katastrofo in opravljajo različne razvojne programe in aktivnosti. Še posebej v državah na jugu je vladna pomoč običajno manj učinkovita, saj nimajo ustreznih mehanizmov in resursov (finančnih, kadrovskih, logističnih), da bi pravočasno ukrepali. Poleg tega še posebej na vojnih območjih vladajo različni interesi skupin, prisotne so birokratske ovire, ki zavirajo realizacijo pomoči. Dostikrat se soočamo tudi s skorumpirano vlado, ki pomoči ne posreduje naprej oziroma le delu prebivalstva. Na terenu so prisotne mednarodne organizacije, organizacije s posebnim

statusom, mednarodne nevladne organizacije, mednarodne vladne organizacije⁷ in številni drugi. V nadaljevanju bomo na kratko predstavili pomembnejše akterje na humanitarnem področju, kot so Združeni narodi (ZN) in Evropska unija s posameznimi državami, ter nato proučili prispevek nevladnih organizacij.

Sistem Združenih narodov: OZN je bila ustanovljena 1945. Izhajajoč iz ustanovne listine ZN lahko ugotovimo, da je OZN ustanovljena z namenom vzdrževanja svetovnega miru in varnosti ter tudi sodelovanja pri reševanju mednarodnih ekonomskih, socialnih, kulturnih in humanitarnih težav. Kot ugotavlja Benko (2000b: 267) je »od sredine 70-ih let OZN v vse večjem obsegu pričela posegati v problematiko razvoja oziroma preseganja nerazvitosti«. Sestavljena je iz sekretariata ZN, programov in skladov ZN, kot sta UNICEF (UN Children's Fund) in UNDP (UN Development Programme), ter specializiranih agencij. Programi, skladi in specializirane agencije imajo lastne strukture delovanja, sredstva, standarde in smernice (»Basic facts about the United Nations, The United Nations: Organization«, 2006).

V primeru naravnih in drugih nesreč se ZN vključujejo v zagotavljanje nujne pomoči ter dolgoročne pomoči prek svojih agencij. Za lažji vpogled v aktivnosti ZN si lahko ogledamo nekaj primerov. V letu 2000 je pisarna za koordinacijo humanitarnih dejavnosti OCHA (*Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*) izdala 16 medagencijskih pozivov, s katerimi je zbrala več kot 1,4 milijarde dolarjev in z njimi pomagala 35 milijonom ljudem v 16 državah in regijah.⁸ UNHCR (*UN High Commissioner for Refugees*) je zagotovil mednarodno zaščito in pomoč več kot 22 milijonom beguncem in razseljenim osebam. UNRWA (*UN Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East*) je zagotovila izobraževanje, zdravstveno oskrbo, nujno pomoč in socialne storitve za 3,8 milijona registriranih palestinskih beguncev. FWP (*World Food Programme*) razdeli eno tretjino vseh svetovnih programov pomoči v obliki hrane. V okviru UNDP pomagajo pri ukrepih predhodnega načrtovanja in odzivanja na krizne situacije.⁹ Agencije ZN pri programih pomoči sodelujejo z NVO in so

---

⁷ Benko (2000a: 184) navaja, da so »praviloma ustanoviteljice mednarodnih vladnih organizacij države, njihovi predstavniki pa v teh organizacijah delujejo skladno z interesi teh držav.« Nadalje pravi, da je »ustanovitev mednarodnih vladnih organizacij predmet mednarodne pogodbe ali drugega pravnega akta« (*ibidem*).

⁸ OCHA je bila v letu 2005 prisotna v 32 državah po svetu (»Humanitarian Issues«, 2006).

⁹ Spletna stran »Basic facts about the United Nations, Humanitarian Action« (2006).

velikokrat njihovi izvajalci projektov. Tako je v letu 2000 kar 44 % letnega proračuna UNHCR kanalizirano za dejavnosti, ki jih izvajajo NVO (Randel in German v HPG, 2003: 2).

Sistem Evropske unije: Evropska unija (25 članic in Evropska komisija) zagotavlja vsako leto več kot 30 milijard EUR za mednarodno pomoč, ki jo prejme več kot 150 držav, teritorijev in organizacij.¹⁰ To jo uvršča med največje svetovne donatorice, saj njen prispevek znaša kar 55 % svetovne pomoči (EC, 2004: 5). Razvojna pomoč EU ima širok spekter aktivnosti, med katere spadajo naslednja področja:

- uveljavljanje institucionalne izgradnje kapacitet, dobrega upravljanja in spoštovanja zakonov;
- izboljšanje dostopa do pitne vode;
- izboljšanje zdravstva in izobraževanja;
- razvoj transporta in infrastrukture;
- razvoj trgovine in zasebnega sektorja;
- razvoj podeželja in prehrane (*food security*);
- spodbujanje integracije in regionalnega sodelovanja;
- zagotavljanje človekovih pravic in trajnostnega razvoja (»Main areas of action«, 2006).

ECHO (*European Commission Humanitarian Aid Department*) je oddelek za humanitarno pomoč, ki je bil ustanovljen leta 1992 kot servis Evropske komisije za humanitarne dejavnosti. Pisarna za humanitarno pomoč na leto porabi več kot 500 milijonov EUR za financiranje humanitarnih projektov.¹¹ Prek financiranja ECHO vsako leto prejme pomoč okoli 18 milijonov ljudi v več kot 60 državah s pomočjo 200 partnerjev, kot so NVO, ICRC, agencije ZN in drugi (»Humanitarian aid and the European Union«, 2006).

Prvo resno sodelovanje med NVO in Evropsko komisijo se je začelo leta 1975, ko je Komisija sofinancirala projekte v državah v razvoju, ki so jih predlagale evropske NVO v vrednosti 2,5 milijona EUR. Prišli so do spoznanja, da NVO veliko bolje poznajo razmere in potrebe na

---

¹⁰ Od 30 milijard EUR Evropska komisija upravlja z več kot sedmimi milijardami EUR pomoči (»Europeaid at a glance«, 2006).

¹¹ V letu 2004 je ECHO namenil 570,34 mio EUR pomoči, v letu 2005 pa 652,5 mio EUR. V to vrednost ni všteta pomoč posameznih članice EU (»Key figures on ECHO Humanitarian Assistance«, 2006).

lokalni ravni kot vladni uradniki v državah v razvoju ali v Bruslju. V prid delovanja NVO so šteli nizke stroške dela, učinkovitost dela, hitro mobilizacijo virov, prednost lokalnih iniciativ in potreb pred donatorji. Evropski parlament in svet sta povečala sredstva za ta namen. Ustanovili so poseben odbor za usklajevanje z NVO, imenovan CLONG (*NGO Liasing Committee*). V vsaki državi članici EU so vzpostavili nacionalne platforme NVO. Komisija je postala edina pomembnejša donatorica za CLONG, ki mu je priskrbela 85 % letnih sredstev, ostalih 15 % so prispevale članice. Leta 1999 je bilo financiranih 764 projektov v 78 državah, v skupni vrednosti 200 milijonov EUR. 90 % aktivnosti je potekalo v državah v razvoju, 10 % aktivnosti pa znotraj EU – osveščanje in izobraževanje (Clarke, 2000: 52–53). Clarke ocenjuje, da je okoli 15 % sredstev Evropske skupnosti za razvojno pomoč (več kot milijarda EUR na leto) kanaliziranih prek NVO (Clarke, 2000: 51). Rufini ugotavlja, da je danes skoraj dve tretjini evropske humanitarne pomoči posredovane prek NVO, ki same zberejo kar tretjino vseh finančnih sredstev (Rufini, 2000: 61).

Mednarodna razvojna pomoč držav članic EU je ena izmed oblik zunanje politike, zato jo največkrat izvaja oz. koordinira ministrstvo za zunanje zadeve v posamezni državi. Passé-Smith ugotavlja (Selison et Passé-Smith, 1993: 15), da je zahodna Evropa po 2. svetovni vojni hitro okrevala. Vlade industrijskih držav so zato lahko preusmerile pozornost in podprle razvojna prizadevanja narodov v tretjem svetu. Strange (1995: 202) je do mednarodne pomoči, ki jo dajejo države precej kritična in opozarja, da so »imele pri dajanju pomoči države pogosto v mislih politične kupčije, ki naj bi služile njihovim strateškim in zunanjepolitičnim intersom; in ekonomske kupčije, ki naj bi služile njihovim izvoznim industrijam in ciljem polne zaposlitve.« Nadalje ugotavlja, da so »v zadnjem času strateški cilji bogatih držav komercialni, vojaški in politični« (*ibidem*). V mednarodni politični ekonomiji je poleg mednarodne pomoči veliko govora o globalni blaginji. Za Strange (1995: 204) je »odločilno vprašanje vsakega sistema blaginje, kako dobro zagotavlja pomoč tistim, ki jo potrebujejo - ki najbolj trpijo. Pravi, da je »tudi tu globalni sistem zelo goreč v retoriki, manj pa v dejanjih, vključno s prenosi viri« (*ibidem*).

Delež, ki ga posamezne države namenijo za razvojno pomoč, je različno visok. Pri tem najbolj izstopajo skandinavske države, ki namenijo do 0,7 % BDP za uradno pomoč in že dosegajo

cilje, ki so si jih zadali ZN.¹² Deset držav, ki so vstopile v EU leta 2004, je relativno skromnih pri dajanju pomoči drugim državam, vendar njihova pomoč v zadnjih letih hitro narašča. Težko pa bi enako trdili za baltske države ter Ciper, ki jim bo povišanje uradne pomoči predstavljalo precejšen izziv.¹³ Članice EU so se zavezale, da bodo do leta 2015 prispevale 0,7 % BDP za uradno razvojno pomoč, medtem ko bodo nove članice EU do leta 2015 prispevale 0,33 % BDP (EC, 2006: 17).

Sodelovanje med vladami donatoricami in NVO se med posameznimi državami razlikuje. Ocenjujejo, da v svetovnem merilu NVO prejmejo kar četrtino svojih finančnih sredstev prek vlade, ponekod pa je delež še višji. Danska tako prek NVO kanalizira 36 % humanitarne pomoči, Francija 40 %, ZDA pa do 60 % (Randel in German v HPG, 2003: 2).

1.5. Vloga in pomen nevladnih organizacij v sistemu humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja

V poročilu HPG ocenjujejo, da na zahodu deluje od 3.000 do 4.000 NVO, ki so mednarodno operativne – to pomeni, da npr. v primeru naravne nesreče odidejo na teren. Vendar pa je število NVO, ki delujejo ob primeru nesreč, precej manjše kot pa tistih, ki delujejo pri razvojnih programih. Narašča tudi število tistih NVO, ki odgovarjajo na specifično težavo oz. na priložnost financiranja. Če tovrstnih organizacij ne bi šteli, bi verjetno prišli do števila 260 (HPG, 2003: 1). Nadalje v poročilu zasledimo, da je delež humanitarnih organizacij v Evropi 55 %, v ZDA 33 % in drugje 10 % (HPG, 2003: 3). Benko (2000a: 175) mednarodnim nevladnim organizacijam priznava posebno mesto. Pravi, da imajo »nekatero med njimi pomembno težo v procesih združevanja sveta, globalizacije in »podružbljanja« mednarodnih odnosov« ter da »veljajo kot neke vrste demokratični korektiv za ravnanje držav.«

---

¹² Države z največjim deležem BDP uradne pomoči v letu 2005 so Švedska (0,92 %), Luxemburg (0,82 %), Nizozemska (0,82 %) in Danska (0,81 %). Sledijo jim Belgija (0,53 %), Avstrija (0,52 %), Velika Britanija (0,48 %), Finska (0,47 %), Francija (0,47 %), Irska (0,41 %), Nemčija (0,35 %). Na dnu lestvice se nahajajo Italija (0,29 %), Španija (0,29 %), Grčija (0,24 %) in Portugalska (0,21 %) (OECD, 2006).

¹³ V letu 2005 je vrstni red držav glede deleža BDP za uradno razvojno pomoč naslednji: Malta (0,18 %), Slovenija (0,12 %), Češka (0,11 %), Poljska, Slovaška, Madžarska (0,09 %), Estonija, Latvija, Litva (0,06 %) ter Ciper (0,04 %) (EC, 2006).

Med NVO, ki delujejo na humanitarno-razvojnem področju, prevladujejo vplivnejše organizacije. Med te poročilo HPG prišteva naslednje: CARE, CRS, MSF, Oxfam, Save the children in World Vision. Vse razen CRS¹⁴ so krovne organizacije, ki imajo različne oblike konfederacije in v svoji sestavi od 10 do 65 nacionalnih članic. Mreža Caritas (Caritas Internationalis) ima 162 nacionalnih članic, kar jo uvršča med največjo mrežo NVO. Večina organizacij izvaja vsebinsko več programov, nekatere pa pokrivajo specifične sektorje. Tako je npr. CARE specializirana za deljenje hrane in logistiko, MSF za zdravstvo, Oxfam za vodo in sanitacijo in Save the Children za pomoč otrokom (HPG, 2003: 1).

1.5.1. Tipologija organizacij, ki delujejo na mednarodnem humanitarnem področju

V teoriji se je uveljavila tipologija organizacij po *Abby Stoddard* (Vaux, 2004 in HPG, 2003), ki razlikuje med različnimi tradicijami: verska, Wilsonova in Dunantistična. Na tej osnovi tudi kategorizira organizacije.

V prvo skupino tako spada najstarejša izmed treh tradicij, *verska tradicija*, ki se je razvila na podlagi dela misijonarjev v deželah v razvoju. Poročilo HPG (HPG, 2003: 2) med največje in prepoznavne organizacije z versko tradicijo prišteva: CRS, Caritas in CAFOD. Dejansko je CRS Caritas Amerike, CAFOD pa Caritas Anglije, tako da avtor v poročilu dejansko govori samo o eni organizaciji – mednarodni mreži Caritas. Ne smemo prezreti dejstva, da so posamezne Caritas v posamezni državi lahko tudi drugače imenovane, npr. CRS, CAFOD, TRÓCAIRE itd. Vse to lahko oslabi prepoznavnost celotne mreže navzven, kar je razvidno tudi iz poročila HPG, ki ne prepozna posameznih članic Caritas Internationalis. Poleg katoliških organizacij, ki so osnovane na verskih načelih, pa lahko v to skupino uvrstimo tudi organizacije, kot so Christian Aid in Islamic Relief. Verske organizacije so na splošno manj odvisne od vladnih sredstev in manj zavezane k togosti Dunantistične tradicije (Vaux, 2004: 19–21).

---

¹⁴ CRS (Catholic Relief Service) je Caritas Amerike in je članica Caritas Internationalis.

V drugo skupino uvrščamo organizacije z *Wilsonovo tradicijo*. Ta kategorija je imenovana po ameriškemu predsedniku (Woodrow Wilson), ki je masovno podprl pomoč Evropi po 2. svetovni vojni. Ta tradicija vidi kompatibilnost humanitarnih ciljev z zunanjepolitičnimi cilji ZDA, kar je še posebej značilno za ameriške NVO (Rieff, 2002). Tako Wilsonova tradicija vidi vlogo NGO v podpori države. NVO imajo tako tesen odnos s svojimi vladami in pridobijo velik odstotek finančnih sredstev iz javnih virov. Primer tovrstne organizacije je CARE (največja in najbolj tipična ameriška NVO, ki je nastala med Marshallovim planom po 2. svetovni vojni in je pomagala Evropejcem) (Vaux, 2004: 19 in HPG, 2003: 2).

Tretjo skupino pa tvorijo organizacije z *Dunantistično tradicijo*, ki je imenovana po ustanovitelju Rdečega križa. Ta tradicija sledi načelom nepristranskosti, nevtralnosti in neodvisnosti. To je vodilo za ustanovitev ICRC in neposredno za MSF. Podobni motivi so privedli do ustanovitve organizacije Save the Children v 1. svetovni vojni in organizacije Oxfam v povezavi z 2. svetovno vojno. Tovrstne organizacije naj bi ohranile distanco do vlad in poskušale slediti čistemu humanitarizmu, ki ni ne versko ne državno dominiran (Vaux, 2004: 19).

1.5.2. Dodana vrednost nevladnih organizacij

Pomembni akterji v humanitarnem sistemu so torej tudi nevladne organizacije, ki vse bolj pridobivajo na pomembnosti tudi v luči državnih in mednarodnih institucij. Zato ne preseneča dejstvo, da tudi ena izmed pogodb – *Cotonou Agreement*¹⁵ – vidi pomembno vlogo v nedržavnih akterjih. 6. člen omenjene pogodbe razlikuje med državnimi akterji na lokalni, državni in regionalni ravni ter na drugi strani med nedržavnimi akterji, ki vključujejo tri večje skupine: zasebni sektor, ekonomske in socialne partnerje ter organizacije civilne družbe. Novost v pogodbi je ta, da poudarja pomen vključevanja nedržavnih akterjev pri razvojnem sodelovanju in jih vidi kot komplementarne akterje.

---

¹⁵ *Cotonou Agreement* je zadnja pogodba med EU in skupino afriških, karibskih in pacifiških držav (ACP države), ki je bila podpisana leta 2000 v mestu Cotonou, glavnem mestu Benina. Pogodbo, ki se nanaša na sodelovanje skupin ACP in EU pri razvoju, je podpisalo 77 držav ACP in 15 članic EU in je stopila v veljavo leta 2002 (»The Cotonou Agreement«, 2006).

Organizacije civilne družbe imajo naslednje temeljne značilnosti: osnovane so prostovoljno na podlagi interesa določenega dela družbe, so avtonomne pred državo ter niso profitne. Med organizacije civilne družbe spadajo NVO, ki so vključene v humanitarno in razvojno pomoč, zagotavljajo socialne storitve, se ukvarjajo s kampanjo in zbiranjem sredstev, kot tudi prostovoljna združenja različnih skupin (invalidi, ženske, kmetje, mladi ipd.). NVO delujejo na mednarodni, državni in lokalni ravni tako v razvitih državah kot v državah v razvoju (CIDSE, 2002: 4).

Med organizacijami civilne družbe¹⁶ in državo lahko zaznamo komplementarnost. Dodana vrednost NVO izhaja iz njihove neodvisnosti, avtonomije in nedržavne narave pri zastopanju interesov in potreb posameznih skupin. NVO tako lahko dopolnjujejo delo državnih akterjev.

- NVO so bližje ljudem, zato lažje odsevajo potrebe družbe in jih prenesejo do javnih avtoritet.
- NVO so lahko dragocena podpora za demokratičen sistem vlade, saj spodbujajo vrednote državljanstva, dobrega vladanja, človekovih pravic, enakosti spolov in participativne demokracije in družbe, pomembnost demokratičnega sistema, ki je osnovan na transparentnosti, odgovornosti, učinkovitosti in odzivnosti.
- NVO so kanal za prenos javnih zadev in idej prek nacionalnih parlamentov v razvitih državah kot tudi v državah v razvoju in prek evropskega parlamenta. Evropske organizacije lahko podprejo evropski parlament s svojimi ekspertizami in povratnimi informacijami glede izkušenj, ki jih imajo pri delu s partnerji v državah v razvoju (CIDSE, 2002: 5).

NVO imajo pomembno vlogo pri *razvojni politiki*. Avtorji dokumenta (*Reflection document*, CIDSE, 2002) to dokazujejo z naslednjimi argumenti:

- NVO pomembno prispevajo na vseh stopnjah procesa humanitarne pomoči, rehabilitacije, rekonstrukcije in razvojnega sodelovanja, saj so blizu uporabnikom in jih tako bolje razumejo ter zato lažje artikulirajo specifične interese.

---

¹⁶ Osredotočili se bomo predvsem na NVO, ki so del civilne družbe.

- Vključitev NVO v razvojno politiko je ključnega pomena za doseganje razvojnih strategij v posamezni državi. Dodana vrednost, ki nastane zaradi tovrstnega vključevanja, ni osnovana samo na znanju in izkušnjah, ki jih imajo NVO, temveč tudi na sposobnostih, da povezujejo prostor med strateškimi cilji in njihovo praktično realizacijo.
- NVO (še posebej v državah donatoricah) imajo pomembno vlogo pri osveščanju splošne javnosti in politikov glede razvojnega področja.
- NVO imajo zelo pomembno vlogo pri vzgoji in izobraževanju za razvoj (*development education*), kar omogoča, da bodo države donatorice dosegle cilje tisočletja, ki so si jih zadale.
- NVO delujejo kot monitor za cilje trajnostnega socialnega in ekonomskega razvoja ter zmanjševanja revščine; pritiskajo na vlade in mednarodne institucije, da bi dosegli te cilje na pomembnih področjih, ki vplivajo na življenje ljudi v državah v razvoju, npr.: trgovina, poljedelstvo, ribištvo, okoljevarstvena politika, zdravstvo, izobraževanje, socialna politika, priprava pred nesrečami in preprečevanje konfliktov (CIDSE, 2002: 6).

Študije o vlogi NVO na področju razvojnega sodelovanja pogosto razlikujejo med organizacijami v razvitih državah in državah v razvoju. Veliko NVO, ki delujejo znotraj EU, ima svoje korenine delovanja v *spodbujanju mednarodne solidarnosti* prek aktivnosti zbiranja finančnih sredstev. Poleg svojih tradicionalnih nalog so NVO postopoma dale močan poudarek *osveščanju javnosti* v lastnih državah, lobiranju in *izobraževanju za razvoj* v partnerstvu z organizacijami iz držav v razvoju. NVO so kot *monitor*, saj identificirajo težave v razvojnem sodelovanju EU (od politik do implementacije) in jih s pomočjo dialoga prenašajo v sam proces nastajanja razvojne politike. Evropske NVO promovirajo partnerstvo in prinašajo ekspertize od NVO in uporabnikov iz držav v razvoju v aktivnosti lobiranja in osveščanja v EU (CIDSE, 2002: 7).

Čeprav je cilj NVO, ki delujejo na jugu (v državah v razvoju), implementacija projektov, ki so financirani tako s strani uradnih donatorjev in NVO, pa imajo prav tako posebno mesto za spremljanje učinkovitosti dejavnosti razvojnega sodelovanja in igrajo pomembno vlogo pri

zagovorništvu, dialogu in promoviranju državljanstva. Vključevanje NVO z juga lahko poveča lastništvo nad projekti. To pomeni, da jih lokalni uporabniki sprejmejo, zato to lahko privede k trajnostnemu razvojnemu sodelovanju (*ibidem*).

Čedalje večji pomen dobiva tudi sodelovanje s partnerji v državah v razvoju po načelu partnerstva in solidarnosti. To vključuje financiranje razvojnih programov in projektov ter tudi širše sodelovanje za izboljšanje celotnega političnega konteksta, v katerem se ti programi izvajajo. Posledično imajo lokalne in nacionalne NVO, tako v Evropi kot v državah v razvoju, osrednjo vlogo pri procesu političnega dialoga z lastno vlado in mednarodnimi organizacijami (*ibidem*).

Svetovna banka (World Bank), organizacije ZN, Evropska komisija, razvojne agencije in celo zasebni sektor redno vabijo NVO k posvetovanju in tudi financirajo nekatere njihove aktivnosti. OECD opiše NVO kot »steber razvoja in kot nujno potrebnega akterja pri razvojnem sodelovanju«. Večina donatorjev kanalizira precejšen del celotne razvojne pomoči skozi NVO, v nekaterih primerih celo do 40 % bilateralne pomoči za specifično državo prejemnico (INBAS, 2005: 8).

V zadnjih letih za večino NVO ne velja več ali-ali možnost za eno izmed možnosti med operativnimi nalogami ali zagovorništvom. Južne NVO so povečale operativno prisotnost na terenu in severne NVO so se začele umikati iz neposrednega operativnega vključevanja v smer, kjer lahko samo koordinirajo in podpirajo proces. Poleg bolj klasičnih nalog je močnejši poudarek severnih NVO na osveščanju javnosti v njihovih družbenih okoljih, predvsem z lobiranjem in aktivnostmi na področju razvojnega izobraževanja. NVO imajo tudi vlogo monitorja, identificirajo težave razvojnega sodelovanja v lastnih državah ali v EU in podajajo povratne informacije o izkušnjah s terena (EC, CONCORD v INBAS, 2005: 10).

NVO in druge organizacije civilne družbe na jugu so tradicionalno osredotočene na izvajanje projektov in storitev skupnostim, ki se običajno financirajo s strani uradnih donatorjev in NVO iz severa. Bolj izkušene južne NVO so prešle iz tega pristopa oskrbe, tj. od izvajanja storitev, k bolj zahtevnemu pristopu, ki poskuša pomagati skupnostim, da artikulirajo svoje želje in

potrebe ter tako postanejo aktivnejše udeleženke v razvojnem procesu. Poleg tega so južne NVO tudi dobre za spremljanje učinkovitosti aktivnosti razvojnega sodelovanja in igrajo vse bolj pomembno vlogo pri zagovorništvu, političnem dialogu in promoviranju državljanstva. Z aktivnim nadaljevanjem teh strategij bodo lokalne NVO v razvijajočih se deželah lahko pridobile lastništvo nad razvojnim procesom in tudi poglobile demokracijo in povečale odgovornost tako države kot sektorja (*ibidem*).

Argumenti, ki potrjujejo prednosti NVO na razvojnem področju, so povzeti iz avstrijske raziskave (INBAS, 2005: 10), ki je ocenjevala vlogo NVO in njenih prizadevanj za odpravo revščine. Avtorji raziskave so argumente povzeli po različnih virih (InterAction, Mellefolkeligt Samvirke, AGEZ).

Socialni argument:

NVO pogosto delujejo na mikrostopnji in so sposobne doseči najbolj neprivilegirane in obrobne skupine, ki so včasih prezrte v projektih multilateralnih donatorjev in državnih agencij. NVO so pogosto motivirane s humanitarnimi vrednotami in del tega poslanstva prinašajo na področje mednarodnega razvoja (InterAction v INBAS, 2005).

Ekonomski argument:

Ker je večina NVO po velikosti manjših, so ponavadi manj birokratske, cenejše in bolj učinkovite in zato lahko ponudijo storitve z relativno nizkimi obratovalnimi stroški, tudi zaradi nizkih stroškov zaposlenih in prostovoljnega dela. Zaradi svoje majhnosti so zmožne sprejeti bolj prilagodljive in inovativne pristope k razvojnemu sodelovanju (Mellefolkeligt Samvirke v INBAS, 2005).

Politični argument:

NVO so relativno imune na politične spremembe, saj običajno ne sledijo nobenemu političnemu toku. Aktivne so lahko na področjih, ki niso zaznana kot prioriteta vlade ali splošne javnosti ter so zato neke vrste družbeni senzor. Poleg tega lahko dosežejo države, ki so domnevne sovražne za državo donatorico in katere uradna pomoč je zavrnjena ali kjer je vladno-vladno sodelovanje obravnavano kot neprimerno ali/in neučinkovito (AGEZ in Nuscheler v INBAS, 2005).

Kulturni argument:

NVO so še posebno občutljive za potrebe revnih, saj so del njihove lokalne kulture z veliko sodelavci, ki delajo na terenu. Zaradi njihovega odnosa z lokalnimi skupnostmi lahko spodbudijo participatorni pristop za razvoj in okrepijo civilno družbo. Severne NVO imajo pogosto že dalj časa vzpostavljene odnose z lokalnimi organizacijami, ki temeljijo na vzajemnem zaupanju in spoštovanju ter lahko gradijo na lokalnem znanju partnerskih organizacij (INBAS, 2005).

1.5.3. Modeli razvojne pomoči

Goldstein (2003: 525–531) opisuje *tri modele razvojne pomoči*, ki se razlikujejo glede na vrsto pomoči in ne na vir financiranja. Modeli so dejansko poskus klasifikacije mednarodne pomoči in razvojnega sodelovanja. Meje med posameznimi modeli so včasih težko določljive, saj so katastrofe izredno kompleksen pojav. Bolj kot o vsebini Goldstein razmišlja o ekonomskem vidiku pri posameznem modelu, kar za nevladne organizacije ni prvotnega pomena.

Model pomoči ob katastrofah (Disaster Relief Model):

Humanitarna pomoč je kratkoročen odgovor na potrebe ljudi v primeru naravnih in drugih nesreč v obliki hrane, vode, zavetišč, oblačil in drugih nujnih življenjskih potrebščin. Goldstein (2003: 525) pravi, da je humanitarna pomoč izredno pomembna, saj katastrofa lahko nenadoma zaustavi napredovanje v ekonomskem razvoju. Nadalje navaja, da so stroški takšne pomoči relativno nizki, učinki pa vidni in očitni. Katastrofe se ponavadi pojavijo hitro in brez vnaprejšnjega opozorila. Hiter odziv je težko uskladiti. Mednarodni humanitarni sistem je v zadnjem času bolj razvit, vendar je še vedno precej kompleksen in se razlikuje od situacije do situacije. Kompleksnost povzročajo tudi čedalje številčnejši akterji, ki se pojavljajo na terenu ob primeru katastrofe.

Goldstein (*ibidem*) omenja, da je humanitarna pomoč s kolektivnega vidika dobra, saj sever s prispevanjem sredstev za pomoč dolgoročno prispeva k večji stabilnosti juga. Odnos med katastrofo in ekonomskim razvojem je kompleksen in ustrezen odgovor se razlikuje glede na

lokacijo, vrsto nesreče in njeno razsežnost ter fazo obnove. Goldstein navaja primer beguncev, ki so izgnani iz svojih domov in imajo drugačne potrebe kot pa prizadeti v potresu, katerih celotna skupnost je bila uničena. V fazi nujne pomoči (npr. hrana, zdravstvena oskrba) so potrebni drugačni viri pomoči kot pa v fazi obnove (izgradnja protipotresnih bivališč). Ustrezna humanitarna pomoč lahko zagotovi lokalni ekonomski razvoj, medtem ko neustrezna lahko tak razvoj izkrivi ali ovira (Goldstein, 2003: 525–526).

Misijonarski model (The Missionary Model):

Poleg pomoči ob naravnih nesrečah veliko vlad in organizacij zagotavlja razvojno pomoč v obliki projektov, ki jih financirajo organizacije s severa ter so namenjeni lokalnim skupnostim na jugu. Ta model Goldstein imenuje misijonarski, ker naj bi bil podoben dobrodelnemu delu misijonarjev v zadnjem stoletju (Goldstein, 2003: 526).

Goldstein pravi (*ibidem*), da je uspešna pomoč tretjemu svetu tista, ki lokalnemu posamezniku in skupnosti da nekaj virov, ki lahko prispevajo k dvigu lastnega nacionalnega ekonomskega razvoja. Nadalje ugotavlja, da večina programov zagotavlja samo kratkoročno podporo in ne ustvarja trajnostnega ekonomskega razvoja. Goldstein je mnenja, da programi ne poudarjajo vzrokov revščine, položaja revnih držav v svetovni ekonomiji ali lokalnih političnih razmer (vojaška nadvlada, korupcija). Za primer misijonarskega modela navaja npr. posvojitve na daljavo. Nadalje pravi, da tovrstni programi sicer osveščajo ljudi o veliki lakoti na jugu, vendar pa nevarnost pri misijonarskem modelu vidi v tem, da ljudje s severa zagotovijo pomoč, ki je neustrezna za tretji svet, lokalne okoliščine in kulturo (Goldstein, 2003: 526–528).

Misijonarski model, ki ga opisuje Goldstein, lahko opišemo tudi drugače. Imenujemo ga lahko tudi model razvojne pomoči, ki ga izvajajo organizacije na severu. Vsebinsko misijonarskega modela pa lahko predstavimo z dejanskim opisom dela misijonarjev v deželah v razvoju. Njihovo delo se od države do države razlikuje. Glede na izkušnje slovenskih misijonarjev na

terenu v preteklih letih lahko njihove večinske dejavnosti strnemo na izvajanje aktivnosti na področju zdravstva¹⁷, šolstva in usposabljanja za poklic¹⁸ ter izgradnje infrastrukture.¹⁹

Na podlagi dela misijonarjev lahko ugotovimo, da velikokrat blažijo stiske in se zavzamejo za tiste ljudi, ki so prepuščeni sami sebi in za katere se drugače ne bi nihče zavzel. Nadalje lahko opazimo, da je pomoč usmerjena razvojno in ne samo kratkoročno, kot navaja Goldstein. Aktivnosti, kot so spodbujanje domačinov za izobraževanje in usposabljanje za poklic, so namreč razvojno naravnane in dolgoročne. Misijonarjem morda lahko zmanjka moči, da bi vplivali na lokalno skupnost ali vlado, toda njihovo delo je izredno cenjeno in dostikrat tudi s strani oblastnikov priznано kot nujno potrebno, saj delujejo na področjih, kjer mednarodne organizacije, kot so agencije ZN, niso prisotne. Misijonarji živijo in delajo z lokalnimi ljudmi, zaradi česar so med domačini dobro sprejeti. To jim omogoča dobro poznavanje širšega lokalnega konteksta in razmer v posamezni državi. Prav zaradi tega je pomoč, ki je misijonarjem posredovana iz Evrope (bodisi prek misijonskih organizacij bodisi prek velikih

---

¹⁷ Na področju zdravstva v Draču (Albanija) že dalj časa deluje s. Miriam Praprotnik, ki je zdravnica in skrbi za lekarno, v kateri na recept (državnih ambulant) izdaja zdravila starejšim ljudem, ki si jih drugače zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ne bi mogli priskrbeti. V Burundiju s. Bogdana Kavčič (Ruzo) in s. Vida Gerkman (Rwisabi) skrbita za zdravstveno oskrbo v bolnicah. Zdravstvena oskrba poleg zdravljenja pacientov vključuje tudi posebne programe, ki so namenjeni podhranjenim otrokom, svetovanju nosečnicam, svetovanju dekletom glede naravnega urejanja rojstev, oskrbi ljudi, ki so okuženi z virusom HIV. Podobno delo opravljata v Ruandi s. Vesna Hiti in s. Anka Burger. V času genocida v Ruandi, ko so se številne mednarodne humanitarne organizacije umaknile iz države, so omenjene misijonarke, ki delujejo v Ruandi in Burundiju, pomagale žrtvam in ranjenim ter jih zdravstveno oskrbovale.

¹⁸ V Chang-Maju (Tajska) se z usposabljanjem mladih za poklic ukvarja s. Frančiška Novak. Skrbi namreč za dekleta iz gorskih plemen, ki so v mesto prišla zaradi zaslužka, ki ga prinaša seksualni turizem. Da bi zaščitili ta dekleta pred prostitucijo, so ustanovili posebne centre, v katerih opismenjujejo dekleta in jih učijo ročnih spretnosti (pletenje, tkanje preprog) ter jih na ta način poskušajo usposobiti za preživetje ter pridobitev človekovega dostojanstva vredno zaposlitev. V mladinskem centru v Kongu (Goma) delujeta salezijanca Danilo Lisjak in br. Vilko Poljanšek, ki imata v varstvu več kot 1600 sirot. Skrbita za zapuščene otroke (podhranjeni otroci, otroci z ulice, sirote), ki imajo v centru možnost stalnega bivanja in oskrbe, možnost osnovnošolskega izobraževanja ter usposabljanja za mizarški in kmetijski poklic. Slovenske misijonarke, ki delujejo v Burundiju in v Ruandi, so prav tako aktivne na področju osnovnošolskega izobraževanja, opismenovanja ter usposabljanja mladih za poklic, predvsem za šiviljstvo in mizarstvo. Mizarška dejavnost je močno razvita tudi v mladinskem centru v Burundiju pri Jožetu Mlinariču in Gustiju Horvatu, ki sta že bila deležna obiska predsednika države Burundi in njegove prošnje, naj z delom nadaljujeta.

¹⁹ Poleg dela na področju šolstva in usposabljanja za poklic pa sta Jože Mlinarič in Gusti Horvat v Burundiju poskrbela za osnovno infrastrukturo in skupaj s 700 domačini zgradila ceste na 50 gričev, da sta tako povezovala vasi med seboj in omogočila domačinom dostop do zdravstvenih in izobraževalnih storitev. Poleg cest sta pripomogla k izgradnji številnih vodovodnih napeljav in vodnih črpalk. Podobne zasluge ima tudi s. Bogdana Kavčič (Burundi), ki je poskrbela za vodne zbiralnike za prebivalce v odročnih vaseh.

mednarodnih organizacij) lahko ustrezna in se težko strinjamo z Goldsteinom, ki v misijonarskem modelu vidi nevarnost v neustrezni pomoči, ki je rezultat nepoznavanja lokalnih okoliščin. Misijonarji za svoje delo ne prejmejo finančnega plačila, kar pomeni, da tako več sredstev ostane za konkretno pomoč ljudem v stiski. Kot smo ugotovili, so misijonarji še posebej aktivni na področju zdravstva in izobraževanja, kar je še posebej značilno za Afriko. Sodelavec Caritas Congo je v dokumentarnem filmu (*DR Congo's Life or Death Transition*), ki ga je posnela Caritas Internationalis, dejal: »Star sem 50 let, pa še nikoli nisem videl nove državne šole ali bolnice. Vse, kar imamo, je delo Cerkve in NVO.«

Model Oxfam (The Oxfam Model):

Goldstein (2003: 530–531) opisuje pristop pomoči, ki ga ima organizacija Oxfam. Prvotno je Oxfam izvajal kratkoročno pomoč v obliki deljenja hrane, sedaj pa izvaja predvsem dolgoročno pomoč. Namesto da bi ljudem delili hrano, jim poskušajo najti zemljo, priskrbeti vodo, semena, orodje za delo ter jih usposobiti za delo. Projekti omogočijo prejemnikom pomoči, da se opolnomočijo²⁰ in tako zadostijo svojim potrebam. Od prejšnjih modelov se razlikuje po tem, da se nanaša na lokalno skupnost, ki določi potrebe lastnih ljudi in izvede razvojne projekte. Tako so odločitve sprejete skupno in do odvisnosti od pomoči ne pride. Oxfam na terenu ni operativen, temveč zgolj zagotovi sredstva lokalnim organizacijam. Vprašanje, ki se nam pri tem lahko zastavi, je, kako Oxfam vstopa v partnerstva s posameznimi organizacijami, ki jih poprej ne pozna. Vemo namreč, da se partnerstvo začne pred pričetkom projekta.

Goldstein (2003: 530) pravi, da »v tem modelu ekonomski razvoj tretjega sveta ni v dobroti, temveč je v interesu ljudi, tako v bogatih kot v revnih državah«. S tem se ne moremo strinjati, saj menimo, da je cilj nevladnih humanitarnih in razvojnih organizacij zgolj humanitarna pomoč in dobroti. Drugače je pri vladah, ki uporabljajo mednarodno humanitarno pomoč kot sredstvo zunanje politike in ne kot cilj. Kooperativni model med severom in jugom je potreben za miroljuben in uspešen svet. Goldstein (*ibidem*) pravi, da »v ozko ekonomskem smislu razvoj v tretjem svetu ustvarja nove trge in nove produkte, s katerimi bodo obogatele tudi industrializirane države«. To je povsem jasen princip vladne

---

²⁰ Opolnomočiti se – postaviti se na svoje noge, doseči ekonomsko neodvisnost.

pomoči in nikakor ne bi smel biti cilj humanitarne organizacije. Prav je, da se organizacije osredotočijo na dolgoročni razvoj z osnovano strategijo »*bottom up*« (od spodaj navzgor) ter na opolnomočenje na lokalni ravni (Goldstein, 2003: 531).

1.6. Trendi na humanitarnem področju

Vse večja zaskrbljenost zaradi globalne varnosti je prisilila vlade Zahoda, da so bolj aktivne na humanitarnem področju. Posledično se je spremenil odnos vlad do NVO, v katerih iščejo kredibilnega partnerja za izvedbo posameznih mednarodnih projektov pomoči. Tako je prišlo do večjega sodelovanja z NVO, katerim namenjajo tudi del sredstev. Vendar pa, kot opozarja Fiona Fox, »obstaja precejšnja nevarnost, da se humanitarizem izkrivi«. Zahodne vlade imajo namreč zelo velik vpliv na to, kje bodo humanitarne aktivnosti potekale in v kakšnem obsegu (Fox, 2000: 2). Poleg tega imajo tudi velik vpliv pri izbiri projektov NVO, ki jih bodo finančno podprle.

Naslednji trend, ki ga lahko zaznamo, je večje favoriziranje politike pomoči ob naravnih in drugih nesrečah kot pa politike razvojne pomoči. Za slednjo je namenjenih manj sredstev (Fox, 2000: 8). Obstaja tudi velika neenakost med količino pomoči, ki je namenjena posameznim državam – primer Afganistana in Iraka ter na drugi strani Angole in Konga. Katastrofe, ki so medijsko pokrite, pritegnejo več sredstev kot tiste, ki ostajajo v ozadju, pri čemer lahko ugotovimo, da humanitarno delovanje sledi bolj evropskim interesom kot pa ljudem, ki potrebujejo pomoč (Fox, 2000: 17).

Tehnološke prednosti v komunikacijah omogočajo poročanje v medijih takrat, ko se nesreče zgodijo, kar pomeni, da javnost hitro izve za katastrofo in pričakuje hiter odziv. Po eni strani to dobro vpliva na donacije in količino zbranih sredstev NVO, po drugi strani pa to prinaša velik izziv NVO, ki so tako pod velikim časovnim pritiskom. Opazimo tudi, da mediji za poročevalce najraje uporabijo predstavnike NVO iz svojih držav, ki delujejo na terenu (Fox, 2000: 9).

Zadnje čase smo priča veliki heterogenosti na terenu ob kriznih situacijah. Število NVO je močno naraslo, zaradi česar se je povečala konkurenčnost. Priča smo tudi spremembi odnosa med NVO in lokalnimi partnerji. Lokalnim organizacijam v deželah v razvoju so naložene zelo zahtevne naloge, upoštevati morajo evropske zahteve in številne standarde, pisati zapletena poročila ipd. (Fox, 2000: 3).

Poleg kvantitativnih sprememb na področju humanitarne pomoči v zadnjem stoletju pa smo na podlagi kritičnih študij humanitarnih dejavnosti v Ruandi, Somaliji in nekdanji Jugoslaviji priče tudi kvalitativnim spremembam. Zaradi večjega števila akterjev na terenu je prisotna večja potreba po koordinaciji. NVO se ob kriznih razmerah na terenu usklajujejo in povezujejo, izmenjujejo si informacije ter se srečujejo na srečanjih NVO. Zaradi vse večje konkurence so pričele izvajati samoregulacijo, večjo profesionalizacijo ter postavljanje standardov za posamezna področja (npr. The Code of Conduct, The Sphere Project) (Van Dook, 2005: 23–26).

Humanitarno delo je čedalje bolj osnovano na dolgoročni perspektivi (vključevanje preventive in razvoja). Zaznati je, da organizacije ne skrbijo samo za golo preživetje žrtev in obnovo uničene infrastrukture, temveč izvajajo aktivnosti, s katerimi zmanjšujejo verjetnost za ponoven izbruh krize (npr. gradnja jezov, protipotresna gradnja, krepitev lokalne kapacitete, razvijanje kriznih načrtov, sistemov za zgodnje opozarjanje). Ta prizadevanja so največkrat povezana z razvojnim sodelovanjem in izgradnjo miru, s ciljem spodbujanja lokalne ekonomije ter podpore civilne družbe (*ibidem*).

2. ODZIV MREŽE CARITAS INTERNATIONALIS V KRIZNIH RAZMERAH

2.1. Poslanstvo, načela delovanja in programi Caritas Internationalis

Caritas Internationalis (CI) je mednarodna katoliška mreža organizacij, ki deluje na področju dobrotelčnosti in socialnih storitev. Začetki ustanovitve organizacije segajo v leto 1897, ko so v Nemčiji ustanovili prvo nacionalno organizacijo Caritas kot odgovor Katoliške cerkve na naraščajočo lakoto v državi. Kmalu nato so bile ustanovljene nacionalne Caritas tudi drugod, leta 1901 v Švici, leta 1910 v ZDA. Med potekom svetovnega evharističnega kongresa v Amsterdamu julija 1924 so predstavniki 22 organizacij Caritas organizirali konferenco s sedežem v Lucernu (Caritas Švice). Leta 1928 je konferenca postala znana kot Caritas Catholica. Predstavniki so se srečevali vsaki dve leti do začetka 2. svetovne vojne. Z dovoljenjem tajništva države Vatikan so leta 1947 nadaljevali z delom. Zaupano pa jim je bilo tudi uradno predstavništvo vseh cerkvenih dobrotelčnih organizacij na mednarodni ravni, še posebej v ZN («Who we are – History«, 2006).

Leto 1950 je zelo zaznamovalo zvezo organizacij Caritas. Nadškof Montini (kasneje namestnik državnega tajnika, nato papež Pavel VI.) je predlagal študijski teden, ki je potekal v Rimu. Rezultat tega je bila odločitev, da se ustanovi mednarodna konferenca katoliških dobrotelčnih organizacij. Po dovoljenju statusa Vatikana je tako decembra 1951 zasedala prva generalna skupščina Caritas. Prisotne so bile naslednje ustanovitvene članice iz trinajstih nacionalnih organizacij Caritas: Avstrija, Belgija, Kanada, Danska, Francija, Nemčija, Nizozemska, Italija, Luksemburg, Portugalska, Španija, Švica in ZDA. Leta 1957 je Konfederacija spremenila ime v Caritas Internationalis (CI), da bi tako bolj odsevala naraščajočo mednarodno prisotnost članic Caritas na vseh kontinentih (*ibidem*).

Danes je CI ena največjih humanitarnih mrež s 162 članicami, ki delajo na področju humanitarne pomoči in razvoja ter socialnih aktivnosti v več kot 200 državah po svetu (Priloga

B). Leta 2004 ji je papež Janez Pavel II. podelil najvišje priznanje (posebni pravni status), ki ga lahko pridobi katoliška organizacija. S tem imenovanjem je Vatikan uradno priznal zagovorniško delo CI (CI, 2005).

Poslanstvo Caritas temelji na krščanski podlagi, iz katere izhaja tudi njena identiteta. Pristop je osnovan na enem izmed treh stebrov krščanstva, in sicer socialnem oz. karitativnem (dobrodelnem) stebri, ki se osredotoča na dostojanstvo vsakega človeka. Caritas izhaja iz prepričanja, da je moralna dolžnost pomagati trpečim po svetu, ne glede na to, kje se nahajajo, saj odgovornost ne pozna državnih meja.

Caritas se bori proti revščini, socialni izključenosti, nestrpnosti in diskriminaciji. Pomaga vsem, ne glede na osebnostne, statusne, verske, ideološke, politične ali rasne razlike. Temeljno merilo pomoči je stiska posameznika ali skupine. Cilj pomoči je ohranjanje človekovega dostojanstva ter poskusiti motivirati in usposobiti prejemnika pomoči, da čim prej samostojno in polno zaživi.

Osnovna načela in vrednote delovanja Caritas so naslednja: moralna dolžnost, solidarnost in vzajemnost, subsidiarnost ter partnerstvo in služenje. Pod vsako izmed načel v nadaljevanju dodajamo kratko obrazložitev, prirejeno in povzeto po dokumentu CI »*Our Response to Major Emergency*« (2003).

Moralna dolžnost:

CI je kot globalna mreža katoliških humanitarnih organizacij moralno dolžna odgovoriti na potrebe žrtev ali nesreč. Vsa pomoč mora prispevati k človeškemu dostojanstvu in zagovorništvu ubogih. Prav tako mora upoštevati lokalno Cerkev in celotno civilno družbo, ne glede na to, ali je krščanska ali ne. Vse članice organizacije CI so zavezane k izpolnjevanju dokumentov, kot so *The Code of Conduct for The International Red Cross and Red Crescent Movement and NGOs in Disaster Relief*, *The SPHERE Project's Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response* in drugi.

Solidarnost in vzajemnost:

Konfederacija CI je nagnjena k vrednotam krščanske dobrodelnosti in katoliškega socialnega nauka, vrednotam solidarnosti, ki ne vključujejo samo zbiranja in posredovanja finančnih sredstev, ampak tudi dialog, zagovorništvo, izgradnjo miru, spravo in tudi izgradnjo kapacitet. Vse članice CI spoštujejo princip vzajemnosti in tako tudi delujejo. Vzajemnost je povezana s solidarnostjo, saj poziva k odkrivanju in spoštovanju virov, ki jih lahko vse članice CI ponudijo. Če gre za vzajemna prizadevanja, je rezultat toliko boljši, učinkovitejši in uspešnejši ter v korist potrebnim pomoči. Če v prizadeti državi lokalna Caritas in Cerkev ne zmoreta pomagati sami, je dolžnost članic CI, da izkažejo solidarnost z njimi in jih podprejo s finančno podporo in tudi s stalno fizično prisotnostjo na kriznem območju.

Subsidiarnost:

Vsa pomoč, ki jo posredujejo članice CI določeni državi, mora biti osnovana na predhodnem dialogu s članico CI te države ter temeljiti na stalni izmenjavi informacij. CI spoštuje vrednote lokalne avtonomije za vse dejavnosti na lokalnem nivoju, istočasno išče priložnosti za pomoč celotni konfederaciji, da bi učinkovito in usklajeno delovala z namenom skupnega poslanstva. Članice CI so v luči partnerstva zavezane k sodelovanju, spremljanju in delu z lokalno Cerkvijo in lokalno Caritas. Članice CI morajo vedno upoštevati lokalno kulturo in druge pomembne elemente.

Partnerstvo in služenje:

Odnosi CI na globalni ravni, še posebej tisti, ki vključujejo prenos virov, morajo biti osnovani na medsebojnem spoštovanju in zaupanju. Partnerstvo nalaga dolgoročno zavezanost k dogovorjenim ciljem, ki so osnovani na skupnih vrednotah, strategijah in informacijah. Teži k povratni informaciji, skupnemu načrtovanju, transparentnosti in odgovornosti na obeh straneh ter tudi k odprtosti in občutljivosti za druge (za njihove potrebe, občutja, strokovnost, izkušnje in modrost). CI poskrbi, da so sredstva, ki so ji zaupana, učinkovito uporabljena, in se zaveda, da se je dolžna do ubogih, do Cerkve in drug do drugega vedno vesti transparentno in odgovorno.

Pregled vsebine dela in programov CI lahko najdemo v publikaciji CI, ki izhaja enkrat letno v pisni obliki (*»Globalising Solidarity«*) in na spletnih straneh CI (www.caritas.org). V nadaljevanju na kratko predstavljamo nekatere od aktivnosti (naravne in druge nesreče, zagovorništvo, mir in sprava, komunikacije, okoljevarstvene teme, HIV/aids, trgovina z ljudmi in prisiljene migracije), ki so se izvajale na konfederativni ravni v letih 2004 in 2005, pri čemer niso predstavljene dejavnosti posameznih članic CI.

Naravne in druge nesreče:

Caritas Internationalis je prisotna na kriznih žariščih po vsem svetu. Leta 2005 je kar v 42 posebnih primerih pozvala celotno mrežo k reševanju kriz. Prisotna je bila pri odpravljanju posledic naravnih nesreč večjih razsežnosti, kot je bil cunami v Aziji in potres v Kašmirju, ter tudi pri nesrečah manjših razsežnosti in pozabljenih krizah, ki ostajajo izven medijske pozornosti, npr. severna Uganda ali Kongo. V letu 2006 je bila močno prisotna v Pakistanu, Nigru, Čadu, Salvadorju, Gvatemali, Etiopiji, Eritreji, Keniji, Afganistanu in Iranu.

V Severni Koreji je Caritas poleg UNDP največja organizacija, ki zagotavlja humanitarno pomoč že vrsto let. V južnem Darfurju izvaja Caritas/ACT največji program in zagotavlja pomoč več kot 500.000 ljudem (Caritas je v zadnjih treh letih v Darfurju zagotovila več kot 70 % vseh sredstev). V zadnjem desetletju je Demokratična republika Kongo v veliki humanitarni krizi. Cerkev (in znotraj tega tudi Caritas) še naprej ostaja najpomembnejša organizacija, ki je zmožna pomagati po celotnem območju države. Podobno je v Zimbabveju, kjer Katoliška cerkev ostaja ena glavnih akterk pri izvajanju pomoči po vsej državi.²¹

Temeljna področja dela Caritas v primeru kriznih situacij so: nujna pomoč (zagotavljanje najnujnejših sredstev za preživetje – pitna voda, hrana, higienske potrebščine, oblačila, zdravila); postavitve začasnih bivališč in pomoč pri obnovi stalnih bivalnih enot; razvojna pomoč (usmeritev k samostojnemu in neodvisnemu preživetju posameznikov in skupnosti, vzgoja za mir in reševanje sporov); zdravstvena oskrba; šolske dejavnosti; strukturna pomoč in izgradnja kapacitet lokalne Caritas za samostojno spremljanje ljudi v stiski in izvajanje pomoči.

---

²¹ Interno poročilo CE (2006).

Pri konkretnem reševanju in odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč CI upošteva že predpisane mednarodne humanitarne standarde in tudi sama sodeluje pri oblikovanju novih dokumentov. Za kakovostno humanitarno pomoč je namreč potrebno, da so organizacije transparentne, odzivne in profesionalne. Leta 2005 je CI predsedovala odboru za humanitarni odziv (*Steering Committee for Humanitarian Response*, SCHR), katerega članica je. V SCHR je zbrana večina mednarodnih humanitarnih mrež, kjer si izmenjujejo informacije in študije, še posebej s področja humanitarne politike, standardov, zaščite in varnosti. Leta 2005 je CI skupaj z dvema članicama SCHR (*Médecins sans Frontières* in *CARE International*) sodelovala pri politiki preventive spolnih zlorab v humanitarnih situacijah. Leta 2004 je CI objavila »*CI Child Protection Policy Framework*«, ki članicam CI ponuja smernice in konkretne napotke za preprečitev zlorab otrok ter napotke za domnevno izkoriščane in spolno zlorabljenе otroke. CI je članica *Sphere Project Board* za minimalne standarde pri odzivanju na nesreče. Sledi pa tudi drugim pobudam, kot sta *Humanitarian Accountability Partnership International* (HAPI) in *Active Learning Network for Accountability and Performance in Humanitarian Action* (ALNAP) (CI, 2005).

V zadnjih letih se oborožene sile čedalje bolj vključujejo v humanitarno delo, ki je včasih spadalo izključno v domeno humanitarnih organizacij. Naraščajoče število oboroženih konfliktov je privedlo do povečanega števila humanitarnih misij. Septembra 2003 so se članice CI zbrale v Rimu, da bi proučile odnos Caritas do oboroženih sil ter izoblikovale skupen okvir, ki bi pomagal mreži Caritas pri soočanju s tem izzivom. Leta 2005 je CI izdala brošuro »*Relation with the Military*«, ki ponuja smernice pri ravnanju oziroma odnosu do oboroženih sil v primeru humanitarnih kriz. Cilj je, da bodo prizadeti v konfliktu še naprej lahko prejeli nujno pomoč tako, da to ne bo omajalo neodvisnosti in apolitične narave humanitarne dejavnosti ter vrednot in načel Caritas.

Zagovorništvo:

V zadnjih petih letih je Caritas čedalje bolj aktivna in vplivna tudi na področju zagovorništva, predvsem se ukvarja z vsebino miru in ekonomske pravičnosti. Tako je npr. v začetku leta 2005 Caritas Internationalis skupaj z lokalno Caritas v Kongu in kongovsko škofovsko konferenco ter drugimi cerkvenimi organizacijami iskala možne pobude za zagovorništvo.

Strategija zagovorništva se je tako osredotočila na osveščanje mednarodne skupnosti o težkih razmerah Kongovcev ter pridobivanju podpore za politično tranzicijo države v pravno državo. Da bi podprli to kampanjo, je CI vsem svojim članicam, to je nacionalnim Caritas, razposlala plakat, potem pa posnela še DVD (*»DR Congo's Life or Death Transition«*), ki je bil namenjen politikom na mednarodni in državni ravni, medijem in članicam CI. Caritas je namreč želela opozoriti, da se kljub mirovnemu sporazumu leta 2002, s katerim naj bi se prenehala 5-letna državljanska vojna v Kongu, humanitarna kriza, ki je ena največjih na svetu, nadaljuje z izbruhi nasilja. Zaradi posledic vojskovanja, podhranjenosti in boleznih je umrlo 4 milijone ljudi, okoli 1,7 milijona ljudi pa je razseljenih in pregnanih iz svojih domov. Širijo se zlorabe človekovih pravic, še posebej ugrabitve in posilstva žena in deklet (CI, 2006: 15).

Drugi primer zagovorništva Caritas je zagovarjanje *ekonomske pravičnosti*. Na 6. ministrski konferenci Svetovne trgovinske organizacije (WTO) v Hongkongu leta 2005 je Caritas Internationalis skupaj s CIDSE (*Coopération Internationale pour le Développement et la Solidarité*) nadaljevala s pritiskom na svetovne voditelje, da bi sprejeli takšne odločitve, ki bi privedle k večji ekonomski pravičnosti in bolj pravičnemu globalnemu trgovanju. Na srečanjih skupin G-8 na Škotskem (Gleneagles) in na svetovnem srečanju v New Yorku je bilo doseženih nekaj pomembnih korakov, kot je npr. dogovor o odpisu dolgov revnejšim državam, skupna zaveza za zaščito civilistov pred genocidom, vojnimi zločini, etničnim čiščenjem in zločini proti človeštvu. CI želi spodbuditi njene članice, da bi sprejele izziv ciljev tisočletja in si skupaj s svojimi vladami prizadevale do leta 2015 prepoloviti svetovno revščino (CI, 2006: 17).

Kot tretji primer zagovorništva lahko štejemo *delo mednarodnih predstavnikov Caritas v institucijah Združenih narodov*. CI ima namreč svojega delegata pri Združenih narodih v New Yorku, ki se trudi graditi dobre delovne odnose z ZN in NVO. V letu 2005 ga je vsebinsko posebej zaznamovala Palestina, Izrael, Kolumbija, severna Uganda in razvojni cilji tisočletja. Od septembra 2005 pa ima CI tudi stalnega delegata v Ženevi, ki sodeluje z drugimi mednarodnimi organizacijami, ki imajo tam predstavništvo, še posebej z Visokim komisariatom ZN za begunce ter Komisariatom ZN za človekove pravice. V letu 2005 je bilo delo delegata povezano z ženskami, ki so zaradi konflikta v državah razseljene, ter krepijijo

dela konfederacije v Kolumbiji, Demokratični republiki Kongo, Palestini in Ugandi. V letu 2004 je imela CI predstavnika v Rimu (*UN Food and Agriculture Organisation, UN World Food Programme, International Fund for Agriculture Development*) in na Dunaju (*UN Office on Drugs and Crime*) (CI, 2005: 17–18).

Mir in sprava:

Reševanje konfliktov in doseči trajni mir sta največja izziva, s katerima se danes sooča ves svet. Mreža Caritas je zavezana k vključevanju izgradnje miru in sprave že v njeno delo, tako pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč kot tudi pri razvojnem in socialnem delu. S podporo CI so bila organizirana številna srečanja in usposabljanja v regijah Latinske Amerike in Karibov, Azije ter Afrike. Usposabljanja so bila organizirana tudi za škofe. Delovna skupina CI za mir in spravo je pripravila drugo izdajo Caritas priročnika za usposabljanje na temo izgradnje miru. CI ima vzpostavljen dialog z drugimi organizacijami, kot so Community of Sant'Egidio, Pax Christi, Religions for Peace, Islamic Relief ter International Alert. Konec junija 2006 je CI organizirala mirovni forum (*Caritas Peace Forum*) v Kolombu na Šrilanki (CI, 2006: 19).

Komunikacije:

Razpošiljanje informacij svojim članicam poteka znotraj mreže CI. Navzven pa prek spleta (*Alertnet* in *Reliefweb*) in katoliških ter drugih medijev. Sporočila za javnost in poročila so objavljena na spletni strani (www.caritas.org). V primeru večjih nesreč so podrobneje predstavljena dogajanja in odpravljanje posledic nesreč, podobno je v primeru večjih kampanj. Extranet je namenjen članom, vsebuje pa zapiske srečanj in različna poročila. Vsako leto izide brošura »*Emergency Calling*«, v kateri so predstavljeni projekti, ki jih koordinira CI v posameznem letu. Izdajajo pa tudi druge publikacije in različne predstavitve projektov in programov pomoči.

Okoljevarstvene teme:

Ena izmed perečih svetovnih okoljevarstvenih tematik so klimatske spremembe. Globalno segrevanje ogroža trajnostno rabo zemlje in vodnih virov. Klimatske spremembe bodo zaradi manjše produktivnosti v poljedelstvu in ribištvu v prihodnje vplivale na zaloge hrane, lahko

bodo pospešile razvoj bolezni in povečale izsuševanje površja. Negativne posledice klimatskih sprememb bodo čutili še posebej najrevnejši prebivalci na svetu. Ker ženske predstavljajo veliko večino med revnimi, bodo posledice klimatskih sprememb še naprej dodatno povečale njihovo ranljivost. Caritas poudarja pomembnost in nujnost dobrega upravljanja in globalnega sodelovanja pri zmanjševanju posledic klimatskih sprememb za prihodnje generacije (CI, 2006: 25). Caritas Oceania je pooblaščen, da v imenu celotne konfederacije Caritas zastopa področje varovanja okolja. Okoljevarstvene teme so tako čedalje bolj integrirane v programe Caritas, v katere sedijo še razvojno sodelovanje, zagovorništvo, odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč.

HIV/aids:

Caritas je na tem področju aktivna od leta 1987. Leta 1989 je sklenila sporazum o sodelovanju z UNAIDS. Po ocenah Vatikana naj bi bilo kar 25 % prebivalcev po vsem svetu, okuženih z virusom HIV, oskrbovanih s strani cerkvenih struktur, veliko programov pomoči pa podpira prav Caritas. CI še posebej sodeluje z UNAIDS in WHO v Ženevi. CI organizira usposabljanja za različne skupine, tudi za škofovske konference, duhovnike in redovnike ter laike. Stalna izmenjava informacij poteka tudi med članicami CI (CI, 2006: 22).

Trgovina z ljudmi in prisiljene migracije:

Strategija CI na področju preprečevanja trgovine z ljudmi se nanaša na preventivo in osveščanje, pomoč žrtvam trgovine ter zagovorništvo. CI je izdala brošuro »*The CI Commitment on Combating Trafficking in Human Beings*«. Konfederacija Caritas spodbuja sodelovanje z drugimi organizacijami, ki se ukvarjajo s podobno tematiko, kot npr. COATNET (*Mreža katoliških organizacij za boj proti trgovanju z ženskami*). Caritas Europa si v imenu Caritas Internationalis prizadeva za reševanje problematike migrantov in se aktivno vključuje v reševanje akutnih stisk v posameznih državah.

2.2. Analiza struktur in mehanizmov delovanja v primeru nesreč na konfederacijski ravni

V primeru naravnih in drugih nesreč ima celotna mednarodna mreža Caritas (v nadaljevanju Konfederacija) posebne mehanizme, s katerimi blaži njihove posledice. Uporabi jih takrat, ko Caritas v prizadeti državi nima ustreznih zmogljivosti za odpravo posledic nesreče. Tako ji na pomoč priskoči več nacionalnih Caritas, članic CI. Delo poteka na podlagi vrednot in načel Caritas: solidarnost, vzajemnost, subsidiarnost, partnerstvo. Koherentno in koordinirano delovanje je ob upoštevanju avtonomije drugih članic CI, še posebej lokalne Caritas, poseben izziv.

Konfederacija je osnovala vrsto mehanizmov za ravnanje ob naravnih in drugih nesrečah, s katerimi izkazuje solidarnost s prizadetimi ljudmi in njihovo lokalno Caritas (Priloga C). V začetni fazi, to je v obdobju šestih tednov po nesreči, je uveljavljen mehanizem ERST (Emergency Relief Support Team), kasneje pa STEP (Solidarity Team for Emergency Partnership). Gre za dve skupini, ki predstavljata Konfederacijo in ki ju sestavljajo strokovnjaki iz članic CI in lokalne Caritas. Če je v reševanje odpravljanja posledic nesreče vključenih več članic CI, lahko tajništvo CI določi eno izmed članic CI, ki v njenem imenu deluje kot splošni koordinator Konfederacije. To članico pogosto imenujejo »koordinacijski partner«, usklajuje pa aktivnosti članic in finančne prispevke. Ima tudi svetovalno vlogo in vlogo izgradnje zmogljivosti kapacitet (CI, 2005: 8). V nadaljevanju bomo proučili mehanizme, ki se lahko uporabljajo v akutni fazi katastrofe ter po akutni fazi.

2.2.1. Mehanizmi v akutni fazi katastrofe

Lokalna Cerkev je ključni akter pri odzivu na nesreče, saj na podlagi svojega poslanstva o dobrodelnosti in zagovarjanju ubogih lahko spodbudi ljudi, da izrazijo solidarnost z žrtvami. Lokalna Cerkev je običajno prva na terenu, ki poskrbi za žrtve nesreče. Hiter dostop do terena je mogoč zaradi tega, ker je dobro organizirana in vplivna ter ima dostop do lokalnih skupnosti

(župnij), po drugi strani pa tudi zato, ker pozna lokalne okoliščine in ima dostop do preliminarnih podatkov. Prav v primeru naravnih nesreč in vojn se je izkazalo, da so duhovniki eni izmed pomembnejših delavcev pri odpravljanju posledic nesreč. Zato ni čudno, da je CI v svojih smernicah odzivanja na nesreče poudarila vlogo Cerkve, ki morda ni bila vedno povsem dobro izkoriščena. Odgovor CI naj bi tako bil osnovan na znanju in izkušnjah lokalne Cerkve in pri tem spoštoval in upošteval njeno vlogo. Cerkev ima namreč tudi ob katastrofah iste organizacijske, materialne, človeške in duhovne vire, ki so podpirali njeno poslanstvo pred, med in po nesreči (CI, 2006: 7).

Lokalna Cerkev je del cerkvene hierarhije, ki povezuje nacionalno, škofijsko, dekanijsko in župnijsko raven. Vsaka izmed ravni ima svoje vire, prostore in komunikacijsko infrastrukturo. Posledično lahko deluje na vseh ravneh, od nacionalne do lokalne ravni (*grassroot*). V veliko primerih poseduje nepremičnine, kot so cerkve, župnijske dvorane, šole, domovi, sirotišnice, ki služijo za pomemben vir zavetišč ali skladišč v nesreči. Med cerkveno osebje spadajo duhovniki, ki so 24 ur na dan na razpolago ljudem, redovnice in redovniki ter tudi laiki. Vsak izmed njih ima izkušnje z delom v skupnosti. Nekatere redovnice so po izobrazbi medicinske sestre ali zdravnice in imajo zato še posebej dragoceno vlogo v kriznih razmerah. Pomembno pa je tudi to, da s svojimi duhovnimi vrednotami in pripadnostjo pri prostovoljcih lahko vzbudijo visoko motivacijo za pomoči potrebnim v nesreči (CI, 2006: 7–8). Spodbuda je verjetno tudi v tem, ker za svoje delo ne prejemajo plačila in so povsem na razpolago ljudem, ne glede na to, v kakšni situaciji se znajdejo. Na ta način lahko pridobijo veliko prostovoljcev, ki jim pri delu sledijo.

Za primer lahko vzamemo odpravljanje posledic nesreče, ki jo je povzročil cunami. Prve dni po katastrofi so si prebivalci Šrilanke pomagali sami, saj mednarodne organizacije zaradi uničene infrastrukture niso mogle priti tako hitro na teren. Katoliška cerkev je pri odpravljanju posledic cunamija odigrala pomembno vlogo. Cerkve so služile za zavetišča in začasno nastanitev. Duhovniki in redovne skupnosti so žrtve cunamija oskrbovali z najnujnejšim za preživetje, z vodo in prehrano. Prevažali so ranjene v bolnice in mrtve na skupne grobove. Znotraj posameznih župnij so samoiniciativno nastale skupine posameznikov, ki so organizirale pomoč na prizadete dele otoka. Tako so npr. v župniji sv. Terezije deteta Jezusa v

Kolombu prostovoljci prve dni po nesreči sami obiskali prizadete kraje na vzhodni obali in pomagali z najnujnejšimi dobrinami. Organizirali so zbiranje finančnih sredstev v župniji in z zbranimi sredstvi kupili in razdelili orodje za mizarje, šivalne stroje ter čolne in drugo, da so ljudje lahko čim prej normalno zaživel. Kot drugi primer lahko navedemo kraj Galle na južni obali Šrilanke, kjer so bile razmere ob cunamiju izredno težke. Ceste so bile pokrite z blatom, ruševinami in avtomobili, zato transport ni bil možen. Šele po dveh dneh so začeli s čiščenjem ceste, pri čemer je pomagalo veliko domačinov. 3.000 do 4.000 ljudi se je zateklo v lokalno cerkev v Galle, ki leži na hribu, kjer je bilo dejansko najbolj varno. Prva dva dni so imeli dovolj vode, kasneje pa so jim vodo dostavljali v plastičnih vedrih. Pri tem so bili angažirani številni prostovoljci (Fernando H., 2005).

Vsaka izmed 162 nacionalnih Caritas je uradno telo Katoliške cerkve, ki je ustanovljena za izvajanje socialnih in karitativnih dejavnosti. *Nacionalne Caritas* so članice CI, medtem ko imajo škofijske Caritas podaljšan mandat za izvajanje programov pomoči na regionalni ali lokalni ravni. Vsaka škofijska Caritas je avtonomna, tako kot je avtonomen škof v škofiji. Predsednik nacionalne Caritas je običajno nadškof ali pa predstavnik, ki je imenovan s strani škofovske konference. Na splošno je škofijska Caritas odgovorna za implementacijo, medtem ko je nacionalna Caritas odgovorna za nacionalno predstavljanje in koordinacijo (CI, 2006: 8). Tako je bilo tudi v primeru cunamija na Šrilanki. Nacionalna Caritas Šrilanke je imela koordinacijsko in predstavitveno vlogo, medtem ko so njene škofijske Caritas izvajale konkretne programe pomoči na terenu. V škofijski Caritas Galle so npr. s pomočjo petdesetih prostovoljcev v prvih dneh po nesreči dostavljali v kampe najnujnejše: hrano, vodo, zdravila, zbrana s pomočjo domačinov (Fernando H., 2005).²²

Konfederacija Caritas je sestavljena iz *sedmih regij*: Afrike, Azije, Evrope, Severne Amerike, Srednjega vzhoda in Severne Afrike, Oceanije ter Latinske Amerike in Karibov. Osnovni namen regij je spodbujati k solidarnosti in sodelovanju med članicami CI v posamezni regiji. Ob katastrofah regije lahko odigrajo tudi koordinacijsko vlogo na *ad hoc* podlagi. Povezujejo se s tajništvom CI. Običajno je vloga regij in regionalnih koordinatorjev osredotočena na

---

²² Več o odzivu Caritas Šrilanka na str. 79.

izgradnjo zmogljivosti članic CI pred nesrečo in na ustvarjanju nabora ustreznih kandidatov za ERST (CI, 2006: 8). Vsaka regija ima razvite lastne strukture za odgovor na nesreče, morajo pa biti odzivne in maksimalno izrabiti svoje vire, tako kadrovske kot finančne. Ena izmed regij je Caritas Europa, ki ima na razpolago največ resursov, tako kadrovskih kot finančnih, ter v primerjavi z ostalimi regijam posledično bolj razvite mehanizme odzivanja na nesrečo. Tudi v primeru cunamija je s svojimi članicami mobilizirala največ sredstev in odigrala pomembno vlogo.

Mednarodni odbor za nesreče je instrument CI, ki ima svetovalno vlogo. Svetuje oddelku za mednarodno sodelovanje, ki deluje znotraj tajništva CI. Sestavljen je iz predstavnikov vsake regije in predstavnikov tajništva, zagotavlja forum za izmenjavo regionalnih pogledov, učenja, ovrednotenja mehanizmov, debat glede trenutne humanitarne politike, kakovosti ter podpore trenutnemu in prihodnjemu delovnemu načrtu Konfederacije (CI, 2006: 8–9).

V primeru katastrof je *generalno tajništvo* CI odgovorno za mobilizacijo in koordinacijo članic CI, pa tudi za usklajevanje finančnih sredstev ter spremljanje programov pomoči. V svoji sestavi ima *oddelek za mednarodno sodelovanje*, ki v sodelovanju z nacionalnimi in regionalnimi strukturami usklajuje in koordinira delo članic CI ter zagotavlja učinkovit odziv na operacije pomoči. Ob nesreči je njegovo poglavitno delo pričeti z analizami, komunikacijo in obveščanjem o katastrofah, izvršiti odločitve generalnega tajništva glede pričetka odziva Konfederacije (začetna ocena in aktivacija mehanizmov za ravnanje ob primeru katastrof), pripraviti, sprožiti ter razglasiti poziv pomoči celotni Konfederaciji, zagotoviti finančno spremljanje programa pomoči in podpreti načrtovanje in implementacijo nadaljnjih mehanizmov (CI, 2006: 10). Takoj po nesreči generalni tajnik kontaktira nacionalno Caritas v prizadeti državi in v roku 24 ur kot znamenje solidarnosti napoti na teren *predstavnika Konfederacije*, ki prične pogovore z nacionalno Caritas in ustvari takojšnje komunikacijske mehanizme znotraj Konfederacije. Po posvetovanju z lokalno Cerkvijo in nacionalno Caritas se generalni tajnik CI odloči, ali bo aktiviral misijo ERST ali ne. Za ERST lahko zaprosijo tudi članice CI ali katera koli druga struktura za odziv na nesreče znotraj Konfederacije (*ibidem*).

ERST (Emergency Relief Support Team) je kratkoročna operativna skupina CI, ki se v roku do 48 ur po nesreči odpravi na teren in se tako odzove na različne potrebe v prvih šestih tednih po nesreči. Njen namen je izraziti solidarnost celotne konfederacije Caritas s prizadetimi prebivalci in lokalno Caritas ter vzpostaviti učinkovito in pravočasno podporo celotne Konfederacije (CI, 2005: 10). Odločitev za aktivacijo ERST je v pristojnosti generalnega tajnika CI, ki se posvetuje s Caritas v prizadeti državi in je sprejeta v roku osmih ur od prošnje. Kriteriji za aktivacijo ERST so predvsem razsežnosti nesreče in humanitarni imperativ, stopnja nepokritih stisk, politični in verski kontekst, zmogljivosti Cerkve in organizacije Caritas, varnostne razmere in drugo (CI, 2006: 11).

V vsaki izmed sedmih regij CI obstaja poseben *register kandidatov za skupino ERST*, ki so na razpolago za takojšen vpoklic. Pomembno je, da so člani iz nacionalne Caritas ali lokalne Cerkve v prizadeti državi zastopani v skupini ERST. Če je nacionalna Caritas vzpostavila sodelovanje s partnerji že pred katastrofo (eno izmed članic CI), je predstavnik te partnerske organizacije tudi del skupine (CI, 2006: 14). Načeloma naj bi bila skupina pripravljena odpotovati na teren v roku dveh dni po aktivaciji, kar pa je v praksi izredno težko doseči, saj je v primeru večjih nesreč uničena infrastruktura in je otežen dostop v prizadeto državo. Skupino sestavljajo člani s številnimi izkušnjami dela v kriznih razmerah, ki so strokovno usposobljeni, seznanjeni z lokalnimi posebnostmi in kulturo, ustreznimi jezikovnimi veščinami, poznavanjem mednarodnih humanitarnih standardov in upoštevanjem načel Caritas, predvsem človekovega dostojanstva in solidarnosti (CI, 2006: 13).

Naloge skupine ERST so različne in so odvisne od vrste nesreče, struktur in zmogljivosti lokalne Caritas in Cerkve, kot tudi političnega in verskega ozadja. Faza ERST je označena kot takojšen odziv na akutne potrebe. Glavne naloge, izvedene v sodelovanju z nacionalno Caritas v luči partnerstva in vzajemnosti, vključujejo: oceno stanja po nesreči, oblikovanje predloga programa pomoči, izdelavo poziva za pomoč, koordinacijo ter v nekaterih primerih začetno izvedbo programa pomoči (CI, 2006: 11).

Ocena stanja vključuje začetno oceno stanja po nesreči ter snovanje programa pomoči celotne konfederacije, upoštevajoč naslednje sektorje: voda, sanitacija, zdravstvo, prehrana, zavetišča,

zaščita; pregled dosedanjega dela nacionalne Caritas in lokalne Cerkve pri odpravljanju posledic nesreče; oceno kapacitet nacionalne Caritas in škofijskih Caritas, oceno tveganja; oblikovanje varnostnega načrta in standardnih operacijskih procedur; oceno logističnih virov in tehničnih potreb; vzpostavitev kontakta z agencijami ZN, Rdečim križem ter drugimi agencijami in NVO na humanitarnem področju (CI, 2006: 11–12). Oblikovanje in predlog programa vsebuje koncept strategije pomoči po posameznih področjih in sektorjih; razvito komunikacijsko strategijo za potrebe članic konfederacije in zunanjih donatorjev; predlog potrebnih človeških, materialnih in finančnih virov; strategijo vodenja in upravljanja programa; strategijo izvedbe in delovni načrt (CI, 2006: 12).

Včasih je treba podpreti nacionalno Caritas tudi v izvedbenem delu. To med drugim vključuje tehnično svetovanje in podporo, tudi operativno delo v odsotnosti nacionalne Caritas, stalno izgradnjo kapacitet nacionalne Caritas in/ali škofijske Caritas, po potrebi podporo lokalne Caritas z mednarodno logistiko in oskrbo. ERST mora mreži CI podajati redna poročila o stanju, vključno s politično in družbeno analizo. Poročila morajo vsebovati podrobnosti izvedbe programa. Ustrezno mora biti razvita strategija odnosov z javnostmi (članki, fotografije, pomoč nacionalni Caritas pri sprejemanju novinarjev, kontakti z ambasadami in predstavniki potencialnih institucionalnih donatorjev, prisotnost na telekonferencah CI) (CI, 2006: 12–13).

ERST koordinira oz. usklajuje delo ostalih članic CI in zunanjih donatorjev (priprava pozivov); deluje kot informacijska točka za pretok informacij; po dogovoru z direktorjem nacionalne Caritas predstavlja CI na medorganizacijskih srečanjih (CI, 2006: 13). Po opravljeni misiji skupine ERST (običajno po šestih tednih) se v dogovoru z nacionalno Caritas načrtuje nadaljnje podporne in koordinacijske mehanizme, kot so STEP, koordinacijski partner, tehnična pomoč, svetovanje ipd. (*ibidem*). Pošiljajoče članice CI svoje člane ERST običajno same financirajo. V kolikor tega ne zmorejo (to velja največkrat za člane skupine iz držav v razvoju), je oblikovan poseben solidarnostni fond (CI, 2006: 16). Generalno tajništvo CI poskrbi, da je delo skupine ERST ustrezno spremljano in evalvirano ter ugotovitve upošteva pri snovanju nadaljnjih mehanizmov (*ibidem*). Člani ERST na terenu nosijo in uporabljajo identifikacijske znake Caritas Internationalis, kot so majice, trakovi, kape, nalepke z napisom CI. Če gre za lokalno občutljivo področje in s tem povečano varnostno tveganje

skupine ERST in nacionalne Caritas, se temu izognejo, in na priporočilo Caritas v prizadeti državi, ki je seznanjena s političnimi razmerami, uporabljajo njene identifikacije in simbole (*ibidem*).

2.2.2. Mehanizmi po akutni fazi katastrofe

Proti koncu akutne faze katastrofe in s tem mandata skupine ERST se nacionalna Caritas v posvetovanju z ERST in generalnim tajništvom CI odloči za nadaljevanje podpornih mehanizmov s strani Konfederacije. V primeru velikih nesreč namreč odhod skupine ERST po šestih tednih lahko pusti veliko vrzel in naenkrat obremeni nacionalno Caritas z dodatnimi koordinacijskimi in komunikacijskimi odgovornostmi. Nadaljnji podporni mehanizmi se seveda izvajajo v različnih oblikah in so odvisni od vrste nesreče in zmogljivosti nacionalne Caritas in razpona pomoči Konfederacije. Vsak mehanizem je drugačen glede na okoliščine, vendar ima isti namen: zagotoviti, da bo pomoč Konfederacije še naprej koordinirana ter da bo nacionalna Caritas podprta. Glavni mehanizmi po akutni fazi so: koordinacijski partner, STEP, delovne skupine, srečanja partnerjev in kombinacija naštetega (CI, 2006: 20–21).

Koordinacijski strukturi, ki nadaljuje z delom v imenu Konfederacije, generalni tajnik CI podeli mandat običajno za dobo enega leta, ki je lahko podaljšan do tri leta. Naloge so običajno povezane s spremljanjem nacionalne Caritas v času odpravljanja posledic nesreče, pomočjo nacionalni Caritas pri implementaciji rehabilitacijskih programov, pri načrtovanju aktivnosti, oceni stanja, strateškem načrtovanju in zagovorništvu. Načrti so lahko posredovani v obliki poziva celotni Konfederaciji CI ali pa individualni članici CI za bilateralno pomoč. Nadalje je naloga pomagati nacionalni Caritas v prizadeti državi pri izgradnji kadrovske kapacitete in krepitvi administrativnih struktur, zagotoviti podporo osebju in pomoč pri vodenju kadrov, pomoč pri koordinaciji obiskov na terenu, zagotavljanju rednih informacij, pomoč pri komunikaciji in medijih, pomoč pri medorganizacijskih koordinacijskih srečanjih v imenu nacionalne Caritas; pomoč pri izpolnjevanju standardov ter druge naloge glede na potrebe (CI, 2006: 21–22).

Koordinacijski partner je mehanizem, s katerim želi CI povečati učinkovitost skupnih prizadevanj Konfederacije v primeru katastrof. Koordinacijski partner je ena izmed članic CI, ki se je odzvala na prošnjo Caritas v prizadeti državi z namenom, da bi koordinirala in podprla skupen program pomoči Konfederacije. Naloga je torej podpreti nacionalno Caritas, ne pa jo nadomestiti. Ima torej vlogo izgradnje kapacitet organizacije (*capacity building*). Koordinacijski partner je običajno dolgoročni partner nacionalne Caritas. V primeru manjših nesreč se je nacionalna Caritas zmožna sama soočiti z nastalimi razmerami, vendar potrebuje pomoč pri administrativnih zadevah, kot so ocene stanja, pisanje predlogov projekta in poročanje zunanjim donatorjem. V primeru večjih nesreč, kjer je potreben multilateralni odgovor konfederacije CI, ima koordinacijski partner v imenu Konfederacije po odhodu skupine ERST tako podporno, ocenjevalno in izvedbeno vlogo (CI, 2006: 22).

Naloge koordinacijskega partnerja so: koordinacija finančnih sredstev in zbiranje sredstev (priprava in menedžerstvo pozivov SOA in predlogov za zunanje donatorje), podpora lokalne Caritas z mednarodno logistiko in oskrbo, pošiljanje informacij iz prizadete države v druge Caritas članice CI, tehnično svetovanje in podpora, ocena stanja in priprava programa, operativno delo na terenu (skupaj z lokalno Caritas) in izvajanje neposredne pomoči v odsotnosti nacionalne Caritas (CI, 2005). Vlogo koordinacijskega partnerja je npr. v primeru cunamija na Šrilanki odigrala Caritas Francije, ki je imela že pred katastrofo vzpostavljeno sodelovanje z nacionalno Caritas in je podpirala različne aktivnosti na področju šolstva, usposabljanja za poklic, vzgajanja za mir in spravo, zdravstva in drugo.

STEP (Solidarity Team for Emergency Partnership) je operativna skupina Konfederacije, ki nastopi takrat, ko ERST konča z misijo. Skupina pride seveda prej na teren in je nekaj časa skupaj s skupino ERST, tako da se zagotovi kontinuiteta. Namen je zagotoviti dolgoročno podporo prizadeti Caritas oz. državi, če jo le-ta potrebuje. Mandat je določen s strani generalnega tajnika v posvetovanju z nacionalno Caritas, skupino ERST, koordinacijskim partnerjem in tajništvom CI, in sicer za dobo šestih mesecev (z možnostjo podaljšanja). *Naloga* je odvisna od okoliščin, običajno STEP nadaljuje z izvedbo programov pomoči, zagotavljanjem informacij članicam CI, izgradnjo kapacitet in razvoja načrtov za prihodnost ter spremljanja izvajanja programov pomoči. Skupina je sestavljena podobno kot ERST, gre za

multinacionalno skupino z ustreznimi izkušnjami in usposobljenostjo za delo (CI, 2006: 23). Pomembna razlika med ERST in STEP je v vodenju, saj je skupina STEP odgovorna generalnemu tajniku Caritas v prizadeti državi ali koordinacijskemu partnerju, ki jo tudi spremlja, medtem ko je ERST odgovorna generalnemu tajniku celotne Konfederacije.

Delovne skupine so sestavljene iz zainteresiranih članic CI in – če tako zahtevajo razmere – tudi iz drugih organizacij, ki imajo poseben odnos z nacionalno Caritas. Naloge delovne skupine so določene s strani nacionalne Caritas in članov skupine, glede na okoliščine in specifične potrebe. Lahko vključujejo tehnično svetovanje, koordinacijske aktivnosti in izmenjavo informacij. Zagotavljajo forum za refleksijo in razvoj programa in strategije zagovorništva. Nacionalna Caritas je odgovorna za sklicevanje sestankov te skupine in za obveščanje tajništva CI o sklepih ter aktivnostih. Delovno skupino lahko glede na želje posamezne nacionalne Caritas koordinira koordinacijski partner. Financiranje delovne skupine poteka tako, da nastale stroške člani pokrivajo sami (CI, 2006: 24).

2.2.3. Skupni mehanizmi za ravnanje ob nesrečah

V prejšnjem poglavju smo spoznali različne organizacijske strukture, ki so lahko vključene v odgovor na nesrečo, in njihove vloge. V nadaljevanju pa bomo poskušali opredeliti skupne mehanizme za sodelovanje, koordinacijo, komunikacijo in zbiranje sredstev.

Obstaja veliko mehanizmov, s katerimi članice CI lahko izrazijo podporo in solidarnost z ljudmi, ki jih je prizadela nesreča, in z nacionalno Caritas. Glavne oblike sodelovanja in partnerstva:

- podpirati pozive s financiranjem programov pomoči celotne Konfederacije (SOA);
- zagotoviti kadre – specialiste za ERST in/ali STEP;
- bilateralno sodelovanje med posamezno članico CI in nacionalno Caritas;
- multilateralno sodelovanje, v katerem več članic CI podpre program pomoči nacionalne Caritas;

- financiranje programov članic CI skupaj z drugimi verskimi skupnostmi in partnerji²³ (CI, 2006:17).

Članice CI lahko v skladu s poslanstvom, statutom in načeli Caritas izkažejo solidarnost prek nacionalne Caritas. Partnerstva nastanejo iz različnih vzrokov, kot so npr. že prej obstoječa partnerstva med člani CI in nacionalnimi ali škofijskimi Caritas, ali z drugimi cerkvenimi organizacijami. Poznavanje drugih partnerstev omogoča lokalni Cerkvi in Konfederaciji CI bolj točen pregled nad odzivom Katoliške cerkve na katastrofo in predstavitvijo širši javnosti.

Čeprav ima Konfederacija različne oblike odgovora, se morajo CI držati načela, da morajo pred začetkom programa z drugimi partnerji, ki ne spadajo v organizacije Caritas, v prizadeti državi predhodno vzpostaviti dialog z nacionalno Caritas. Dodatna kompleksnost odgovora na katastrofo, ki vključuje številna bilateralna in multilateralna partnerstva, povečuje obveznosti članic CI za zagotovitev koordiniranega in usklajenega odgovora. To zahteva spoštovanje skupnih standardov in načel, izmenjavo informacij in zavezo k sodelovanju z generalnim tajništvom, ostalimi članicami CI na nacionalno Caritas (*ibidem*).

Z namenom zagotoviti usklajen odgovor pomoči v skladu z načeli in delovanjem Konfederacije, so vse članice CI dolžne upoštevati koordinacijske mehanizme CI, sprejeti koordinacijo ter se vključiti v sodelovanje. Koordinacijska vloga tajništva CI ima določene pristojnosti pri predlaganju in nadziranju koordinacije programov članic CI. V ta namen koordinira snovanje ključnih mehanizmov, kot so ERST, SOA ter nadaljnjih struktur. Tajništvo CI ne igra koordinacijske vloge na terenu, saj je to v pristojnosti nacionalne Caritas, skupine ERST ali drugih mehanizmov na terenu.

Vsaka Caritas je avtonomna in mandat CI za koordinacijo ne pokriva odnosov med nacionalno Caritas in škofijskimi Caritas, kot tudi ne med članicami CI in nacionalno ali škofijsko Caritas, niti ne med Caritas partnerji, ki niso vključeni v poziv SOA. Tajništvo CI tako nima koordinacijskega mandata za takšna partnerstva. Poročanje in finančna odgovornost je v

---

²³ Tovrsten primer sodelovanja je skupen program pomoči DERO mreže ACT (mreža krščanskih cerkva) in mreže Caritas ob primeru krize v Darfurju (2005–2007).

pristojnosti posamezne članice CI, ki razdeli poročila in informacije z nacionalno Caritas in/ali drugimi koordinacijskimi mehanizmi. Oblike sodelovanja vključujejo elemente izgradnje kapacitet z nacionalno Caritas, upoštevajoč humanitarne standarde in standarde CI (CI, 2006: 18).

Poleg interne koordinacije znotraj Konfederacije pa je pomembna tudi koordinacija in sodelovanje z drugimi humanitarnimi akterji, predvsem npr. z agencijami ZN, gibanjem RK, NVO in vlado v državi, kjer je nastala krizna situacija. Pri odpravljanju posledic naravnih nesreč je treba vedeti, kaj drugi akterji delajo, in se vzajemno informirati, da ne prihaja do podvajanja pomoči.

Cilj *komunikacije* CI je zagotoviti, da so članice CI, generalno tajništvo CI, zunanji donatorji in mediji pravočasno obveščeni o poteku programa pomoči CI. Komunikacije so tesno povezane s prepoznavnostjo programa pomoči Konfederacije in zagovorništva na nacionalni in mednarodni ravni. CI razlikuje dve vrsti komunikacij: tiste, ki se navezujejo na programsko in finančno poročanje, ter tiste, ki se navezujejo na medije. Poročanje o programu je v pristojnosti članic CI, ERST in drugih mehanizmov na terenu. Vloga oddelka za mednarodno sodelovanje v tajništvu CI je obvestiti o prvem pozivu nesreče v mreži, razposlati pozive (SOA) in poročila članic CI o stanju in programih ter operativne informacije.

Mediji so pomembno sredstvo za povečanje prepoznavnosti CI in vpliva na pridobivanje sredstev. Novice, fotografije, informacije o delu in izkušnjah nacionalne Caritas ipd. vsebujejo vrsto informacij in dejavnosti na terenu za potrebe nacionalnih in tujih medijev. Vir informacij so: nacionalna Caritas, ERST, članice CI, ki so prisotne v prizadeti državi, ter komunikatorji iz vrst članic CI. Komunikator, ki zastopa Konfederacijo CI, je vir takojšnjih informacij in lahko koordinira vse komunikatorje članic CI in poda potrebne informacije. Odgovoren je za pošiljanje člankov, poročil, fotografij v oddelek za komunikacije v generalnem tajništvu CI, ki nato informacije posreduje ostalim komunikatorjem v članicah CI. *Oddelek za komunikacije v tajništvu CI* je odgovoren za pripravo izjav za medije, postavitev spletne strani, poročila o nesreči, participacijo na telekonferencah in srečanjih, koordinacijo s CE in CRS glede

poročanja komunikatorjev in zagotavljanja informacij agencijam na spletu, kot sta npr. Alertnet in Reliefweb (CI, 2006: 19–20).

Poziv SOA (Special Operational Appeal) je *mehanizem za zbiranje sredstev* znotraj Konfederacije. Osnovan je na podlagi programa pomoči (vsebinsko in finančno) in je rezultat začetne ocene stanja, ki je izvedena s strani nacionalne Caritas in skupine ERST. Vsebina pokriva standardne informacije, ki jih zahtevajo notranji in zunanji donatorji. V pristojnosti nacionalne Caritas in ERST je napisati poziv SOA in ga poslati generalnemu tajništvu CI, ki ga naprej razdeli članicam CI. Organizacije, ki izvajajo programe na terenu, so dolžne redno poročati o poteku in napredku SOA (CI, 2006: 20). V letu 2003 je CI sprožila 36 pozivov SOA, v letu 2004 pa 43 pozivov pomoči. 73,57 % celotne vsote so zagotovile članice CI same s pomočjo zasebnih donacij. Večji pozivi so bili namenjeni pomoči v državah Čad, Sudan (Darfur), Haiti, Iran in državam, ki jih je prizadel cunami. Manjši apeli so bili namenjeni npr. za pomoč Albaniji ob poplavah in Mavretaniji ob hudi lakoti. CI je pozvala k pomoči državam, kjer so t. i. pozabljene humanitarne krize, npr. v Demokratični republiki Kongo in (severni) Ugandi (CI, 2004 in CI, 2005).

2.2.4. Analiza odziva Konfederacije na katastrofo

Proučili smo mehanizme, ki se lahko pojavijo na ravni Konfederacije pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč. Ugotovili smo, da je odziv na nesrečo lahko izredno kompleksen. Znotraj Konfederacije so organizacije Caritas, ki so pri svojem delu povsem avtonomne, tako na nacionalni kot na lokalni ravni. CI tako ni hierarhična organizacija, saj so vsi njeni deli avtonomni. Vzorec organiziranja je Caritas prevzela po strukturi delovanja Katoliške cerkve. Po eni strani avtonomija posameznih Caritas na terenu izredno otežuje skupen nastop, saj se je včasih težko pravočasno uskladiti in dogovoriti, kdo bo koordiniral aktivnosti. Po drugi strani pa ravno avtonomija omogoča, da pomoč pravočasno in mimo birokracije na nacionalni ravni doseže vse tiste dele na lokalni ravni, ki to najbolj potrebujejo.

Zanimivo je tudi razmerje med nacionalnimi in mednarodnimi Caritas. Glede na to, da nekatere članice CI že pred nesrečo sodelujejo v različnih socialnih programih z nacionalno

Caritas, je v primeru nesreče zelo dobrodošlo, če članica CI, ki že od prej sodeluje s to nacionalno Caritas, prevzame pobudo in postane koordinacijski partner. V zadnjem času se pojavljajo težnje, da je vsaka izmed članic Caritas operativna na terenu in poleg skupnega programa pomoči Konfederacije pomaga še bilateralno, kar oteži koordinacijo. Razlog za to največkrat narekujejo institucionalni donatorji, ki prispevajo sredstva organizaciji le pod pogojem, da so njeni člani operativni na terenu.

Mednarodne organizacije največkrat podležejo tudi pritiskom medijev, ki želijo dobiti informacije iz prve roke – od humanitarnega delavca iz pošiljajoče države. Številni mednarodni humanitarni delavci lahko zelo obremenijo strukturo nacionalne Caritas, ki se mora tako poleg odpravljanja posledic nesreč in rednega dela, to je izvajanja socialnih programov (ki so jih opravljali že pred nesrečo), ukvarjati tudi s sprejemanjem tujih delegacij, zagotavljanjem njihove nastanitve in hrane, organiziranjem ogledov krajev, kjer se je zgodila nesreča in se izvaja pomoč, zagotavljanjem prevajalcev in podobno.

Podpora lokalni Caritas, ki vodi in izvaja programe pomoči, se mora izvršiti izključno takrat, ko le-ta sama izkaže interes in prošnjo po pomoči. Pomembno je, da čim prej sama prevzame vodenje programov pomoči, saj v nasprotnem primeru programe vodijo mednarodni delavci, ki s svojo prisotnostjo nehote lahko vzbudijo občutek večvrednosti in velikih šefov. Pri podpori Caritas je pomembno, da lokalna organizacija ne postane odvisna od tujih strokovnjakov, temveč se delavce v njej dodatno usposobi za določeno delo, v kolikor tega prej niso znali.

Precejšnje breme lokalnim Caritas predstavljajo obširni evropski obrazci in donatorska poročila, ki zahtevajo veliko časa in veliko znanja pri njihovem izpolnjevanju. Evropski človek je pri tem zelo nestrpen, saj zaradi nepoznavanja okoliščin v posamezni državi včasih pričakuje nemogoče. Razmere v prizadeti državi so namreč povsem drugačne kot v Evropi: uničena oz. pomanjkljiva infrastruktura (pisarne na prostem, brez elektrike itd.), pomanjkanje kadrovskih kapacitet (nove kadre je težko pridobiti, ker še posebej ob nesrečah vlada velika konkurenca med organizacijami), prostovoljci so na razpolago v omejenem času, prioriteta pa je reševanje ljudi in lajšanje stisk. V tem primeru pride zelo prav pomoč evropskih delavcev,

vendar pa se kaj hitro lahko zgodi, da ti postanejo v očeh lokalnih sodelavcev bodisi odločevalci bodisi nadzorniki, kar pa ne doprinese k sodelovanju, temveč ga lahko ogrozi. Predvsem pa evropskega človeka postavi kot birokrata, ki mu je mar v prvi vrsti za papir in šele potem za ljudi v stiski. Pomembno je tudi to, da je pri humanitarnih operacijah treba razmišljati o dolgoročnih razvojnih ciljih, predvsem pa mora biti humanitarna pomoč osnovana na lokalnih kapacitetah. Osnovna filozofija je, da mora biti narejen takšen korak, ki prepreči, da bi bili prejemniki pomoči odvisni od pomoči in da bi bil cilj samozadostnost.

Velik izziv za dobro funkcioniranje mehanizmov CI predstavljajo tudi kadrovske vire. Celotna Konfederacija je svojimi kadri vključena v odpravljanje posledic kriz po vsem svetu (cunami, potres, Afrika). Ker pa je danes na svetu toliko kriz, se mreža Caritas sooča s pomanjkanjem kadra. S tovrstno situacijo se je soočil celotni mednarodni nevladni sektor. Za nemoteno delo bo treba najti ustrezne nove strategije. Vse to vpliva na mehanizme ravnanja ob nesrečah. Oteženo je na primer delovanje skupin ERST in STEP, saj je težko dobiti razpoložljive in dovolj usposobljene in strokovne kadre.

Na vprašanje o tem, kakšne ukrepe predvidevajo za še učinkovitejše delo v mreži Caritas, je Harald Happel (vodja humanitarne pomoči na CE)²⁴ povedal, da kratkoročne in dolgoročne. Kratkoročni ukrepi se nanašajo na ustrezno predhodno pripravo na nesrečo, na usposabljanja ter na register kandidatov za ERST. Dolgoročni ukrepi pa se nanašajo na izpopolnitev registra kandidatov po regijah, na investicijo v kadrovske vire (zaposlovanje za daljši čas) ter na predhodno seznanjenost o kapacitetah posameznih članic pred nesrečo. Do konca leta 2007 nameravajo izpopolniti register kandidatov za ERST in izboljšati strukturo vodenja in prijavljanja kandidatov. Še vedno ni povsem jasno, ali naj register vodi CI ali CE. Doslej sta namreč oba delala z roko v roki, CE pa je bila največkrat pobudnica. Vprašanje je tudi, če bodo regije CI lahko same vzpostavile registre in kadre tudi vzdrževale. Ali pa jih bo podpirala CE in bodo tako spet pod povečanim vplivom CE. Usposabljanja nameravajo okrepiti še posebej za kandidate ERST ter za vodje programov pomoči.

---

²⁴ Forum direktorjev mednarodnega sodelovanja članic Caritas Europa v Bratislavi (6. –7. 3. 2006).

2.3. Analiza vključevanja CE v mednarodno pomoč in razvojno sodelovanje

Caritas Europa je bila ustanovljena leta 1971. Je mreža 48 članic iz 44 držav v Evropi. Njene aktivnosti so povezane z odpravljanjem revščine in socialne neenakosti, z delom na področju migracij znotraj Evrope, s področjem humanitarne pomoči, mednarodnega razvoja in miru po svetu. CE svetuje, izdeluje predloge, lobira na evropski in nacionalni ravni ter podpira aktivnosti članic CE in CI. CE si je za strateško obdobje 2005–2010 zastavila naslednja prednostna področja dela:

- socialna vključenost in socialna kohezija;
- migracije (azil, preprečevanje trgovine z ljudmi, integracija);
- nesreče po svetu;
- mednarodni razvoj in mir;
- podpora članicam CE in notranje povezovanje;
- zagovorništvo in povezovanje izven Evrope (CE, 2005).

Kot je razvidno iz strateškega načrta CE, sta *mednarodna humanitarna pomoč* in odzivanje na naravne in druge nesreče po svetu ena izmed njenih prednostnih nalog. Že več kot sto let so bile organizacije Caritas po vsej evropski regiji (ki so danes članice CE) vključene v lajšanje stisk, nastalih kot posledice kriznih situacij. Če štejemo samo tiste nesreče, v katerih je umrlo več kot 10.000 žrtev, se je leta 2003 CE soočila s 36 različnimi kriznimi situacijami po vsem svetu.²⁵ Kot del globalne strategije pa CE poleg odzivanja na nesreče prispeva tudi k preventivi pred katastrofami in pripravljenosti na katastrofe. Pomembna strateška usmeritev CE je delo na področju *mednarodnega razvoja in miru*, s čimer CE prispeva k zmanjševanju revščine, promovira trajnostni razvoj, izgradnjo miru in človekove pravice (*ibidem*).

Da bi okrepili zmožnost sodelovanja tako med svojimi članicami kot tudi znotraj globalne mreže Caritas in izboljšali koordinacijo humanitarnega in razvojnega sodelovanja, ima CE postavljenih več delovnih struktur: generalni sekretariat, ki ima sedež v Bruslju in ima predvsem tri odgovornosti s področja koordinacije humanitarne pomoči: administrativna

---

²⁵ Povzeto po: »Introducing Caritas Europa Humanitarian Aid«, 2006.

vloga, vodenje politike in povezovalna funkcija. Redna komunikacija s članicami CE je že tako splošna naloga sekretariata. Poleg tega so v CE za mednarodno pomoč in razvoj vzpostavljene naslednje strukture: izvršilno telo, pomožni skupini za zagovorništvo in komunikacije, delovne skupine za različna področja (zagovorništvo, mir, humanitarne komunikacije, humanitarna pomoč in razvoj idr.). Če ugotovijo, da jih za specifična področja potrebujejo, lahko *ad hoc* ustanovijo tudi druge skupine.

CE ima vzpostavljenih pet komisij: Komisija za socialno politiko (*Social Policy Commission*), Komisija za migracije (*Migration Commission*), komisija za humanitarno pomoč (*Humanitarian Aid Commission*), Komisija za mednarodno sodelovanje in mir (*Commission for International Development and Peace*) ter Komisija za notranjo mrežo (*Commission for Internal Network*). V komisijah so zastopani strokovnjaki iz nacionalnih članic CE.²⁶ Za mednarodno humanitarno in razvojno področje sta relevantni predvsem Komisija za humanitarno pomoč in Komisija za mednarodno sodelovanje in mir. *Komisija za humanitarno pomoč* skrbi za izoblikovanje politik CE na področju humanitarne pomoči. Sestavljajo jo strokovnjaki iz mreže CE. V primeru katastrof lahko komisija v imenu CE pomaga strukturam in mehanizmom CI za ravnanje ob nesrečah. To vključuje koordinacijo donatorjev, vpoklic članov ERST, spremljanje situacije na kriznih področjih, vpoklic članov STEP in drugo. *Komisija za mednarodno sodelovanje in mir* je osredotočena na koordinacijo in ojačanje kapacitet članic CI na jugu. Za bolj usklajeno delovanje je CE ustanovila štiri medevropske koordinacijske platforme (*Intra-European Coordinations – IECs*), in sicer IEC za Afriko, IEC za Azijo in Oceanijo, IEC za Latinsko Ameriko in Karibe ter IEC za Bližnji vzhod in Severno Afriko (*ibidem*). V platformah se srečujejo članice CE in CI, ki izvajajo programe in projekte na posameznih geografskih področjih. Na rednih srečanjih gre torej za izmenjavo izkušenj in usklajevanje aktivnosti. Poleg tega je komisija pristojna za postavljanje splošnih smernic, ocenjuje kakovost programov, aktivnosti in razvoja. Aktivna je na področju zagovorništva in spremljanja delovnih struktur. Njene naloge so predvsem oblikovanje strategije in prednostnih področij, obveščanje izvršilnega telesa, priprava srečanj za nacionalne direktorje in drugo. Ima

---

²⁶ Povzeto po: »Our Commissions and IECs - Intra-European Coordinations«, 2006.

posebno pooblastilo za predlaganje strategij, mandatov in kadrovskih virov (CE, 2003: 13–14).

Poleg stalnih struktur in komisij pa ima CE izoblikovane posebne delovne skupine za posamezna področja. Tako npr. na področju humanitarne pomoči deluje delovna skupina ETF (*Emergency Task Force*), ki je bila ustanovljena zaradi koordinacije pomoči članicam CE. Ima naslednje naloge: organizirati pomoč CE, usklajevati pristop do ECHO, pripraviti pogajanja z evropskimi donatorji, vzpostaviti komunikacijske mehanizme za podporo koordinacije med CE, CI in njunimi članicami, sodelovati z ustreznimi strukturami v CI in v regijah. Delovna skupina je pooblaščen za postavljanje mehanizmov pomoči ob nesrečah, sklicevanje *ad hoc* posvetovanj s članicami CE, drugimi regijami in CI v primeru velikih nesreč, postavljanje *ad hoc* kriznih skupin in sklicevanje *ad hoc* posvetovanj s članicami CE o humanitarni pomoči, za pripravo in organizacijo posameznih srečanj in strokovnih izmenjav (npr. *Emergency Forum*). Delovna skupina ima omejeno število članov, ki jih predlaga Komisija za humanitarno pomoč in imenuje svet, vključeni so tudi predstavniki sekretariata CE in predstavniki regij CI (CE, 2003: 14–15).

V vsaki evropski državi je prisotna nacionalna Caritas, vendar pa ima od države do države različno vlogo in mesto. Zaradi pestrosti izvajanja programov, predvsem pa zaradi različnih pozicij v posameznih državah, je proučevanje mreže Caritas zanimivo, vendar pa je primerjava Caritas po posameznih državah izredno težka in včasih tudi nemogoča. Vprašanje, ki si ga lahko zastavimo, je, kako smiselno primerjati posamezne Caritas in analizirati njihovo delo na mednarodnem področju? Za merilo lahko vzamemo velikost letnega proračuna posamezne Caritas, število zaposlenih ali vsebino. Nekatere države so po številu prebivalcev majhne, vendar imajo močne Caritas, drugje je obratno. Ker je Caritas cerkvena organizacija, lahko primerjavo naredimo glede na delež katoliškega prebivalstva v posamezni državi. V izogib tovrstnim merilom je morda najbolj smiselno v analizo vključiti primerjavo med članicami nacionalne Caritas v starih članicah Evrope in v tistih, ki so se Evropski uniji pridružile maja 2004. Komparativna analiza v nadaljevanju je osnovana na podlagi dokumenta »*Getting to know each other*« (CIDSE, CE, 2006), spletnih strani posameznih nacionalnih Caritas ter

njihovih letnih poročil.²⁷ V analizo je vključenih osem organizacij Caritas iz t. i. »starih« evropskih držav: Anglija, Avstrija, Francija, Irska, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska ter Švica (ki sicer ni članica EU, vendar pa jo zaradi geografske lege uvrščamo med evropske dežele) in tri članice iz novo pridruženih držav članic EU: Slovaška, Češka in Poljska.

Tabela 1: Država, naziv organizacije, leto ustanovitve, letni proračun za mednarodno dejavnost, delež sofinanciranja MZZ (podatki veljajo za leto 2004/2005)

Država	Uradno ime nacionalne Caritas	Leto ustanovitve	Letni proračun v EUR	Prispevek MZZ
Anglija	CAFOD	1962	34,4 mio	18 %
Avstrija	Caritas Austria	1976	14,2 mio	13 %
Češka	Ceska Katolicka Charita	1999	4,0 mio	33 %
Francija	Secours Catholique	1946	113,5 mio	9 %
Irska	TROCAIRE	1973	38,6 mio	22 %
Luksemburg	Caritas Luxembourg	1932	7,3 mio	88 %
Nemčija	Deutcher Caritasverband	1897	52,0 mio	33 %
Nizozemska	CORDAID	1925	150,0 mio	50%
Poljska	Caritas Polska	1929/1989	ni podatka	ni podatka
Slovaška	Slovenska catholicka Charita	1927/1991	ni podatka	ni podatka
Slovenija	Slovenska Karitas	1990	0,53 mio	0 %
Švica	Caritas Switzerland	1901	62,1 mio	34 %

Vir: Getting to know each other (CIDSE, CE, 2006), Révet (2006a), Révet (2006b), Révet 2006c)

Za Caritas v Avstriji, Franciji, Luksemburgu, Nemčiji in Švici je značilno, da poleg mednarodne humanitarne in razvojne pomoči izvaja tudi socialne storitve na domu. Pri tem prednjači Caritas Nemčije, ki je bila ustanovljena kot organizacija s posebnim statusom za opravljanje dopolnilne dejavnosti države na področju socialnih storitev (oskrba in pomoč na domu, domovi za prizadete, domovi za starejše). V Nemčiji ima Caritas tako 26.000 socialnih institucij s 495.000 zaposlenimi. Poleg zagotavljanja socialnih storitev sodeluje tudi pri

²⁷ »About CORDAID«, 2006; »About Trócaire; Where we work; Education; Policy & Advocacy«, 2006; »Action France; Action Internationale«, 2006; »Aide au Luxembourg; Coopération Internationale«, 2006; »Charitní služby; Humanitární pomoc«, 2006; »Die Internationale Arbeit der Caritas«, 2006; »Hilfe in Österreich«, 2006; »Humanitarian Issues«, 2006; »Internationale Hilfe«, 2006; »Projekty krajowe; Projekty zagraniczne«, 2006; »Služby; Humanitárna a rozvojová pomoc«, 2006; »So hilft Caritas; Weltweit«, 2006; »Unsere Arbeit«, 2006; »Where we work; Policy/analysis«, 2006.

oblikovanju državne socialne politike na področju zdravstva, odvisnosti in integracije migrantov (CIDSE, 2006, 23–27). Tudi v Avstriji je Caritas aktivna predvsem na področju izvajanja socialnih storitev za starejše (oskrba na domu, domovi za starejše) in delu z migranti. V Franciji, Luksemburgu in Švici so socialne storitve namenjene predvsem migrantom in azilantom. Poleg pomoči migrantom pa je večji del pomoči namenjen mednarodni humanitarni pomoči in razvojnemu sodelovanju.

Za nacionalne Caritas v Angliji, na Irskem in na Nizozemskem je značilno, da uporabljajo za naziv organizacije drugo ime. Tako je npr. Caritas v Angliji imenovana CAFOD, na Nizozemskem CORDAID²⁸, na Irskem TRÓCAIRE. Druga pomembna značilnost je ta, da ne izvajajo socialnih storitev na domu, temveč je njihova pomoč osredotočena samo na tujino (CIDSE, 2006). Kot tretjo pomembno značilnost pa lahko štejemo njihovo posebno vlogo na področju razvojnega izobraževanja, organiziranja kampanj, lobiranja in zagovorništva, kar jih uvršča v sam vrh med članicami CE na tem področju. To dejstvo verjetno ne preseneča, če upoštevamo, da je predvsem Nizozemska na prvem mestu glede donacij uradne razvojne pomoči.

Glede teritorialne pokritosti izvajanja humanitarne pomoči »starih« Caritas je le-ta odvisna od vrste nesreče in zmožnosti posamezne države oz. lokalne Caritas, da se sama odzove, ter predhodnega že utečenega sodelovanja pri razvojnih projektih. Na podlagi preteklih izkušenj lahko sklepamo, da so predvsem afriške in azijske države najbolj dovzetne za naravne in druge nesreče. Glede razvojne pomoči lahko ugotovimo, da posamezne »stare« Caritas pokrivajo različno število držav. Lokalne Caritas v manjših državah, kot sta Avstrija in Luksemburg, pomagajo v petintridesetih državah, večje Caritas pa so v povprečju prisotne v več kot petinsedemdesetih državah (Caritas Francije je prisotna kar v devetdesetih državah). Število projektov, ki jih ima posamezna »stara« Caritas, ni osredotočeno na en projekt na posamezno državo, temveč se znotraj posamezne države izvaja več projektov. Podobno je tudi s partnerji, s katerimi posamezne »stare« Caritas na terenu sodelujejo. Tako ima npr. samo Caritas Nizozemske 1.100 organizacij, s katerimi sodeluje. Anglija in Irska imata vsaka okoli 500 partnerskih organizacij (*ibidem*).

---

²⁸ Caritas Nizozemske (CORDAID) je pod tem imenom poznana od leta 1996. Združuje tri NVO, ki so bile ustanovljene že prej (Memisa – 1925), Mensen in Nood (Caritas Neerlandica – 1925) in Vastenactie (1965).

Večinski delež projektov »starih« Caritas se izvaja v afriških državah. Po vsebini in delovanju je vsaka Caritas specifična. Če poskušamo zaobjeti vsebinske sklope proučevanih Caritas, lahko izluščimo naslednje: pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, ki vključuje humanitarno pomoč, rehabilitacijo, družbeno reintegracijo ter zaščito ranljivih skupin in posameznikov. Nekatere Caritas (kot npr. na Irskem) spodbujajo tudi preventivne priprave pred nesrečami in vzpostavitev mehanizmov za odzivanje na krizne razmere. Razvojni projekti so namenjeni spodbujanju človeškega razvoja in socialne pravičnosti ter trajnostnega razvoja. Okvirna vsebinska področja dela, ki se večinoma izvajajo v vseh »starih« Caritas, so: oskrba z vodo in sanitacija, zdravstvo in zdravstvena oskrba, oskrba žrtev virusa HIV/aidsa, šolanje otrok in mladine, usposabljanje za poklic, poljedelstvo in razvoj podeželja, vzpostavitev miru in reševanje konfliktov, izgradnja kapacitet, npr. lokalnih organizacij (*ibidem*). Poleg omogočanja dostopa do socialnih in drugih storitev pa so nekatere Caritas, kot npr. na Irskem, aktivne tudi na področju osveščanja lokalnih prebivalcev o človekovih pravicah, pravičnosti, spravi, demokratizaciji, usposabljanju za vodenje, družbenem vključevanju in razvoju skupnosti, kar je gotovo predpogoj za trajnostni razvoj. Na podlagi izvedenih projektov posameznih »starih« Caritas lahko opredelimo, da so ciljne skupine pomoči najbolj ranljive skupine, ki izpadejo iz državnega sistema pomoči ali pomoči drugih organizacij, največkrat so to otroci, starejši ljudje, vdove, bolni ali kako drugače prizadeti ljudje, notranje razseljene osebe in begunci.

Kot lahko ugotovimo, celotna mreža Caritas ni specializirana za izvajanje posamezne dejavnosti, kot je to značilno npr. za MSF, temveč pokriva več segmentov pomoči. Vseeno lahko znotraj posameznih Caritas identificiramo posamezne Caritas, ki so nekoliko bolj specializirane za izvajanje posameznih aktivnosti. Caritas Švice je na primer specializirana za izgradnjo bivališč. To vlogo je npr. dobro odigrala po potresu v Iranu (Bam), ko je po vaseh postavljala bivališča in koordinirala delo celotne konfederacije CI na tem območju. Caritas Anglije in Caritas Francije imata veliko izkušenj pri oskrbi žrtev virusa HIV/aidsa. Na področju razvojnega izobraževanja so še posebej aktivne Caritas v Angliji, na Irskem ter na Nizozemskem.

Ko govorimo o mednarodnem sodelovanju, se običajno osredotočamo na mednarodne aktivnosti, ki jih izvajajo članice t. i. »stare« Evrope, ne upoštevamo pa dovolj izkušenj, ki jih imajo »nove članice«, ki so se priključile Evropski uniji leta 2004. Takšen pristop danes ni več ustrezen, saj je zelo koristna vzajemna izmenjava izkušenj glede mednarodnih aktivnostih. Gre torej za proces vzajemnega učenja in podpore. Komisija za mednarodni razvoj in mir, ki deluje znotraj Caritas Europa, si je zadala pomemben cilj, in sicer spodbujati integracijo Caritas v novih članicah EU na področju mednarodnega sodelovanja. Prva pobuda glede aktivnejšega vključevanja »novih članic« (NMS) v mrežo CE je prišla prav s strani sekretariata CE, in sicer želja, da njihov predstavnik obiše vse nacionalne Caritas v novih članicah EU, ki so aktivne na področju mednarodnega sodelovanja. Obiski naj bi omogočali po eni strani lažje razumevanje izzivov, ki jih imajo Caritas v NMS, njihove prednosti in priložnosti odigrati aktivnejšo vlogo v mednarodnem sodelovanju ter po drugi strani predstaviti in razložiti, kaj Caritas Europa lahko ponudi v smislu mreženja in izmenjave.

Analiza v nadaljevanju je narejena na podlagi obiskov predstavnice CE (*Aude Révet*, odgovorna za mednarodni razvoj in mir na CE) v posameznih Caritas v NMS, internih poročil ter spletnih strani posameznih Caritas. V analizo so zajete Caritas na Češkem, Slovaškem in Poljskem. Madžarska, Litva, Latvija in Estonija so države, v katerih je mednarodna dejavnost v povojih, tako so tudi njihove nacionalne Caritas predvsem osredotočene na lajšanje stisk v lastnih državah. Prav zaradi tega razloga niso predmet naše analize. Vsebinski sklopi analize NMS se nanašajo na ustanovitev Caritas in razmere v posamezni državi, strukturo delovanja in vsebinske sklope, izzive ter priložnosti.

Na podlagi letnic ustanovitev posameznih Caritas (*Tabela 1*) lahko ugotovimo, da so Caritas v NMS relativno mlade organizacije. Caritas Češke je bila ustanovljena šele leta 1999. Caritas Slovaške in Poljske sta bili sicer ustanovljeni že prej, leta 1927 in 1929, vendar pa zaradi političnih okoliščin nista smeli delovati. V socialističnih časih je Caritas na Slovaškem omejila svoje dejavnosti izključno na oskrbo starejših duhovnikov in redovnic. Po besedah generalnega tajnika Caritas Poljske je komunistični režim prepovedal dobrodelno delo Cerkve in likvidiral delovanje organizacije Caritas. Na Poljskem je bila Caritas legalizirana in reaktivirana leta 1989, na Slovaškem po letu 1991 (*Révet, 2006a, Révet, 2006b, Révet,*

2006c). Od takrat naprej izvajajo socialne storitve predvsem na domovih, v manjšem obsegu pa je pomoč usmerjena tudi v tujino.

Češka pokriva projekte na območju Kosova, Čečenije, Severnega Kavkaza, JV Azije, v Ukrajini, Moldaviji, Gruziji in Srbiji. Slovaška se je doslej odzivala na apele, ki so bili predvsem medijsko pokriti (Ruanda, BIH, Kosovo, JV Azija in Pakistan) in pomagala tudi v Ukrajini. Caritas Poljske se je prav tako kot Caritas Slovaške odzivala na stiske, ki so bile medijsko podprte: Ruanda, Kosovo, Iran, Irak, Čečenija. Sedaj izvajajo projekte v Armeniji, Belorusiji, Rusiji, Litvi in Ukrajini. Ugotovimo lahko, da so Caritas v NMS poleg odzivanja na medijske apele ob humanitarnih krizah na Kosovu, v BIH, Ruandi in katastrofah v zadnjih letih naredile korak naprej in pomoč posredujejo v obliki razvojnega sodelovanja, predvsem na območju držav Vzhodne Evrope oz. na območju Balkana in nekdanje Sovjetske zveze (*ibidem*).

Zanimivo je, da so Caritas Češke, Slovaške in Poljske naredile prehod iz organizacij, ki so bile prejemnice pomoči, v organizacije, ki so donatorice in tako sposobne podpreti projekte drugih Caritas in partnerskih organizacij po svetu. Caritas Češke ima letno štiri milijone EUR sredstev za mednarodne projekte, tako humanitarne kot razvojne. Mednarodne aktivnosti financirajo iz različnih virov: zasebnih donacij, javnih sredstev (ministrstva), partnerskih Caritas organizacij in Evropske komisije. Podpisali so sporazum o sodelovanju z ECHO za podporo aktivnosti v Čečeniji. Caritas Slovaške pridobiva finančna sredstva za mednarodne projekte iz zasebnih donacij ter prek javnih sredstev (sredstva MZZ predstavljajo tretjino vseh sredstev za mednarodno in razvojno pomoč Caritas na Slovaškem). Podobno je s Caritas na Poljskem, ki ima tako zasebna kot javna sredstva (*ibidem*). Prav prek financiranja projektov mednarodne in razvojne pomoči lahko ugotovimo, da so vse tri Caritas deležne podpore, kredibilnosti in prepoznavnosti tako med splošno javnostjo kot vladnimi institucijami.

Čeprav so lokalne Caritas v Zahodni Evropi pomembne akterke na področju mednarodne humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja, pa imajo tudi NMS lahko pomembno vlogo. Na vprašanje, kje vidijo prednost posamezne NMS, je Caritas Češke izpostavila poznavanje okolja postkomunističnih držav in lokalnega jezika, kar se je že izkazalo za dragoceno pomoč

pri projektih v Ukrajini in Čečeniji (Révet, 2006b). Tudi Caritas Slovaške utemeljuje svojo prednost v razumevanju represivnih režimov in komunističnih ali postkomunističnih družb (Révet, 2006c). Podobno je s Caritas Poljske, ki svojo prednost vidi pri izkušnjah vzpostavljanja kapacitet novih Caritas na področju nekdanje Sovjetske zveze (Révet, 2006a).

Poleg prednosti se Caritas v NMS soočajo tudi z izzivi, ki izhajajo predvsem iz notranjih organizacijskih struktur in mehanizmov za mednarodno delovanje. Če upoštevamo, da je tovrstno angažiranje relativno novo v primerjavi z lokalnimi Caritas v Zahodni Evropi, kjer imajo Caritas že izdelane strategije in vzpostavljene strukture, tako kadrovske kot materialne, nas ne sme presenetiti, da so Caritas v NMS v postopku krepitve organizacije in mednarodnih dejavnosti. Češka je trenutno v procesu priprave strateškega načrta za mednarodno dejavnost, Slovaška je v procesu vzpostavitve oddelka za mednarodno sodelovanje in zagotovitve dovolj usposobljenega kadra. Tudi za Poljsko je profesionalizacija poseben izziv, poleg tega pa tudi delo z javnostmi, predvsem zaradi boljšega razumevanja splošne javnosti, da Caritas deluje tudi izven svojih državnih meja (Révet, 2006a, Révet, 2006b, Révet, 2006c).

Za razumevanje vloge posameznih evropskih Caritas na področju mednarodne humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja je torej ključno razumevanje okoliščin, v katerih se posamezna Caritas v posamezni državi nahaja. Razmere v državi so tiste, ki narekujejo razlog ustanovitve in pretežno osredotočenost na vsebino dela. Tako lahko ugotovimo, da so se predvsem tiste Caritas, ki so bile časovno najhitreje ustanovljene v posameznih državah, sprva osredotočale predvsem na stiske v domačem okolju, kasneje pa so svojo dejavnost usmerile tudi navzven.

2.4. Moč medijev ob primeru cunamija v JV Aziji in odziv mreže Caritas

»Zgodila se je nesreča, a istočasno smo občutili ljubezen in veliko solidarnost. Ves svet je bil z nami. Kar smo pretrpeli, je veliko manj kot pa vsa skrb in ljubezen, ki smo jo prejeli in je bili deležni.« (s. Anita Fernando, Šrilanka)

V jugovzhodni Aziji so 26. decembra 2004 cunamiji povzročili rušilne valove. Nesreča je prizadela več držav: Indonezijo, Tajsko, Šrilanko, Maldive, Indijo in tudi nekaj afriških držav. ZN in prizadete vlade ocenjujejo, da je v nesreči umrlo okoli 200.000 ljudi. Nesreča katastrofalnih razsežnosti je bila v ospredju v vseh medijih. Zanimivo se je vprašati, zakaj je bil tako velik odziv svetovne javnosti za pomoč prizadetim prebivalcem v JV Aziji. Poskušajmo analizirati razmere, v katerih se je pripetila katastrofa. Nesreča se je zgodila le dan po božiču, v času božičnih praznikov, ko so družine zbrane doma in so bolj čustveno dovzetne. Zgodila se je naravna nesreča in ne vojna. Poleg domačinov so umrli številni tujci iz evropskih držav, ki so bili na dopustu v času praznikov. Marsikdo se je še nameraval odpraviti v te rajske dežele, saj so cenovno relativno dostopne. Ljudje so po nesreči pomislili, da so morda tam na počitnicah njihovi prijatelji, morda so se tudi sami odpravljali tja in bi bili tako lahko tudi sami žrtve cunamija. Mediji so imeli dostop do terena, predvsem pa so to vlogo prevzeli amaterji (turisti), ki so imeli zgodbe s terena, a so včasih stvari predstavljali po svoje. Mediji so tokrat naredili precejšnjo škodo, saj so vso pozornost usmerili na to področje in so zanemarili ostala krizna žarišča. Velik pritisk so naložili na ramena humanitarnih organizacij. V nadaljevanju bo predstavljena družbeno-politična interpretacija krize cunamija, kot so jo videli državljani Francije, ki so sodelovali v eni izmed raziskav javnega mnenja ter vloge medijev.

Po pustošenju cunamijev v JV Aziji so tudi Francozi tako kot po vsej Evropi spremljali medije, saj so želeli biti obveščeni o hudih posledicah, v katerih so poleg domačinov umrli tudi njihovi državljani. Mediji so poročali o številu mrtvih, ki je naraščalo in se stopnjevalo iz ure v uro. Sprva 5.000 žrtev, nato 7.000, 15.000 itd. Zanimivo je, da so mediji šele po tednu dni izvedeli in sporočili, koliko je bilo žrtev v resnici. *Erwan Lecoœur* pravi, da so bili Francozi solidarni predvsem zaradi dejstva, da je bilo med žrtvami veliko francoskih turistov, ki so bili na počitnicah. Drugo dejstvo pa je, da so mediji prikazovali zgodbe otrok, ki so bili zapuščeni na obali in so osiroteli. V Franciji je prisoten velik problem pedofilije, zato je bila toliko večja zaskrbljenost, da bodo te otroke spolno izrabili (Lecoœur, 2005).²⁹

---

²⁹ **Erwan Lecoœur** je v okviru Komunikacijskega foruma CE (»Komunikacije in zbiranje sredstev ob velikih naravnih katastrofah«, Barouillere Accueil center, Pariz, 26. 10. – 28. 10. 2005) predstavil francosko raziskavo javnega mnenja ter vodil odprto debato (»Socio-political interpretation of the tsunami crisis, and introduction to a reflection for the future«).

Na vprašanje, kdo je pomagal žrtvam katastrofe in kako, Erwan Lecoeur pravi: *"Največ so poskušali narediti preprosti ljudje in ne politiki. Ljudje so prispevali več, kot so prispevale njihove države oz. vlade. Ljudje so prispevali denar nevladnim organizacijam, ki so bile na terenu in so poznale razmere. Francoska vlada je bila neučinkovita, ni vedela, kako naj ravna in ali sploh ima interes. Evropa ni naredila akcije, pač pa posamezne države oz. njihove nevladne organizacije. ZN niso naredili nič, UNICEF je sicer zbiral sredstva in jih tudi dobil, ker so ljudje mislili, da je to nevladna organizacija in ne agencija ZN« (ibidem).*

Solidarnost je bila vidna predvsem zaradi medijske pokritosti. Tri tedne smo prek televizije lahko spremljali novice o posledicah cunamija. Mediji so ustvarjali zgodbe, ljudje so poslušali. Prav zaradi tega je bila prva reakcija ljudi – donacija. Opazno je bilo tudi, da so mediji nevladnim organizacijam nalagali novo odgovornost – kako je bil denar porabljen (ibidem). Ta dogodek je po mnenju Lecoeurja lahko prelomna točka v zgodovini medijev. Ustvarja namreč zavedanje, da ne moremo tako naprej, da se mora nekaj spremeniti. Cunami nakazuje nekaj novega, in sicer, da moramo ljudje sami najti rešitev. Kolektivni val je nov globalni val solidarnosti. Vendar ne več prek institucij, temveč prek ljudi, kot je bilo sporočilo medijev. Mediji so ustvarjali mit o prihodu globalne solidarnosti. Lecoeur govori o globalni civilni družbi, kjer so se nevladne organizacije postavile nad politiki. Pravi, da nevladne organizacije lahko kjer koli ukrepajo v imenu ljudi in da so dobile zasluženno mesto, saj so jim ljudje zaupali. Tako so bile NVO, ki so poročale s terena, bolj kredibilne kot mediji. Vsaka nesreča nas spomni na cunami, vendar pa nima iste mitološke vrednosti. Mitološko dimenzijo predstavljajo tudi ljudje, ki so sami hodili na teren in želeli pomagati brez predhodnih znanj. To so bili večinoma turisti, kasneje so prihajali novinarji. Turisti so se po nesreči vračali na prizadete kraje, da bi preverili situacijo. Značilno je bilo to, da je vsak posameznik – heroj želel delati sam in mislil, da je lahko v pomoč. Pri tem pa so šli največkrat mimo nevladnih organizacij in mimo pravil o humanitarni pomoči. S pomočjo tehnologije so t. i. heroji takoj lahko sporočili novico – bodisi prek mobitela bodisi so slikali s fotoaparatom. Več kot 50 % vseh fotografij je bilo posnetih s strani amaterjev, kar je dalo še večjo dodano vrednost, saj so bile posnete v živo iz terena (ibidem).

Prve dni po naravni nesreči pritisk medijev še ni bil tako močan. Zaradi božičnih praznikov je nastajal vakuum v medijih. Za francoske časopise je bilo značilno, da so na prvi strani objavljali veliko sliko, kjer so bile vidne posledice cunamija, ob njej besedilo ter naslove, kot so: »Pogrešajo Francoze«, »Humanitarni izziv«. To smo lahko opazili tudi v *Le Figaro*, *Le Monde*, *Figaro Magazine* in drugih časnikih. *Courier International* je med drugim pisal tudi o posvajanju otrok (David, 2005). David pravi, da smo bili prvič priča takšni solidarnosti. Vključile so se različne, tudi revne države. Nihče ni pričakoval takšne razsežnosti katastrofe in niti ne takšnega odgovora na to nesrečo. Mediji so izvajali velik pritisk, tako da lahko govorimo o »novem humanitarnem vedenju«. Tudi David podobno kot Lecoœur ugotavlja, da so se v primeru odziva na cunami vključevali tudi drugi, ne samo profesionalci.³⁰

Francoske TV-hiše so poročale o udejstvovanju in politični mobilizaciji politikov, ki so obiskovali Azijo. Na nacionalni televiziji TF 1 so predvajali posebno oddajo »Solidarnost Azije«, kjer so zbirali sredstva za pomoč žrtvam cunamija. Na spletni stran so javnost obvestili o zbiranju sredstev ter jim sporočili, da bodo prisotni različni predstavniki. Da so lahko predvajali to oddajo, so morali celo spremeniti televizijski spored. V oddaji so se pojavljali predstavniki različnih humanitarnih organizacij ter drugi medijsko izpostavljeni ljudje, ki jih širša javnost dobro pozna. Prisotna sta bila tudi minister za zdravje ter minister za zunanje zadeve. Oba sta si na terenu ogledala razmere ter dala vsak svojo pobudo. Ideja prvega je bila globalna zdravstvena služba, ideja drugega ministra pa mednarodne intervencijske sile kot mirovne sile. Zaustavilo se je pri vprašanju, kdo bo prispeval sredstva in s tem sta obe pobudi zamrli (*ibidem*).

Mediji so postali kanal za donacije. Časopisi so imeli včasih na razpolago drage fotografije strokovnjakov, tokrat je bilo drugače, saj so bile slike amaterjev brezplačne. Slike so posredovali očividci nesreče in tudi žrtve, kar je še povečalo vrednost. Posnetki so bili narejeni z videokamerami, mobilnimi telefoni, slike so objavljali na internetu. To je imelo velik vpliv. Nekateri časopisi na teren niso poslali svojih fotoreporterjev in so posledično dobili zavajajoče

---

³⁰ **Bruno David** je predsednik ene izmed nevladnih organizacij v Franciji (*Communications Sans Frontières*) in se je na Komunikacijskem forumu CE (»Komunikacije in zbiranje sredstev ob velikih naravnih katastrofah«, Barouillere Accueil center, Pariz, 26. 10. – 28. 10. 2005) predstavil z referatom z naslovom »The power of the media in the tsunami context«.

fotografije. Čeprav so bile novice pokrite s strani medijev in je bilo videti, kot da vse vemo in smo o vsem obveščeni, pravzaprav nismo imeli pravih informacij. Običajno se nevladne organizacije težko vključujejo v televizijske programe in reklamne spote, saj tega zaradi visokih stroškov ne zmorejo. Ob cunamiju so imeli mediji solidarnostni pristop. Zanje je sicer pomoč družbi in nevladnim organizacijam stvar zunanje podobe in ugleda. Vendar pa je bilo izredno drago reklamiranje pred dobrodelnimi koncerti ali po njih, tako da gre dejansko za povsem ekonomski koncept.

Študija v Franciji (*»Six mois après le tsunami«, 2005*) je pokazala, da kriza v Aziji ni spremenila pogleda na NVO in humanitarnost. Četrtnina Francozov meni, da so v Franciji naredili zelo veliko, celo preveč v smislu zbiranja sredstev. Ljudje so bili nagovorjeni s strani različnih organizacij, prek pošte, televizije ... Pritisk medijev je bil izjemno velik. Že takoj po dveh tednih jih je zanimalo, kaj je bilo narejenega z zbranimi sredstvi. To je bilo za NGO izredno težko. Francozi so mnenja, da so bili s kampanjo cunamija zmanipulirani (*ibidem*). To je primer Francije, zanimivo pa bi bilo pogledati, kako je bilo v drugih državah, čeprav bi se verjetno soočili s podobno situacijo in odzivom, kot je bil v Franciji.

David opozarja, da so mediji bogatih držav sicer kazali slike valov in katastrofe, ni pa jih zanimalo, kako so ljudje tam prej živeli. Niti niso opozarjali na to, da se državljani z Zahoda množično poslužujejo uslug seksualnega turizma in s tem zlorablajo na tisoče otrok (*ibidem*). Na TV-zaslonih smo gledali slike žrtev, otrok, med njimi še posebej veliko slik belcev in ne samo lokalnih ljudi. Ciljna populacija, ki so jo želeli doseči, so bili namreč belci. Pri zbiranju sredstev so se vključila tudi podjetja, ki so imela ekonomski interes. Podjetja so se vključila zato, da bi pridobila ugled pri potrošnikih. Če se direktor nekega podjetja pojavi na televiziji in obljubi, da bo pomagal žrtvam cunamija, je to zanj oz. za podjetje zelo dobra (brezplačna) reklama, sicer bi bilo treba za oglaševanje precej plačati. Mediji so se presenetljivo pogosto obračali na NVO, do katerih doslej običajno niso kazali pretiranega interesa. V primeru cunamija pa so sami spraševali NVO po informacijah in nanje izvajali pritisk (*ibidem*).

Globalno javno mnenje je bilo v primeru cunamija dokaj enotno. Vsi so se počutili povezani in vključeni v dogajanje. Cunami je dejansko prva mednarodna nesreča oz. globalna naravna

katastrofa. Pred tem smo poznali državne nesreče (na primer potres v Iranu, orkan Katrina v ZDA). S cunamijem pa smo imeli torej opravka z globalnim javnim mnenjem. Ugotovimo lahko, da imajo mediji izredno moč v primeru naravnih in drugih nesreč ter da so pomemben akter in dejansko neposredni odločevalci javnega mnenja – odločajo o tem, katera katastrofa bo imela pomembne globalne razsežnosti in katera ne. Včasih se zgodi, da lahko izkrivijo realnost in posledično preusmerijo pozornost. Mediji so namreč tisti, ki sporočajo širši javnosti, katera katastrofa ima prednost. V primeru cunamija so se vsi mediji osredotočili na države JV Azije, pri tem pa so zanemarili afriški kontinent, kjer so zaradi suše in posledično pomanjkanja hrane umirali številni ljudje, ali pa na težke vojne razmere v Sudanu, kjer je bila dolgo časa t. i. »pozabljena kriza«. Pozitiven vidik medijev pa je v tem, da predstavljanje nesreč v medijih pozitivno vpliva na donacije in količino zbranih sredstev v posameznih organizacijah oz. državah. Poleg tega so mediji lahko dobra oblika pritiska na mednarodne politične voditelje, ki lahko privede do pomembnih premikov in odločitev v korist žrtev, kar še posebej velja v primeru vojn. Žal pa so vojne tematike za medije manj zanimive, saj je splošna javnost dokaj apatična glede vojn v Afriki – pojavljajo se namreč na drugem kontinentu in evropski državljani vanje niso neposredno vpleteni.

Zaradi nesreče v JV Aziji so članice CE zbrale nepričakovano veliko sredstev. Pri zbiranju sredstev so nekatere članice Caritas uporabile bolj tradicionalne metode, spet druge so uvedle nove metode. Nekatere so prejele sredstva s strani državljanov ali institucij, prek interneta ali kako drugače. Mreža Caritas je zbrala 550 milijonov USD finančne pomoči, kar jo uvršča na drugo vrsto glede posameznih donatorjev (takoj za gibanjem Rdečega križa).³¹ Zanimivo je to, da so centralno-vzhodne partnerice Caritas morda prvič postale zelo aktivne na mednarodnem področju na drugem delu sveta. Glede na to, da smo v prejšnjem poglavju že analizirali mehanizme in strukture za delovanje mreže Caritas, lahko sedaj na konkretnem primeru cunamija proučimo dejanski proces odziva na nesrečo, ki je dostikrat povezan s finančnimi viri. Izbrani primeri se nanašajo na Caritas Francije, ki je »stara« Caritas, Caritas Češke kot »novo« Caritas in Caritas Norveške kot »manjšo Caritas«.

---

³¹ Organizaciji Oxfam International in World Vision sta skupaj zbrali okoli 300 milijonov EUR (interni dokument CI, 2006).

Vodja mednarodne pomoči na CE, *Harald Happel*, je razložil, da so ob začetku akcije ob cunamiju sklicali telekonferenco, na kateri so predstavili razmere na terenu ter preverili, če je treba aktivirati skupino za pomoč – ERST. Od vseh prizadetih držav (posredno Caritas) sta samo Caritas Šrilanke in Caritas Indije na telekonferenci zaprosili za pomoč. Zaradi pritiska medijev je bil potreben hiter odgovor, kar je povzročilo velik pritisk na celoten mehanizem. Pri tem so imeli pomembno vlogo komunikatorji na terenu. Uspelo jim je aktivirati mrežo članic CE. Zabeležili so veliko odzivnost in različne načine zbiranja sredstev v posameznih članicah. Poleg skupnega programa pomoči (SOA) so potekali tudi programi individualne pomoči članic CE in CI ³².

Vodja oddelka za mednarodno pomoč na Caritas Češke, *Vojtech Ralek*, je povedal, da *Caritas Češka* ni imela veliko izkušenj z vključevanjem v mednarodni humanitarni sistem. Prav tako ni imela na razpolago dovolj osebja, ustreznih mehanizmov za odzive na nesreče in je slabo poznala področje Azije. V cunamiju je umrlo nekaj Čehov, s čimer so si zaslužili pozornost medijev ter javnosti. Tako so imeli dobre pogoje za nacionalno kampanjo, ki so jo takoj začeli izvajati. Plakate so razposlali po župnijah, udeležili so se telekonference (CI). Dali so veliko intervjujev, mediji so celo sami prišli in jih spraševali, kar običajno ni bila praksa. Teden dni kasneje se je velika pozornost medijev in javnosti nadaljevala, z obeh strani so bila velika pričakovanja, vse NVO so bile pod velikim pritiskom pokazati takojšnje rezultate, zato so zamenjali prejšnje prioritete. Uporabili so strategijo aktivnega odgovora (ne samo nakazilo finančnih sredstev v CI-SOA), temveč tudi ogled situacije in iskanje možnosti, kako pomagati in kje jih potrebujejo. Tako sta dva zaposlena odšla na Šrilanko in v Indonezijo. Trenutno imajo na terenu štiri ljudi, ki vodijo programe pomoči na JV območju (*ibidem*).

Caritas Norveške je ena manjših Caritas v Evropi in zato zanimiva za proučevanje. Kot je omenila *Ingrid Rosendorf Joys* (vodja oddelka za odnose z javnostmi), je Caritas Norveške potrebovala kar nekaj časa, da so jo mediji prepoznali in dali na seznam tistih organizacij, ki zbirajo sredstva za žrtve cunamija. Pozornost medijev so vzbudili predvsem Norvežani, ki so bili na počitnicah na Šrilanki. Poleg tega veliko Šrilančanov živi na Norveškem. Caritas

---

³² Predstavljeno v okviru Komunikacijskega foruma CE: »Komunikacije in zbiranje sredstev ob velikih naravnih katastrofah« (Barouillere Accueil center, Pariz, 26. 10. – 28. 10. 2005).

Norveške je vzpostavila komunikacijo z vlado. MZZ so zaprosili za finančna sredstva za Šrilanko in Indijo ter jih tudi dobili. Pri delu je bila pomembna izmenjava informacij z ostalimi članicami CI. Imeli so veliko klicev žrtev po telefonu ter opravili mnogo intervjujev. Poleg vladnih sredstev so zbirali sredstva tudi po župnijah. Prvič se je zgodilo, da so imeli objave v nacionalnih časopisih in drugod. O delu so poročali tudi prek elektronske pošte (*ibidem*).

Jean Marie (vodja oddelka za zbiranje sredstev) je povedal, da je *Caritas Francije* dva dni po katastrofi prostovoljcem po župnijah poslala informativni list z najnужnejšimi informacijami. Pri zbiranju sredstev so uporabili klasične metode in različna orodja (posebne kuverte, ki so jih prostovoljci delili mimoidočim, položnice so priložili brezplačno v časopis). Prvič so kot pomembno orodje uporabili svetovni splet, prek katerega so ljudje lahko prispevali sredstva ter našli iskane informacije. Odprli so posebno številko 3213 za vse tiste, ki so želeli kaj sporočiti ljudem v Azijo. Prav tako so lahko na spletu sporočili solidarnostne želje. Za simbol so izbrali belo vrtnico (barva žalovanja v Aziji). Bele vrtnice so dobili brezplačno. Z njimi so okrasili cerkve v Parizu. Na spletu so omogočili kot posebno simbolno dejanje virtualne vrtnice. Sto dni po katastrofi so prostovoljci po šolah, župniščih in na javnih srečanjih predstavili svoje delo (*ibidem*).

2.5. Analiza odziva lokalne Caritas na Šrilanki ob cunamiju

Caritas Šrilanke (SEDEC – Social and Economic Development Centre, Caritas Sri Lanka) je imela že pred katastrofo vzpostavljeno sodelovanje s številnimi partnerji iz Evrope, saj je bila zaradi dvajsetletne vojne deležna pomoči evropskih Caritas. Ustanovljena je bila pred tridesetimi leti. Deluje tako na področju tamilske kot sinhalezijske skupine, zaradi česar je v državi zelo cenjena in deležna velikega spoštovanja. Sestavljena je iz nacionalne Caritas ter enajstih škofijskih Caritas. Čeprav ima lokalna Caritas dobro pokrito mrežo po vsej Šrilanki, pa je nesreča presegla njene zmožnosti. Tako so za finančno, kadrovsko in materialno pomoč zaprosili mednarodno mrežo Caritas. Sklicana je bila telekonferenca. Na njihovo ozemlje je kot znamenje solidarnosti kmalu prišla mednarodna skupina ERST, ki je skupaj z lokalno

Caritas ocenila stanje in potrebe ter pripravila osnutek projektov pomoči celotne Konfederacije za dobo štirih let. Zaradi hitrejšega in učinkovitejšega odziva je bila skupina ERST razdeljena na več podskupin, ki so pripravile projekte. Članice CE so si razdelile področja in prevzele koordinacijo. Francoska Caritas je bila zadolžena za glavno koordinatorico in bila zato v podporo lokalni Caritas. Udeleževali so se usklajevalnih srečanj z drugimi organizacijami in lokalno oblastjo.

Ena izmed škofijskih Caritas na Šrilanki v kraju Galle je programe pomoči izvajala s pomočjo CRS, ki je pomagala predvsem pri organizaciji dela in svetovanju pri financah ter uvajanju programa psihosocialne pomoči. V okviru tega programa so sodelavci Caritas obiskovali kampe, kjer so začasno bivali razseljeni ljudje in se z njimi pogovarjali. Otroci so dobili zvezke in pisala, da so lahko risali in na ta način izražali svoje strahove in travme, pridobljene ob cunamiju. Istočasno so na Caritas pričeli z usposabljanjem verskih voditeljev, tako katoliških sester in duhovnikov kot tudi budističnih menihov, muslimanskih voditeljev in drugih, ki so jim predstavili svetovanja ob travmatskih dogodkih. Drugi pomembnejši program na Caritas Galle je bil zagotavljanje nemotenega pouka za šoloobvezne otroke. Ker so žrtve cunamija našle zatočišče v šolah, otroci v njih niso mogli imeti pouka. Tako so na Caritas s pomočjo donatorjev priskrbeli šotore, v katere so se vselile družine in so tako šolarji lahko pričeli s poukom. V dveh mesecih po nesreči so v devetnajstih šolah na območju Galleja dekletom in fantom priskrbeli uniforme, spodnje perilo, knjige, zvezke in ostale potrebščine. Na območju Matara so oskrbeli pet šol, v katerih je bilo 5.000 otrok. V Hamabatoti so pomagali 2.400 šolarjem v vseh poškodovanim šolah. Tudi njim so zagotovili šolske potrebščine, uniforme, torbe, čevlje, spodnje perilo. Istočasno so obiskovali kampe in družinam pomagali priskrbeti stvari, ki so jih potrebovale (Fernando H., 2005).

Caritas Šrilanke je s pomočjo mednarodne mreže Caritas poskrbela za takojšnjo pomoč 24.000 družinam v obliki pitne vode, hrane, obleke, zdravstvene oskrbe, higienskih pripomočkov, mrež proti komarjem. V enem letu je zgradila 6.530 začasnih bivališč ter za svoje delo prejela priznanje bivše predsednice Šrilanke. Poleg začasnih domov je poskrbela tudi za gradnjo stalnih domov, postavila toaletne prostore, obnovila vodne vire, popravila in zgradila šole in vrtce. V delo je vključila lokalne prebivalce, ki so za manjša plačila odstranjevali ruševine,

čistili in opravljali druga fizična opravila. Pomemben poudarek je Caritas dala na samopreživetje družin in jih spodbudila k nadaljevanju dejavnosti, s katerimi so se ukvarjali pred nesrečo. Tako je Caritas pomagala z nakupom čolnov, ribiških mrež ter orodij za delo na poljih in v delavnicah. Otroci so prejeli šolske potrebščine in uniforme, da so lahko nemoteno obiskovali pouk. Z večino omenjenih aktivnosti bo Caritas nadaljevala predvidoma do leta 2008 (»Pomoč prizadetim ob cunamiju na Šrilanki«, 2006).

Poleg sodelovanja posameznih članic CI s Caritas Šrilanke, s katero so imeli že pred katastrofo vzpostavljene določene oblike sodelovanja, pa je bilo prisotno tudi dejstvo, da so se na Caritas obračale tudi druge NVO, ki njenega dela poprej niso poznale in ga niso vključile v načrtovanje aktivnosti. Podobno se je dogajalo tudi z drugimi lokalnimi NVO na področju Šrilanke.

Pošiljanje pomoči v obliki materiala v kontejnerjih je bilo logistično prezahtevno, saj je bila uničena infrastruktura. S. Anita Fernando (vodja centra za dekleta) nas je opozorila na dejstvo, da mnogi kontejnerji, ki so bili poslani, niso imeli naslovnika in so tako obstali v luki, kjer je bilo tako in tako že preveč kontejnerjev. Prihajalo je do zamud pri prevzemanju kontejnerjev in tako so nastali precejšnji stroški prevzema, s katerimi se je okoriščala lokalna vlada. Stroški prevzema kontejnerja so bili tolikšni, da bi z njimi lahko zgradili dve do tri hiše za družine, ki so ostale brez strehe nad glavo. Težava je bila tudi v skladiščenju materiala, saj je cunami uničil številne stavbe (Fernando A., 2005).

Dva meseca po nesreči je s. Anita Fernando na vprašanje, kaj pričakujejo od donatorjev, dejala, da svetuje donatorjem, naj nakažejo finančna sredstva, s katerimi bodo mladim omogočili izobraževanje in poklicno usposabljanje. Poleg tega je omenila, da njihovi zaposleni odhajajo v druge organizacije, kjer so (bolje) plačani. Če bi s posredovanimi sredstvi lahko nagradili delo usposobljenih delavcev, bi to omogočilo nadaljevanje obstoječih programov pomoči. Z zbranimi sredstvi bi lahko kupili material na Šrilanki, s čimer bi lahko podprli manjša domača podjetja. V kolikor stvari prihajajo iz tujine, gredo njihove cene navzdol, kar vpliva na njihovo ekonomijo. Poleg tega pa je kakovost domačega materiala in materiala iz tujine različna. Vse to vnaša neenakost med prejemnike pomoči, še posebej med

otroke. Nastanejo lahko velike razlike med prejetimi sredstvi iz tujine in domačimi sredstvi. Razlike nehote privedejo do diskriminacije otrok. Že zaradi šolskih potrebščin so lahko otroci postavljeni v neenakovreden položaj: nekateri otroci prejmejo pomoč, nekateri ne (*ibidem*).

Poleg logističnih in finančnih izzivov je bila zanimiva tudi vsebina samih pošiljk, ki je bila velikokrat povsem neuporabna za njihovo okolje. Ker mnogi donatorji niso poznali razmer na Šrilanki (podnebja, kultura, običajev), so pošiljali tisto, za kar so sami mislili, da bi bilo uporabno in koristno, niso pa imeli vpogleda v dejanske potrebe na terenu in dejanske razmere. Iz Evrope so prihajala oblačila, narejena po meri evropskega človeka, ki je po telesni konstituciji precej močnejši od Šrilančanov. Poleg tega so bile med oblačili ženske hlače, ki jih dekleta na Šrilanki redko nosijo, saj prisegajo na tradicionalna oblačila, kot so sariji. Tudi s kitajskim kimonom si niso mogli kaj dosti pomagati. Zgodilo se je, da so prejeli debele odeje, čeprav je na Šrilanki zelo soparno in vlažno vreme, tako da le-te niso koristne. Tudi poslani čevlji so bili velikokrat neuporabni, saj se Šrilančani še najbolje počutijo v natikačih oz. opankah. Dobili so tudi zdravila, ki jih v državi ne poznajo in jih zato po bolnišnicah ne smejo uporabljati. Tvrsten primer je donacija treh Nemcev, ki so poslali kontejner zdravil, brisač in rjuh v skupni teži 20 ton. Tudi sami so prišli na Šrilanko (mimo kakšne humanitarne organizacije, tako kot mnogo podobnih »herojev«) in obiskovali bolnišnice ter ponujali določene vrste zdravil, ki pa jih na Šrilanki ne uporabljajo, čeprav so kakovostna. Čeprav je bila pomoč velikokrat neprimerna in neuporabna, se sodelavci Caritas zavedajo, da so ljudje pomoč posredovali zaradi radodarnosti in ljubezni, zaradi česar so jo tudi vedno sprejeli (Fernando A. in Fernando H., 2005).

To je izredno plastičen primer, kaj vse se lahko zgodi, če ne upoštevamo lokalnih okoliščin in njihovih posameznikov, ki so pri tem ključni akterji. V kolikor bi donatorji predhodno povprašali po njihovih potrebah in jim prisluhnili, bi bila pomoč učinkovitejša. Zavedati se je tudi potrebno, da se razmere na terenu zelo hitro spreminjajo. Kar je potrebno danes, jutri morda ne bo več. Prav zaradi tega je potrebna prilagodljivost in redno spremljanje razmer, predvsem pa dobro poznavanje sodelujočih partnerjev. Za učinkovito humanitarno ali razvojno pomoč so torej ključni lokalni posamezniki, ki dobro poznajo razmere na terenu in sodelujejo pri načrtovanju projektov pomoči od samega začetka dalje, kar pomeni, da so

aktivno vključeni v proces že v samem začetku. V kolikor niso prisotni pri načrtovanju, je velika verjetnost, da pomoč ne bo prava in učinkovita ter bo sama sebi namen.

2.6. Kvalitativna analiza programov mednarodne pomoči in razvojnega sodelovanja na vseh ravneh Karitas v Sloveniji

2.6.1. Stanje v Sloveniji na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju

Preden se osredotočimo na Slovensko Karitas, je dobro poznati trenutne razmere v Sloveniji na področju mednarodne pomoči in razvojnega sodelovanja. Slovenija je z vstopom v Evropsko unijo (EU) pristala v krogu razvitih držav. S članstvom v EU je prevzela obveznosti do mednarodne skupnosti, med katere spadajo tudi aktivnosti na področju mednarodne humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja. Slovenija je v letu 2004 namenila 0,1 % BDP za mednarodno pomoč. Vsekakor bodo v bodoče pričakovanja EU, da se Slovenija kot razvita država v doglednem času približa povprečju držav donatork. Slovenija se je na Evropskem svetu maja 2005 zavezala, da bo povečala sredstva za uradno razvojno pomoč na vsaj 1,7 % BDP do leta 2010 in na 0,33 % do leta 2015.

V Sloveniji ni sistematičnega vpogleda v dosedanje državne aktivnosti na področju uradne razvojne pomoči tujini. Usklajevalno vlogo ima sektor za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč na Ministrstvu za zunanje zadeve, ki je bil ustanovljen leta 2002. Vloga sektorja je izredno pomembna, a zaradi decentraliziranega položaja izredno težka. Posamezna ministrstva vsako na svoj način namenjajo sredstva za mednarodno razvojno pomoč. Prav zato je tovrsten pregled nad aktivnostmi in tudi nad deležem sredstev, ki je za to porabljen na nacionalni ravni, otežen. Primarna naloga sektorja je torej koordinacija med ministrstvi ter svetovalna vloga vladi pri odločanju glede ravnanja v določenih situacijah.

Posamezna ministrstva, ki izstopajo po višini sredstev, namenjenih za dejavnosti mednarodne pomoči in razvojnega sodelovanja, so: Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvo za okolje, prostor in energijo (MZZ, 2005: 27). Klasificiranje in zbiranje podatkov je zaradi neenotne metodologije, ki jo imajo posamezna ministrstva, precej oteženo.

Slovenija je za uradno mednarodno pomoč³³ v letu 2004 namenila 6.050 milijonov tolarjev, pri čemer je upoštevan tudi prispevek RS (4,64 %) v proračun EU za razvojno sodelovanje (MZZ, 2005: 25). Letno je namenjenih torej več kot 6 milijard tolarjev za mednarodno pomoč, pri čemer pa ustanovi, kot sta Misijonsko središče Slovenije in Slovenska Karitas, v letu 2004 nista bili deležni finančne podpore za programe, ki jih izvajata v državah v razvoju. Z novim Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS (ZMRS, Ur. l. št. 70/2006) je morda dana ustrezna podlaga na MZZ za sistemsko reševanje razvojnega sodelovanja RS, vendar pa vidik NVO, ki delujejo na mednarodnem razvojnem področju, v samem zakonu ni posebej poudarjen, tako kot je npr. v 12. členu zakona ZMRS omenjen vidik vključevanja gospodarskih družb v mednarodno razvojno sodelovanje.

Uradna razvojna pomoč poteka v Sloveniji na dveh nivojih, in sicer v obliki *multilaterale* ali *bilaterale*. V okvir multilaterale spadajo predvsem letni prispevki oz. članarine³⁴ mednarodno razvojnim in/ali humanitarnim organizacijam. Poleg tega pa sem spadajo tudi finančni prispevki za podporo specifičnim programom in projektom. Predvsem gre za podporo organizacij ZN (UNDP, UNICEF, Sklad ZN za prebivalstvo, UNFPA, mirovne operacije ZN, Svetovni sklad za okolje) in Svetovne zdravstvene organizacije. Pri bilateralni pa gre za sodelovanje s posameznimi državami, predvsem na območju JV Evrope ter finančnimi prispevki za mirovne misije (MZZ, 2005: 26).

---

³³ »Uradna pomoč je namenjena tistim, ki jih OECD vsako leto imenuje oz. uvrsti na seznam najmanj razvitih držav in držav, ki so zaradi posebnih okoliščin, npr. povojne obnove, uvrščene na seznam, ter multilateralnih organizacij, ki se posvečajo razvojnim in/ali humanitarnim težavam. Pomoč lahko posredujejo uradne agencije, vključno z državnimi in lokalnimi oblastmi, ali njihove izvedbene agencije« (MZZ, 2005: 7).

³⁴ V letu 2004 je Slovenija namenila 10,9 % sredstev uradne razvojne pomoči (452 milijonov SIT) mednarodnim organizacijam in skladom (MZZ, 2005: 26).

Usmeritev mednarodnega razvojnega sodelovanja RS v prihodnjem srednjeročnem obdobju se nanaša na geografsko območje ter tematsko področje. Prednostno geografsko območje je JV Evropa in pri tem države, s katerimi ima Slovenija dogovorjene dvostranske sporazume o razvojnem sodelovanju (Albanija, BIH, Makedonija, Srbija in Črna gora, Moldavija), postopoma bo prednostno področje tudi Afrika. RS namerava podpreti projekte NVO v Afriki (Madagaskar, Niger, Burkina Faso, Uganda itd.). Glede tematskega prednostnega področja poročilo MZZ navaja družbene storitve. Podpreti nameravajo JV Evropo pri približevanju EU, izgradnjo institucij in izobraževanje, v Afriki pa sodelovati pri podpori lokalnih skupnosti, vzpostavitvi infrastrukturnih povezav, izobraževanju ter vpeljavi gospodarnejših in trajnostnih energetskega virov (MZZ, 2005: 31).

Tudi na področju delovanja nevladnih organizacij v Sloveniji, ki se ukvarjajo z mednarodno pomočjo, ni sistematičnega pregleda. Dejstvo je, da se le malo organizacij dejansko ukvarja s tovrstno aktivnostjo. V zadnjih dveh letih se pojavljajo določene pobude, predvsem s strani manjših organizacij, za vzpostavitev posebne platforme slovenskih nevladnih razvojnih organizacij. Tako je bila decembra 2005 ustanovljena SLOGA. Razumljivo je, da večje mednarodne organizacije, ki so prisotne v Sloveniji, npr. Rdeči križ, Unicef in Karitas, zaradi svoje vpetosti v lastne mednarodne mreže in številnih izkušenj ne čutijo toliko potrebe po novi organizaciji, ki bi imela usklajevalno vlogo na področju mednarodne razvojne in humanitarne pomoči. Razvoj platforme je torej v Sloveniji v povojih, medtem ko je v Evropi že stalna praksa. Zanimivo bo spremljati potek razvoja v Sloveniji. Z razvojno pomočjo se v Sloveniji najdlje ukvarja Misijonsko središče Slovenije, ki s pomočjo stotih slovenskih misijonarjev v deželah v razvoju izvaja predvsem programe na področju socialne dejavnosti, zdravstva in šolstva. Unicef Slovenije je prepoznan predvsem po zbiranju sredstev za otroke, posredovanju finančnih sredstev matični organizaciji ter po izvajanju izobraževalnih aktivnosti za razvoj v Sloveniji. Informacije o angažiranju Rdečega križa Slovenije na mednarodnem humanitarnem področju smo v javnosti zasledili šele ob zadnjih katastrofah (cunami v JV Aziji, potres v Pakistanu), ko so v ta namen zbirali sredstva. Humanitarno in razvojno pomoč že dlje časa izvaja Slovenska Karitas, ki bo predmet naše analize.

Za izvajanje humanitarne ali razvojne pomoči je potrebna predvsem podpora državljanov, ki pa je v Sloveniji že tradicionalno precej visoka. Ugotovili smo že, da je humanitarna pomoč utemeljena na vrednotah dobrotelčnosti in solidarnosti, ki jo poudarjajo različne veroizpovedi, med njimi še posebej katoliška vera. Morda bi vzroke dobrotelčnosti Slovencev iskali prav pri religiji, saj je večina prebivalcev v Sloveniji katoliške vere. V letu 2002 je po podatkih statističnega urada v Sloveniji prebivalo 57,8 % katoličanov³⁵. V preteklih letih je bil delež katoličanov višji. Leta 1991 se je za katoličane opredelilo 71,6 % prebivalcev, v letih 1921 in 1931 pa 97 %. Razlika je nastala zaradi demografskih sprememb, priseljevanja drugih narodov, političnih okoliščin in ne nazadnje zaradi različnih formulacij zastavljenih vprašanj ob popisu³⁶ (SURS, 2003: 69).

Javno mnenje v Sloveniji je naklonjeno pomoči v tujino. To je pokazala tudi javnomnenjska raziskava Eurobarometer »Naravnost k razvojni pomoči v EU«, ki je bila izvedena novembra in decembra 2004 na vzorcu 25.000 ljudi po evropskih državah in objavljena februarja 2005. 34 % Slovencev meni, da je pomoč, ki jo država namenja za najmanj razvite, premajhna, 31 % ljudi meni, da je sedanji obseg pomoči pravšnji, 5 % jih meni, da je prevelika, 30 % pa jih ni znalo odgovoriti. S takšnim prepričanjem se Slovenija uvršča v povprečje Evropske unije, medtem ko je pri oceni višine evropske pomoči nad povprečjem: kar 49 % Slovencev meni, da je evropska pomoč premajhna, medtem ko v EU to prepričanje deli 37 %, 41 % državljanov EU pa verjame, da je pomoč ravno prav visoka. Dobra polovica ali 55 % Slovencev nadalje verjame, da pomoč, ki jo država namenja najmanj razvitim državam na svetu, tem resnično pomaga, kar je tik nad povprečjem celotne EU, ki znaša 51 %. Splošno prepričanje v pomen razvojne pomoči je sicer v EU precej visoko, saj kar 91 % vprašanih meni, da je pomembna, pri čemer 62 % državljanov EU verjame, da njihove vlade zagotavljajo razvojno pomoč, 59 % pa tudi, da pomaga EU. Po prepričanju državljanov EU bi sicer morala Evropa pomagati predvsem Afriki (51 %).

---

³⁵ Statistični podatki Cerkve beležijo višji odstotek katoličanov, kot so uradni podatki.

³⁶ Formalna pripadnost v popisih 1921 in 1931, osebno prepričanje 1953, 1991 in 2002 ter spremenjene politične okoliščine (zastavljanje vprašanja v času, ko vernost na določenih družbenih položajih ni bila možna ali vsaj ne zaželena, 1953). Neposredno primerljivi so le podatki popisov v letih 1912 in 1931 ter 1991 in 2002 (SURS, 2003:29).

Z javnomnenjsko anketo »*Odnos Slovencev do pomoči nerazvitim državam*«, ki jo je izvedla FDV v juniju in juliju 2005, je bilo ugotovljeno, da je javnost seznanjena s problematiko globalne revščine. 61 % anketiranih problematiko revščine zaznava kot izredno perečo težavo. Polovica vprašanih je mnenja, da naj bo prispevek Slovenije približno tak, kot je evropsko povprečje. Med njimi to stališče zagovarjajo predvsem mladi (70 % mlajših od 30 let), študenti (78 %) in visoko izobraženi (60 %). Razloge za pomoč revnejšim državam anketirani vidijo predvsem v moralni dolžnosti pomagati ter tudi v ugledu Slovenije, ki se pri tovrstnih aktivnostih krepi. Kot prednostno področje pomoči anketirani vidijo predvsem Afriko (83 %), tretjina jih je izbrala Azijo in Balkan. Glede vsebine anketirani na podlagi ponujenih odgovorov podpirajo: nujno pomoč (hrana, zdravila) (82 %), pošiljanje usposobljenega kadra (71 %), izobraževanje študentov iz držav v razvoju v Sloveniji (67 %). Najnižjo podporo so namenili: povečanemu uvozu izdelkov iz držav v razvoju (40 %) ter zagotavljanju finančne pomoči (33 %). Anketirani bi se tudi sami vključili v akcije pomoči s prostovoljnim delom in finančnimi prispevki (Malnar v MZZ, 2005: 33–36). Verjetno bi bili odstotki drugačni, če bi bil postavljen drugačen namen raziskave, saj je tu v ospredju vidik vladne podpore za razvojno pomoč. V kolikor bi bile predstavljene NVO s konkretnimi imeni, bi bila podpora s strani javnosti verjetno še večja, saj bi ljudje mednarodno pomoč in razvojno sodelovanje po vsej verjetnosti tako še bolj podprli.

2.6.2. Projekti Karitas na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju

Slovenska Karitas (v nadaljevanju Karitas ali SK) je nevladna humanitarna organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1990. Je katoliška organizacija, saj jo je ustanovila Slovenska škofovska konferenca. Pred letom 1990 je bila dobrodelna dejavnost Katoliške cerkve prepovedana, čeprav jo je le-ta prek svojih institucij, predvsem redovnih, tudi izvajala. Skrbeli so za sirote, vdove, bolnike in najbolj obrobne skupine. SK je močno vpeta v mednarodne povezave, saj je leta 1995 postala polnopravna članica organizacij Caritas Europa in Caritas Internationalis. Leta 2004 je Karitas v Sloveniji pridobila status humanitarne organizacije.

V Sloveniji Karitas izvaja socialne programe, kot so pomoč družinam, otrokom, starostnikom, brezdomcem, migrantom, materam v stiski, nosečnicam, odvisnikom, žrtvam trgovine z ljudmi in drugim skupinam z družbenega roba. V ta namen so ustanovljeni posebni socialni zavodi, kot so materinski domovi, domovi za starejše, centri za odvajanje od odvisnosti, komune za zasvojene, centri za osebe s prilagojenimi potrebami, varna in krizna namestitve za žrtve trgovine z ljudmi in drugo. V programih pomoči je vključeno svetovalno delo, materialna pomoč in tudi finančna pomoč (npr. plačilo položnice za stanovanjsko najemnino). Na Karitas imajo izoblikovan poseben sklad »Mlada življenja«, čigar sredstva so namenjena za pomoč pri plačilu operacij za hudo bolne otroke, ki se borijo za življenje. Izvajajo letovanja za otroke, družine in starostnike. Karitas je aktivna tudi pri spodbujanju prostovoljstva in izgradnje kapacitet na lokalni ravni (župnijske Karitas in prostovoljci). Izvaja programe odpravljanja posledic naravnih nesreč doma in po svetu, razvojne programe v deželah v razvoju ter programe vzgoje in osveščanja, kot je npr. kampanja »40 dni brez alkohola«, kampanja »O razvojnih ciljih tisočletja«. Aktivna je tudi na področju zagovorništva in oblikovanja socialnih politik, čeprav bi bila njena vloga na tem področju lahko večja, glede na to, da ima na podlagi konkretnih izkušenj pri delu z različnimi skupinami dober vpogled v razmere, ki zadevajo socialno področje.

Ker je Karitas cerkvena organizacija, je temu prilagojena tudi struktura njenega delovanja. V Sloveniji Karitas deluje na nacionalni ravni (Slovenska Karitas), regionalni ravni (škofijske Karitas Koper, Ljubljana, Maribor; od leta 2006 še Novo mesto, Celje in Murska Sobota) ter na lokalni ravni (442 župnijskih Karitas) v posameznih krajih. Pomembno je poudariti, da velja načelo subsidiarnosti. Vsaka od ravni je avtonomna pri svojem delu. SK koordinira aktivnosti na nacionalni ravni ter je nosilka mednarodnih programov. Posamezni projekti potekajo tudi na regionalni ravni, večino programov pa se izvaja na lokalni ravni. V Sloveniji je v Karitas na vseh ravneh zaposlenih 60 strokovnih sodelavcev, večinoma z visokošolsko izobrazbo. Pomemben element v Karitas so prostovoljci, ki so temelj njenega delovanja in jih je na vseh ravneh več kot 4.000 (Arhiv SK).

Po Statutu SK, ki ga je sprejela Slovenska škofovska konferenca (2002), je med drugim v 6. členu opredeljeno, da je eno izmed prednostnih področij SK tudi mednarodna pomoč. Statut

navaja naslednja področja: načrtovanje dejavnosti mednarodnega pomena, spremljanje njihovega poteka in preverjanje učinkov, sodelovanje pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč po svetu, podpiranje socialnih projektov v tujini in sodelovanje z ustreznimi službami in dobrotelnimi ustanovami ter gibanji po svetu (Statut SK, 2002).

Kot del globalne mreže katoliških humanitarnih organizacij (članstvo v Caritas Internationalis in Caritas Europa) je SK moralno zavezana k spoštovanju osnovnih vrednot in načel delovanja Karitas ter moralno dolžna odgovoriti na humanitarne potrebe ljudi v naravnih in drugih nesrečah. V tovrstne aktivnosti se je SK vključevala že od njene ustanovitve dalje, saj se je prav v začetkih njenega delovanja soočala z reševanjem vojnih stisk na Balkanu.

Sistematičnega pregleda nad tem, koliko je SK pomagala tujini in kakšna je bila pomoč, ni. Žal ni zbranih niti skupnih podatkov o tem, kam je bila pomoč doslej posredovana, čeprav so po drugi strani na SK deležni povratnih informacij, še posebej v primeru misijonarjev (npr. Danilo Lisjak, Miriam Praprotnik), ki povedo, kako dragocena je bila pomoč Karitas, saj so tako lahko pomagali številnim domačinom, tako materialno kot tudi na področju izobraževanja in zdravstva.

Na SK in Škofijski Karitas Ljubljana smo pregledali del arhiva dosedanjega dela na področju mednarodne pomoči. Pri pomoči tujini je pomembno vlogo odigral Stane Kerin, takratni direktor Škofijske Karitas Ljubljana. Organiziral in izvedel je mnogo programov pomoči, ki so bili mednarodnega značaja in zelo prepoznavni ter odmevni v slovenskem prostoru in javnosti. V arhivu ŠK LJ smo dokumente pregledali kronološko, saj nas je zanimalo, katere aktivnosti in akcije, ki so bile namenjene tujini, so se odvijale v posameznih letih. Kot koristen vir in dragocen vpogled v izvajanje aktivnosti so služila tudi poročila posameznih akcij oz. obiskov na terenu. Nekaj podatkov o mednarodni pomoči smo pridobili tudi v arhivih Škofijske Karitas Koper. Čeprav so podatki in zapisi skromni, bomo poskušali analizirati dosedanje aktivnosti SK.

Ugotovimo lahko, da je bila v petnajstih letih Slovenska Karitas (poleg izvajanja programov pomoči v Sloveniji) dejavna tudi pri mednarodni humanitarni pomoči. Aktivnosti so potekale

predvsem na področju nekdanje Jugoslavije: v BIH, Srbiji in Črni gori, Makedoniji ter v Albaniji ter tudi v bolj oddaljenih državah, kot so Sudan, Kongo, Argentina, Iran, Indija, Šrilanka in druge. V obdobju 2000–2005 je Slovenska Karitas za mednarodno pomoč namenila pol milijarde slovenskih tolarjev, upoštevajoč tudi vrednost podarjenega materiala (»Programi pomoči - Mednarodna humanitarna pomoč in razvojno sodelovanje«, 2005). Sredstva so zbrali izključno s pomočjo posameznih donatorjev, to je predvsem z darovi ljudi.

Odločitev o tem, kakšno obliko pomoči (finančno, materialno) SK posreduje, je odvisna od posameznega primera ter od dejanskih potreb na terenu. Kadar gre za kaotično stanje, se na Karitas izogibajo pošiljanju v materialu, predvsem zaradi prezahtevne logistike in previsokih stroškov. Ponavadi je v naravnih in drugih nesrečah uničena infrastruktura, kar pomeni, da je prevoz blaga z letališča ali pristanišča izjemno težaven. Težava je logistika, saj ni večjih centrov, kjer bi pomoč lahko skladiščili. Blago, ki prihaja iz Evrope, največkrat ne ustreza tamkajšnji kulturi. Tako se tudi za Pakistan niso odločili pomagati v materialu, ker so se zavedali, kakšno je stanje na terenu, poleg tega je bila izražena prošnja Caritas Pakistana po finančni podpori.

Kadar SK pošlje na prizadeto območje določene države pomoč v obliki materiala, se o vsebini odloči v sodelovanju s Caritas v prizadeti državi, ki oceni potrebe na terenu, in/ali v sodelovanju z ostalo mednarodno mrežo Caritas. Sodelovanje SK v mednarodni mreži Caritas predstavlja najučinkovitejšo in najcenejšo pot. V državah, kjer delujejo slovenski misijonarji, pa SK sodeluje tudi z njimi (primer Konga in Albanije). Tako so posredovali večje pošiljke pomoči v Kongo, Albanijo, Srbijo in Črno goro, Makedonijo in BIH.

V primeru naravnih in drugih nesreč se SK odzove posebnemu pozivu Caritas Internationalis *SOA (Special Operational Appeal)*. S pomočjo namensko zbranih sredstev na nacionalnem nivoju se zbrana finančna sredstva nakažejo Caritas Internationalis oziroma partnerski državi, ki ta sredstva potrebuje. V zadnjih letih je SK z nakazili pomagala v naslednjih državah: Iran (potres), Turčija (potres), Indija (potres), Niger (pomoč lačnim), Pakistan (potres) in Šrilanka (cunami). Poleg materialne pomoči in odziva na apel SOA pa Karitas lahko tudi sama izvaja projekte pomoči na terenu ob naravnih in drugih nesrečah (npr. Šrilanka).

Med vojno v **Bosni in Hercegovini** je SK sprva pomagala z materialno pomočjo. Leta 1993 je predstavnik SK Stane Kerin (direktor ŠK LJ, ki je zastopal tudi SK) obiskal BIH, se srečal s predstavniki Caritas Sarajeva in si ogledal razmere, ocenil stanje ter skupaj z njimi analiziral potrebe. Po oceni stanja je SK začela z akcijo zbiranja sredstev, ki se je imenovala »*Kilogram moke – za novo upanje*«. Darovalce so zaprosili za sto slovenskih tolarjev, kar je bilo približno enako ceni enega kilograma moke. V kratkem času jim je uspelo zbrati za deset kamionov hrane, ki so jo poslali v BIH. Pri tem so uporabili posebno strategijo, saj pomoči niso peljali v centralno skladišče v Sarajevo, temveč na točno določene lokacije, ki so bile običajno s strani velikih mednarodnih organizacij zaradi odročnosti zapostavljene. Kasnejše pošiljke so vsebovale najnujnejše prehrabene artikle, obleko in obutev, šolske potrebščine, sanitetni material in zdravila. V petih letih po začetku vojne v BIH je SK s pomočjo darovalcev namenila več kot sto milijonov tolarjev pomoči za BIH (Arhiv in interna poročila SK, ŠK KP, ŠK LJ).

SK je v času vojne v BIH pomagala tudi drugim humanitarnim organizacijam pri formalnostih na mejnih prehodih in carini ter oskrbovala begunce v Sloveniji. Pri tem je SK izbrala strategijo vključevanja slovenskih družin v izvedbo pomoči, ki so v svoje domove sprejele bosanske družine. SK je beguncem nudila materialno pomoč v obliki prehrane, oblačil, higienskih artiklov in zdravil. SK je aktivirala tudi mednarodno mrežo Caritas in tako prek nje prejela veliko materialne pomoči za potrebe beguncev. Otrokom so pomagali pri šolanju in izobraževanju. Po vojni je SK pomagala pri vračanju beguncev v njihovo domovino.

Škofijske Karitas v Sloveniji so se leta 1995 po sklepu Slovenske škofovske konference pobratile s škofijskimi Caritas v BIH in od takrat dalje uspešno sodelujejo. Vsaka škofijska Karitas tako pokriva eno področje v BIH. Po vojni so na SK začeli izvajati program obnavljanja porušenih hiš v BIH, ki se izvaja še danes. Zbiranje sredstev za izvajanje tovrstnih programov pomoči je sprva potekalo v okviru postne³⁷ akcije »*Streha nad glavo*«, ki je sedaj preimenovana v »*Topli dom*«. V postni akciji po župnijah vsako leto zbirajo sredstva za nakup gradbenega materiala za obnovo porušenih hiš. Na podlagi predhodnega ogleda stanja in potreb posameznih družin po vaseh postopoma začnejo obnavljati hiše. Samo na področju

---

³⁷ Post/postni čas – obdobje v cerkvenem letu.

Banjaluke je ena izmed Karitas (ŠK Koper) v obdobju 1994–2005 zbrala 30 milijonov tolarjev (pri čemer v to vrednost ni všteti podarjeni gradbeni material ter prostovoljno delo) in pomagala postaviti ali obnoviti 15 hiš (Arhiv ŠK KP).

Leta 1998 so na Karitas začeli s solidarnostnimi delovnimi tabori mladih. Gre za prostovoljno delo srednješolcev, študentov, bogoslovcev ter mladinskih skupin. Delovni tabori se izvajajo v sodelovanju s Škofijsko klasično gimnazijo Ljubljana, Škofijsko gimnazijo Vipava, Bogoslovnim semeniščem v Ljubljani ter Zvezo skavtov in skavtinj. Mladi pomagajo domačinom v BIH pri obnovi hiš in pri poljedeljskih opravilih. Aktivnosti trenutno potekajo v krajih: Borovica, Sarajevo – Stup, Deževica, Kolibe ter Banjaluki. V preteklih letih so pomagali v naslednjih krajih: Rastičevo, Podkraj, Kakanj, Travnik, Zenica, Mostar in drugje. Karitas Ljubljana je na leto izvedla tri do štiri taborne (skupina srednješolcev, skupina študentov, skupina bogoslovcev, skupina skavtov), na katerih je bilo od leta 1998 do 2005 udeleženih okoli 250 mladih (Arhiv ŠK LJ). Karitas Koper je v obdobju od 2001 do 2005 izvedla pet delovnih taborov, ki se jih je udeležilo sto udeležencev, večinoma srednješolcev iz Vipavske gimnazije (Arhiv ŠK KP).

Obiskovanje sodelavcev Caritas in ljudi v BIH, pošiljanje in spremljanje pomoči na SK nadaljujejo tudi danes. Materialno pošiljke vsebujejo prehrabene artikle za družine in ljudske kuhinje, učne pripomočke za šolarje in potrebe šolskega centra, higienske artikle, stavbno pohištvo, peči, gospodinjske aparate in gradbeni material za obnovo hiš. Poleg materialne pomoči pa SK občasno pomaga tudi finančno. V letu 2006 so tako npr. sofinancirali izgradnjo vrtca za otroke v Sarajevu.

V okviru Karitas poteka tudi program podpore otrokom v Banjaluki, t. i. posvojitev otrok na daljavo, ki se imenuje »Plamen upanja«. Tovrsten projekt izvaja Karitas Koper. V program pomoči je vključenih 90 otrok iz Banjaluke, ki prejemajo mesečno pomoč, predvsem za stroške šolanja. Sredstva se zbirajo prek slovenskih družin, ki podpirajo posameznega otroka. V postnem času pa se akciji pridružijo tudi slovenski učenci, ki obiskujejo verouk, ki finančne prispevke namenijo vrstnikom v Bosni. Otroci dobijo spodbude prek svojih katehetov, ki jim poskušajo osmisliti pomen odpovedi majhnim vsakdanjim dobrotam v korist tistih, ki jim

primanjkuje osnovnih življenjskih potrebščin. Nekatere veroučne skupine ali župnije skrbijo za določenega otroka že štiri leta. Ta program so v Kopru začeli izvajati leta 2001 in do leta 2005 namenili že 23 milijonov tolarjev za pomoč otrokom. Akcija ima tudi vzgojni namen, saj otrokom skušajo privzgojiti čut za bližnjega, čut za prepoznavanje različnih stisk in gojenje zavesti, da je prav, da se pomaga tudi tistim, ki jih sicer osebno ne poznamo.

Karitas je pomagala bosanski Caritas pri izgradnji zmogljivosti lastne organizacije. Tako so izvedli več seminarjev za sodelavce Caritas Banjaluke z naslovom »*Pomoč ljudem v socialnih stiskah in izgorevanje*«. Seminar je vodil psiholog Bogdan Žorž. Sodelovali so pri organizaciji seminarja »*Šola miru*« v sodelovanju s Caritas Bosne in Caritas Italije.

Pomoč SK prebivalcem **Srbije in Črne gore** se je sprva začela med vojno z materialno pomočjo v obliki najnujnejših potrebščin za preživetje. Od začetka vojne v BIH so ZN zahtevali, da se za vsako poslano humanitarno pomoč v Srbijo pridobi posebno dovoljenje s strani ZN. Tudi srbska oblast je ovirala prihod humanitarne pomoči. Zaradi tega je bilo izredno težko pomagati prizadetim prebivalcem na ozemlju Srbije. Caritas je po svojih močeh pomagala z manjšo količino hrane ter zdravil. Večjim količinam pomoči v velikih tovornjakih so se izogibali, saj so bili birokratski postopki ZN predolgotrajni. SK je pomoč na območja, kjer so bili ljudje v stiski, dostikrat pripeljala s pomočjo posameznikov, največkrat so bili to duhovniki in redovniki (Kerin, 2005).

V letu 2001 je SK pričela z akcijo »*Srečno otroštvo*«, v okviru katere so zbirali finančna sredstva za izgradnjo centra za duševno prizadete otroke v Aleksincu. SK je s pomočjo nadaljevala do leta 2005 in podpirala otroke s šolskimi potrebščinami. K sodelovanju je povabila tudi Caritas Italije, ki podpira programe pomoči v Aleksincu. SK je sodelovala tudi pri prispevku TV SLO. Od leta 2005 potekajo v Srbiji delovni tabori mladih, ki s prostovoljnim delom spoznavajo vrednote solidarnosti ter se učijo medkulturnega dialoga. Projekt poteka v sodelovanju s Škofijsko gimnazijo Maribor.

S programom pomoči **Albaniji** je SK pričela leta 1992, ko je bila o težkih razmerah v državi seznanjena prek tam delujočih misijonarjev. Ob izbruhu vojne na področju nekdanje

Jugoslavije je Albanijo leta 1999 preplaval tudi val beguncev, ki so pribežali iz Kosova. Že tako šibka država, ki ni mogla v zadostni meri poskrbeti za svoje državljane, je bila tokrat v še večji stiski. Predstavnik SK je na prošnjo slovenskih misijonarjev odšel na teren, da bi proučil, kako SK lahko pomaga. SK se je odločila, da bo podprla oskrbo begunskega centra, ki so ga postavili na dvorišču pred hišo, v kateri so živele redovnice. V Sloveniji se je tako začela akcija zbiranja finančnih sredstev za pomoč beguncem iz Kosova, imenovana »Izgnani«. Z njeno pomočjo so tako lahko poslali več pošiljk pomoči v obliki hrane in zdravil za begunce iz Kosova, kar so takrat najbolj potrebovali. Pomoč v begunskem centru so poleg sester koordinirali tudi slovenski prostovoljci iz Karitas, ki so pomagali pri delitvi hrane, higienskih potrebščin, pri organizaciji, pri prevozih, delu v skladišču ter pri druženju.

Po odhodu beguncev so stiske domačinov še vedno ostale in socialne razmere so za mnoge Albance še danes izredno težke. Mnogi si ne morejo privoščiti niti osnovne zdravstvene oskrbe. Da bi vsaj malo omili stisko in hude posledice vojne, je slovenska zdravnica s. Miram Praprotnik v Draču postavila lekarno, ki hkrati služi tudi kot ambulanta, in za delo usposobila albansko zdravnico. Ena izmed prvi donatoric, ki je pomagala z nakupi zdravil, je bila prav Slovenija oziroma SK. Kasneje so temu zgledu sledile tudi Italija, Avstrija in Nemčija. SK s pomočjo nadaljuje in tradicionalno enkrat na leto pripravi pošiljko materialne pomoči za družine v stiski v albanskih krajih: Drač, Reshen in Skadar. Pošiljka vsebuje osnovne živilske artikle (moka, riž, testenine, olje, sladkor), higienske pripomočke, pralni prašek, sanitetni material, zdravila, invalidske pripomočke ter rabljeno opremo v obliki pohištva in oblačil. Pri pripravi pošiljk imajo posebno vlogo prostovoljci Karitas, ki vsako leto samoiniciativno poskrbijo, da se napolni 24-tonski zabojnik. Še posebej so aktivni prostovoljci iz župnijske Karitas Kranj in Mengeš.

Pomoč Nubam v Nubskih gorah (**Sudan**) se je pričela leta 2000 na pobudo slovenskega popotnika Toma Križnarja, ki je Karitas predstavil situacijo v Nubskih gorah. Tomo Križnar in predstavnik Karitas Stane Kerin sta tako leta 2000 odšla v Sudan, da bi si ogledala stanje in ugotovila, kako lahko Slovenci pomagamo. Seveda je bila pot izredno tvegana, saj je bila ilegalna. Kerin na vprašanje, zakaj so se odločili za ilegalno pot, odgovori z vprašanjem: »*Ali greš lahko samo na tista območja, kamor dovoli vlada, ali tudi tja, kjer ni dovoljeno, pa so*

ljudje ravno tako potrebni pomoči?» (Kerin, 2005). Na SK je kmalu stekla akcija zbiranja finančnih sredstev z imenom »*Pozabljeni Nuba ljudje v Nubskih gorah*«. Z zbranimi sredstvi so v Keniji, ki meji na Sudan, kupili osnovne življenjske potrebščine, semena in orodje ter jih od tam v spremstvu poslali z letalom. Pri organiziranju pomoči je pomagal italijanski misijonar Kizito, ki je deloval v Nairobiju (Kenija) in je zelo dobro poznal razmere v Nubskih gorah ter bil tam izredno cenjen (Arhiv SK). Pri tej pomoči je bilo upoštevano načelo, da so pripadniki ljudstva Nube sami povedali, kaj najbolj potrebujejo. Materiali so bili kupljeni v Afriki, s čimer je bila podprta lokalne ekonomija, poleg tega pa so bili izdelki iz istega kulturnega okolja, kar pomeni, da niso bili vsiljeni evropski izdelki. Predstavniki SK je Nubske gore ponovno obiskal leta 2003, ko so se razmere nekoliko izboljšale. Zaradi sporazuma o prekinitvi ognja so se razmere »normalizirale«. Izboljšalo se je stanje na področju šolstva, zdravstva ter samooskrbe. Zanimivo je dejstvo, da v tej akciji ni bilo zbranih zelo veliko sredstev (40.000 USD), vendar pa je bil projekt pomoči deležen velike medijske pozornosti, bolj kot vsi drugi mednarodni projekti na SK. Poleg tega pa je tovrsten projekt dokaz, da je možno pomagati, pa čeprav v izredno težkih okoliščinah. Morda je to celo posmeh mednarodni skupnosti, ki zaradi političnih in ekonomskih interesov praktično ni naredila ničesar za rešitev Nub (Kerin, 2005).

Slovenci smo bili s Sudanom močno povezani že leta 1848, ko je tam deloval misijonar Ignacij Knoblehar in smo prek njega ter njegovih sodelavcev lahko spoznali stiske tamkajšnjih ljudi. SK je v letih od 2000 do 2003 pomagala Nubam v Nubskih gorah, to je v vzhodnem delu Sudana. V prvi polovici leta 2005 je SK sodelovala v delovni skupini »Caritas Internationalis za Sudan«, kjer so se seznanili s težkimi razmerami v **Darfurju**, s katerimi se srečujejo prebivalci ter tamkajšnja Caritas, in razmišljali, na kakšen način bi lahko pomagala SK in kako bi lahko zbrali sredstva, saj je bilo razumljivo, da brez medijske pozornosti ne bo zbranih dovolj sredstev (Arhiv SK).

Konec leta 2005 je bila SK povabljen na srečanje k predsedniku RS, kjer so se začeli pogovori o organiziranju vseslovenske pomoči za prebivalce v Darfurju. SK se je zaradi preteklih izkušenj na humanitarnem področju pridružila pobudi predsednika države in se vključila v skupno akcijo zbiranja sredstev za pomoč trpečim v Darfurju skupaj z Rdečim

križem Slovenije in Unicefom Slovenije. Za sodelovanje so se na SK odločili zato, ker so poznali težke razmere v Sudanu in delo tamkajšnje Caritas ter se zavedali, da bodo s skupnim nastopom z drugimi humanitarnimi organizacijami lažje opozorili na stiske tamkajšnjih ljudi. Poleg tega so se zavedali, da bodo s tem stroški dobrodelne akcije manjši ter bo na ta način več sredstev namenjenih ljudem v Darfurju. Delo SK je spremljal predstavnik Caritas Internationalis (Francois Large), ki je bil dvakrat povabljen v Slovenijo in je pomagal pri načrtovanju aktivnosti ter navezovanju kontaktov na terenu v Darfurju (*ibidem*).

Na vsa gospodinjstva in podjetja po Sloveniji so v mesecu februarju naslovili pismo, v katerem je bila zgibanka s položnicami treh organizacij, od katerih je imela vsaka svoj bančni račun. Darovalci so si lahko sami izbrali organizacijo, ki ji zaupajo, in plačali eno izmed položnic v skladu s svojimi zmožnostmi. Poleg položnic so sredstva zbirali prek enotnih SMS-sporočil, prek spleta, različnih prireditev, koncertov in dogodkov. O količini skupno zbranih sredstev in aktualnih razmerah na terenu so tedensko poročali. Sredstva, ki so bila zbrana na račun Slovenske Karitas, so bila posredovana lokalni Caritas v Darfurju in porabljeni za obstoječe programe najnujnejše pomoči. Poleg tega je bil del sredstev Slovenske Karitas namenjen za orodje in semena beguncem v centru Hamidia, ki imajo v bližini begunskega centra na razpolago zemljo in jo lahko sami obdelujejo, ter za podporo izobraževanja v begunskih centrih Hamidia in Hassahissa, kjer poteka pouk za več kot štiri tisoč učencev (*ibidem*).

V vzhodnem **Kongu**, natančneje v mestu Goma, ki leži ob meji z Ruando, je leta 2002 prišlo do ponovnega izbruha vulkana Nyragongo. Na stisko, ki je nastala kot posledica nesreče, je Caritas obvestil slovenski misijonar Danilo Lisjak, ki deluje na tem področju in je odgovoren za mladinski Center Don Bosco. V centru je nastanjenih 350 sirot, ki imajo možnost šolanja in priučitve za poklic, nastanitev ter prehrano. Poleg tega pa v center prihajajo na izobraževanje in na usposabljanje za poklic tudi drugi otroci iz okoliških krajev. Usposabljanje za mizarški poklic vodi tudi slovenski misijonar Vilko Poljanšek. Tako je v centru poskrbljeno za več kot 1.500 otrok. Ob tragičnem dogodku izbruha lave je mesto Goma zalila lava in pod seboj pokopala vse stavbe in skromna bivališča. Ker je lava tekla relativno počasi, so ljudje lahko zbežali. Vendar pa je zaradi panike, ki nastane ob takih nesrečah, nekaj ljudi tudi umrlo.

Otroci, ki so bili ta čas v centru, so s pomočjo slovenskih misijonarjev zbežali na varno (Arhiv ŠK KP). Na ŠK Ljubljana so takoj po obvestilu o nesreči začeli z akcijo »*Lačni otrok*«, kjer so zbirali finančna sredstva za nakup hrane, materialno pomoč in šolske potrebščine. Poleg naravne nesreče se je pokazala tudi velika stiska zaradi političnih nemirov in vojne. Do leta 2005 so zato na SK poslali šest kontejnerjev pomoči v vrednosti 94 milijonov tolarjev. Pošiljke so vsebovale otroško hrano, mleko v prahu, koruzno moko, fižol, testenine, šolske potrebščine, oblačila za otroke, les, različne stroje in orodja, terensko vozilo, traktor idr. Kontejnerji so ostali v Gomi in služijo za namestitev otrok in/ali za skladišče. Vsako leto poteka (na območju Škofijske Karitas Koper) akcija »*Gradimo most solidarnosti*« med sirotami v Gomi in primorskimi šolarji, pri čemer zbirajo šolske potrebščine in material za dograditev šole. Karitas je bila angažirana tudi pri pošiljanju mladih v Gomo na prostovoljno delo v center za sirote, kjer prostovoljci pomagajo pri oskrbi otrok, pri poučevanju v šoli, pri učenju ročnih spretnosti, kot je mizarstvo, pri montaži strojev in opreme, ki je bila poslana iz Slovenije. Prostovoljci v Kongu ostajajo različno dolgo, od dveh mesecev do treh let (Arhiv SK, ŠK LJ in ŠK KP).

Na SK so takoj po nesreči v JV Aziji (cunami) na prošnjo Caritas Šrilanke in Caritas Internationalis pričeli z akcijo zbiranja finančnih sredstev za pomoč prizadetim prebivalcem na **Šrilanki** in zbrali 174 milijonov tolarjev. V akcijo zbiranja sredstev so se vključile župnije, podjetja, različne skupine, ki so organizirale prireditve, predstave, koncerte ipd. Polovico zbranih sredstev so takoj uporabili za nujno pomoč družinam (voda, zdravstvena oskrba,časna bivališča). Del zbranih sredstev je SK namenila za skupen projekt s slovensko vlado ter slovenskimi nevladnimi organizacijami, to je za obnovo šole v predmestju Kolomba. Preostala sredstva pa so na SK namenili za projekt izgradnje dveh domov za otroke (Arhiv SK).

SK je mesec dni po katastrofi, ki jo je povzročil cunami, na Šrilanko napotila dva predstavnika z namenom proučiti razmere in ugotoviti, kje in kako lahko SK čim bolj konkretno in učinkovito pomaga žrtvam. Predvidevanja, da so stiske na severovzhodu in vzhodu države, ki je pod upravo upornikov tamilskih tigrov, še večje kot na preostalih delih obale, so se izkazala za pravilna. To področje je namreč prizadeto dvakrat, zaradi vojne in cunamija. Dostop je

zaradi varnostnih razmer izredno otežen in tvegan ter s strani mednarodnih humanitarnih organizacij zato deležen veliko manj pozornosti in pomoči. Spopadi med uporniki in vladno vojsko so vsakodnevni, posledično so nevarnostim izpostavljeni tudi sodelavci Caritas. Prav zaradi teh razlogov so se na SK skupaj z lokalno Caritas odločili, da bodo podprli izgradnjo dveh domov za otroke v severovzhodnem (Mullaittivu) in vzhodnem področju (Batticaloa). Trenutno je zaradi političnih nemirov na Šrilanki projekt izgradnje obeh domov zaustavljen. Z deli bodo nadaljevali takoj, ko bo vzpostavljen mir (*ibidem*).

SK je v sredini leta 2006 na povabilo Caritas Avstrije in Caritas Ruande pričela z izvajanjem enoletnega projekta »*Izboljšati življenjske pogoje sirot v regiji Kibungu*« v **Ruandi**. Ciljna skupina projekta so otroci – sirote v regiji *Kibungu* v Ruandi. Zaradi genocida, ki se je zgodil v Ruandi leta 1994, pa tudi zaradi visoke stopnje okuženosti prebivalstva z virusom HIV je velik odstotek otrok brez staršev. Živijo na ulici brez ustreznega bivališča, izpostavljeni boleznim, izkoriščanju in spolnemu nasilju, brez dostopa do izobraževanja ter velikokrat zapostavljeni s strani skupnosti. Caritas Ruande je že v preteklih letih dokazala, da je s svojo mrežo na lokalni ravni ustrezen partner na področju zagotavljanja pomoči otrokom. Glavni cilj projekta je trajno izboljšati življenjske pogoje stotim otrokom brez staršev in jim zagotoviti varno okolje. V ta namen bo SK v sodelovanju z lokalno Caritas postavila stalna bivališča za otroke, sanitetne enote in posebna kurišča, ki porabijo manj drv, posadili bodo drevesa, ki bodo služila za prehrano in kurjavo ter poskrbeli, da bodo otroci obiskovali tečaj opismenjevanja (*ibidem*). Strategija projekta zajema aktivno vključitev otrok in njihove lokalne skupnosti pri gradnji bivališč in sajenju dreves. Na ta način jih želijo motivirati za vzajemno sodelovanje pri izboljšanju socialnega okolja. Za gradnjo bivališč bodo uporabili lokalni material, s čimer bodo podprli domačo proizvodnjo ter uporabili materiale, ki ustrezajo kulturnemu okolju.

SK je v letu 2006 v **Burundiju** pričela s projektom »*Izgradnja vodovodne napeljave in cisterne z vodo za potrebe bolnice in porodnišnice*« v kraju Ruzo. Trenutno v bolnici ni dovolj vode, saj ena cisterna ne zadostuje za vse potrebe na tem območju. Še posebej težke razmere so v sušnem obdobju, ko primanjkuje vode po vsej Afriki. Voda je nujno potrebna za delo in osnovne minimalne higienske pogoje v bolnici. Drugi cilj je dograditev bolnice in pridobitev

dodatnih prostorov, saj je zaradi prostorske stiske na eni bolniški postelji po več bolnikov, npr. po dve materi z dvema otrokoma. Tretji cilj je ureditev predprostora pred bolnico, kjer na zdravljenje čakajo matere s podhranjenimi otroki ter bolniki z virusom HIV na oskrbo. Sedaj so izpostavljeni močnemu soncu ob sušni dobi ter dežju v deževni dobi, z ustreznim nadstreškom pa bi bili obvarovani pred vremenskimi nevšečnostmi. Za izvajanje projekta na terenu skrbi slovenska misijonarka s. Bogdana Kavčič, ki deluje v kraju Ruzo in je odgovorna za delovanje bolnice. Sredstva za projekt so bila zbrana v okviru akcije »*Za srce Afrike*«.

2.6.3. Zbiranje sredstev Karitas za mednarodne projekte pomoči

Zbiranje sredstev za mednarodne projekte na SK lahko razdelimo glede na vsebino projektov, ki so z zbranimi sredstvi financirani. Gre za projekte pomoči ob nesrečah ter za projekte razvojne pomoči. Do leta 2005 so bila vsa sredstva za mednarodne projekte, tako za projekte pomoči ob nesrečah kot za razvojne projekte, zbrana izključno s pomočjo posameznih darovalcev (Arhiv SK). Odstotek se nekoliko spremeni šele po letu 2005, ko je SK deležna tudi sredstev MZZ za mednarodno pomoč oz. so sredstev deležne njene partnerice, npr. v primeru potresa v Pakistanu in na Javi, ko je MZZ sredstva za pomoč Pakistanu nakazalo direktno na Caritas v Pakistanu in za Javo na Caritas v Švici, ki je koordinirala program pomoči. Zaradi preglednosti in poročanja ter v skladu s pravili mednarodne mreže Caritas bi bilo sicer pravilneje sredstva najprej nakazati na nacionalno Karitas, to je na SK. V letu 2006 je bil korak naprej izveden v sodelovanju z vlado RS, ki je prispevala del sredstev za projekt Darfur trem slovenskim humanitarnim organizacijam: Rdečemu križu, Unicefu in Slovenski Karitas, vsaki v sorazmernem deležu.

Zbiranje sredstev za razvojne projekte v deželah v razvoju poteka v postnem in poletnem času. V postnem času škofijske Karitas izvajajo akcijo zbiranja sredstev za pomoč družinam v BIH. Akcija se imenuje »*Streha nad glavo*« in je namenjena nakupu gradbenega materiala ter obnovi porušenih hiš v BIH. Sredstva se zbirajo prek župnij. Škofijska Karitas Koper izvaja tudi zbiranje sredstev za otroke iz BIH v okviru programa botrstvo. Z zbranimi sredstvi tako pomagajo otrokom pri šolanju. Od leta 2007 je akcija razširjena in se na nacionalni ravni izvaja pod skupnim geslom »*Ne pozabimo*«. Znotraj akcije obstajajo posamezni programi

pomoči, ki so namenjeni ljudem v stiski na področju Balkana, predvsem v Bosni in Hercegovini, Srbiji in Črni gori, Makedoniji ter Albaniji. Avgusta 2006 je Karitas v sodelovanju z revijo Ognjišče izvedla avgustovsko akcijo zbiranja sredstev, ki so jo poimenovali »Za srce Afrike«. Zbrali so 30 milijonov tolarjev, ki so namenjeni za projekte v Ruandi, Kongu in Burundiju, predvsem na področju zdravstva in šolstva. Še posebej so se osredotočili na otroke in mlade, ki so prihodnost Afrike. Pri izvedbi akcije so sodelovali sponzorji, ki so pripomogli k prepoznavnosti in odmevnosti akcije.

V okviru avstrijskega regionalnega partnerskega sodelovanja (*Regional Partnership Programme*) je SK prvič kandidirala na javni razpis in tudi dobila odobren projekt razvojnega sodelovanja s Caritas v Ruandi. Ob prijavi na razpis se je izkazalo, da je to precej dolgotrajen in zahteven postopek, ki zahteva precej časa in »papirnatega« dela, česar NVO niso vajene, saj so osredotočene na izvajanje programa ali projekta.

Tabela 2: Pregled zbranih sredstev Karitas v letih 2001–2005 za pomoč v Sloveniji in za mednarodno humanitarno pomoč in razvojno sodelovanje

Leto	2001	2002	2003	2004	2005
Pomoč tujina	25.585.916 SIT 106.768 EUR	55.959.381 SIT 233.514 EUR	43.088.864 SIT 179.807 EUR	32.757.688 SIT 136.695 EUR	127.267.366 SIT 531.077 EUR
Pomoč doma	394.265.239 SIT 1.645.240 EUR	461.632.765 SIT 1.926.359 EUR	524.561.761 SIT 2.188.957 EUR	563.123.049 SIT 2.349.871 EUR	671.785.672 SIT 2.803.312 EUR

Vir: Finančna poročila SK po posameznih letih (2001–2005)³⁸

2.6.4. Izobraževanje in osveščanje javnosti o razvojnih vprašanjih

Z vzgojo in izobraževanjem ter osveščanjem javnosti o deželah v razvoju želi SK opozoriti na stiske prebivalcev v deželah v razvoju ter med državljani Slovenije spodbuditi solidarnost in čut za sočloveka tudi izven državnih meja. Poleg sočutja želi vzgajati za medkulturno učenje in strpnost do drugih narodov.

³⁸ Ni upoštevan podarjeni material posameznih donatorjev in podjetij, ampak samo zbrana finančna sredstva v dobroteljskih akcijah. Prav tako ni finančno ovrednoteno delo prostovoljcev, ki so pomagali pri pošiljkah pomoči.

SK se je v letu 2005 priključila mednarodni kampanji boja proti revščini, v katero so vključeni posamezniki, dobrodne organizacije, nevladne organizacije, mednarodne nevladne organizacije, verske skupine, skupnosti in aktivisti. Gre za skupen poziv številnih organizacij po vsem svetu vodilnim državnikom in mednarodnim ustanovam, naj storijo nekaj konkretnega za odpravo revščine, kar so si že zadali v razvojnih ciljih tisočletja, ter uresničijo svoje obljube.

Kampanja, ki so jo organizirali na SK v sodelovanju z Zavodom Med.Over.Net, se je imenovala »Naj revščina postane preteklost«. V ta namen je bilo izvedenih več aktivnosti po vsej Sloveniji. Po župnijah, šolah in zdravstvenih domovih so razposlali posebne plakate ter po televizijskih postajah predvajali videospot »Ustavimo revščino«. Organizirali so tiskovno konferenco ter različne predstavitve, na katerih so širšo javnost opozarjali na problematiko revščine. Na enem izmed takšnih mladinskih srečanj »Stična mladih«, kjer se je zbralo nad 6.000 mladih, so opomnili na revščino po svetu in jim razdelili bele zapestnice z napisom »Naj revščina postane preteklost – Make poverty history«. ³⁹ Mladi so se s tem pridružili skupnemu boju proti odpravi revščine in tako izrazili solidarnost s tistimi, ki živijo v pomanjkanju. Mladi v Stični so svojo solidarnost izkazali tudi s konkretnimi dejanji in za otroke v Nigeru, ki živijo v pomanjkanju, v enem dnevu zbrali 1.250.000 tolarjev (Arhiv SK).

Kampanji SK so se pridružile tudi osnovne šole. V tednu med 10. 10. 2005 in 14. 10. 2005 so po številnih osnovnih šolah potekale delavnice na temo revščine, katerih namen je bil razvijati občutljivost otrok do sočloveka in prek pomembnega prispevka otrok pozivati voditelje, državnike in predstavnike oblasti, da ukrepajo v smeri zmanjševanja revščine. Učenci in njihovi učitelji so po svojih močeh prispevali k zmanjševanju revščine s pisanjem pisem in z ustvarjanjem na temo revščina. Okoli 30 šol je posredovalo izdelke svojih učencev.

S kampanjo je SK pozvala politike, naj si intenzivno prizadevajo za izpolnitev sprejetih razvojnih ciljev tisočletja, hkrati pa naj si prizadevajo, da bo globalizaciji kapitala in trga enakomerno sledila globalizacija solidarnosti, človekovih in socialnih pravic ter ekoloških standardov. SK je še posebej pozvala slovenske politike, naj si prizadevajo za izpolnitev zavez

---

³⁹ Srečanje je potekalo v Stični 17. 9. 2005.

o prispevku za mednarodno razvojno pomoč (0,33 % BDP za nove in 0,7% BDP za stare članice EU). Poleg zavzemanja za večjo mednarodno pomoč pa so v okviru kampanje na SK opomnili tudi na revščino v Sloveniji in pozvali politike, naj svojim državljanom omogočijo pravico do dela in v največji možni meri zmanjšajo brezposelnost ter revščino. Kampanji so se pridružile številne organizacije in posamezniki, ki so podpisali poseben poziv⁴⁰ (Arhiv SK in <http://www.karitas.si/mednarodno/kampanje.php>, 18. 9. 2005).

O deželah tretjega sveta SK osvešča različne skupine po Sloveniji. Najpogosteje so ciljne populacije: otroci, dijaki, študenti, mladi, veroučne skupine in skavti. Pri osveščanju gre za predstavitev stanja in razmer v posamezni državi ter načina življenja. V primeru naravnih in drugih nesreč se s pomočjo slik predstavi stanje in pomoč, ki je bila realizirana s pomočjo Slovenske Karitas. Tako lahko spoznajo delo Karitas in vidijo, kaj je bilo tudi z njihovo pomočjo z zbranimi sredstvi narejeno. Spoznajo lahko življenjske razmere sovrstnikov v drugih državah, hkrati pa je to priložnost za medkulturno učenje ter učenje strpnosti, promocija solidarnosti in skrbi za človeka, tudi izven naših meja. Mladi, ki že imajo izkušnjo prostovoljnega dela v okviru Karitas delovnih taborov v BIH in Srbiji, svojo izkušnjo sami posredujejo naprej svojim vrstnikom, saj jim tako najlažje prikažejo smiselnost tovrstnega udejstvovanja. Delovni tabori so konkretizacija solidarnosti, o kateri mladi sicer kdaj slišijo, vendar si jo, dokler je ne doživijo, težko predstavljajo.

Pomemben korak je SK naredila z osveščanjem slovenske javnosti o dogajanju v Kongu. Sodelovala je pri nastajanju dokumentarne reportaže TV SLO, imenovane »*Katastrofa ob jezeru Kivu*«, ter leta 2006 pri reportaži »*Čudež ob jezeru Kivu*«. Na SK poteka program vzgoje in osveščanja prek javnih predstavitev, ki jih izvajajo predstavniki SK in prostovoljci, ki so delali v Kongu.

---

⁴⁰ Podpisniki poziva: Slovenska Karitas, Zavod Med.Over.Net ter pridružene organizacije in posamezniki: Seecran, Zveza prijateljev mladine Slovenije, Društvo Center za pomoč mladim, Rdeči križ Slovenije, Zavod Ekvilib, Foto video grupa Piksl, Animacija d.o.o., Društvo Mladinska hiša, Zveza kmetič Slovenije, Mirovni inštitut, Zveza prijateljev mladine, Misijonsko središče Slovenije, Društvo Vizija – PZS, Društvo za svobodo odločanja, KD Škocjan, Društvo za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela, Ekološko-kulturno društvo za boljši svet, Društvo Unicef Slovenije, revija Otroci in revija SuperMami. S svojim podpisom je k izjavi pristopilo še 1.033 posameznikov (»Svetovni poziv k boju proti revščini«, 2005).

O razmerah v Albaniji je Karitas obveščala širšo javnost prek medijev ter različnih prireditev. Ena izmed prireditev je potekala oktobra 2004 v Ljubljani, ko je SK na predlog organizatorjev Študentske arene sodelovala pri dobrodelni akciji zbiranja hrane (testenin) za albanske družine. Prisotnost SK na Študentski areni je bila obeležena tudi z video predstavitev razmer v Albaniji, ki so jo predstavili prostovoljci Karitas, ki še danes pomagajo pri organiziranju pomoči za Albanijo. Otroci iz dramske skupine Kulturnega društva Moravče so študentom na Areni uprizorili dramsko igro o dobroti, kjer je imel glavno vlogo lik Matere Terezije, rojene v Albaniji. Eden izmed zanimivih dogodkov je bila organizacija in izvedba misijonske tombole novembra 2004 v športni dvorani Vrhnika. Organiziral jo je tamkajšnji dekan ob pomoči prostovoljcev. Celotni izkupiček je bil namenjen pomoči albanskim družinam. Na tomboli je bila prisotna tudi s. Miram, ki je iz lastnih izkušenj predstavila težke razmere v Albaniji in tako osvetlila situacijo, s katero se dnevno srečuje (Arhiv SK).

Vzpostavljeno je tudi sodelovanje med SK in *Fakulteto za družbene vede* (program politologija-obramboslovje) ter SK in *Visoko šolo za varnostne vede*. Študentom so tako posredovane razmere v posamezni humanitarni krizi. Največkrat so predstavljene izkušnje iz Sudana (Nubske gore, Darfur), Ruande, Burundija, Konga in Šrilanke. Sodelovanje je pomembno zato, ker študenti iz konkretnega primera lažje pridobijo vpogled v delovanje humanitarnih organizacij v primeru naravnih in drugih nesreč ali pri izvajanju razvojnih projektov. SK sodeluje tudi pri izobraževanju funkcionalnih civilnih strokovnjakov v okviru *Ministrstva za obrambo*, ki se pripravljajo na odhod na mirovne misije. Tovrstna informacija o delu humanitarne organizacije je pomembna tudi zato, ker se pri svojem delu na terenu srečujejo tudi z delom nevladnih organizacij in jih je na to dobro že vnaprej pripraviti. SK je aktivno sodelovala na mednarodni vojaški simulacijski vaji VIKING, ki je potekala decembra 2005.

SK o svojem mednarodnem humanitarno-razvojnem delu obvešča javnost prek različnih medijev. Sodelavce in prostovoljce Karitas po vsej Sloveniji obvešča s članki v mesečniku *Žarek dobrote*, ki od leta 2003 izhaja v novi obliki (v nakladi 5.000 izvodov). Poleg sodelavcev in prostovoljcev glasilo prejema 780 župnij ter 370 institucij in organizacij (Zevnik, 2006). Na škofijski ravni Karitas izdaja tri glasila: *Klic dobrote* (Škofijska Karitas

Maribor), *Plameneči križ* (Škofijska Karitas Ljubljana) in *Informator* (Škofijska Karitas Koper), v katerih so predstavljene predvsem aktivnosti, ki so bile izvedene na škofijski in župnijski ravni.

Od časopisov in mesečnikov se SK poslužuje predvsem verskega tiska. V tedniku *Družina*, ki izhaja v nakladi 51.000 izvodov, je SK s svojimi članki redno prisotna. Od mesečnikov je SK največkrat prisotna v reviji *Ognjišče*, ki ima 62.000 izvodov naklade. Pogosto je prisotna tudi v lokalnih časopisih, predvsem na tistih področjih, kjer delujejo posamezne škofijske ali župnijske Karitas. Od radijskih postaj je SK pogosto prisotna na *Radiu Ognjišče*, odzove pa se tudi povabilu drugih radijskih postaj. Glede televizijskih medijev je SK s svojimi oglasi prisotna na nacionalni televiziji *RTV SLO* in na komercialni televiziji *POP TV*. Na lokalnih televizijskih postajah je SK sicer prisotna, vendar pa te pogosteje predstavljajo delo Karitas na območnih in lokalnih ravneh. Eno pomembnejših sredstev je splet oziroma spletne strani Karitas (www.karitas.si), na katerih so informativno predstavljeni programi pomoči. Pomembno je tudi obveščanje naslovnikov prek elektronske pošte. Morda SK splet premalo izkorišča, saj bi lahko na njem posredovala še več informacij in ažuriranih obvestil, tako na področju mednarodnega angažiranja kot tudi dejavnosti v Sloveniji.

Glede pojavljanja Karitas v medijih lahko ugotovimo, da SK kot nacionalna Karitas pokriva območje celotne Slovenije, medtem ko njene škofijske in župnijske Karitas poskrbijo za obveščanje na lokalnih ravneh. S tem je zagotovljena teritorialna pokritost in enakomerna zastopanost. Ugotovimo tudi to, da se SK zaveda moči medijev. Mediji tako predstavljajo pomembno sredstvo obveščanja javnosti o delu organizacije in realizaciji programov, pomembno sredstvo za zbiranje finančnih sredstev ter učinkovito sredstvo za promoviranje solidarnosti in dobrotelčnosti.

2.6.5. Mednarodna vpetost v CE in CI

SK je kot članica CE in CI vpeta v mednarodno mrežo Caritas. Z njenimi članicami sodeluje pri posameznih projektih, hkrati pa se tudi udeležuje njenih srečanj, forumov in usposabljanj ter sodeluje v njenih organih in delovnih skupinah. Od leta 2001 je SK vključena v

spodbujanje regionalnega sodelovanja na področju držav južnega Balkana in je imenovana za koordinatorico projektov, ki so podprti s strani Caritas Italije in Caritas Amerike (CRS). To vlogo je SK dobila predvsem zaradi nevtralne vloge Slovenije, poznavanja območja Balkana in zaupanja s strani nekdanjih republik Jugoslavije. Regionalno sodelovanje spodbuja mreženje, izmenjavo izkušenj, oblikovanje načrtov in njihovo implementacijo, še posebej na področju miru in sprave. V ta namen je oblikovan regionalni Center Caritas za izgradnjo miru in promocijo prostovoljstva na lokalnih ravneh.

V letih 2005 in 2006 so predstavniki SK aktivno sodelovali na naslednjih srečanjih CE, ki zadevajo področje mednarodne humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja: Usposabljanje za ERST (Köln), Usposabljanje za mednarodno humanitarno pomoč (Praga), Komunikacijski forum (Pariz), Donatorska konferenca ob cunamiju (Rim), Forum direktorjev mednarodnega sodelovanja (Bratislava), ACT/Caritas delovna skupina za Darfur (Pariz), redna srečanja na Caritas Austria (priprava skupnega mednarodnega projekta Kibungu-Ruanda), Seminar o pridobivanju sredstev (Bruselj), Seminar o partnerstvu (Bruselj), redna srečanja v okviru Komisije za mednarodni razvoj in mir (Bruselj) idr.

Vpetost v mednarodno mrežo tako prinaša priložnost vzajemnega sodelovanja tako med »starimi« kot tudi »novimi« članicami Caritas. Predvsem gre lahko za izmenjavo izkušenj in mnenj ter prenosa znanj v domačo organizacijo. Članstvo v CE, v kateri je 44 nacionalnih članic, omogoča tudi dostop do drugih organizacij, kot je npr. CONCORD ali CIDSE, ter s tem dostop do pomembnih informacij in rednega spremljanja politik mednarodne razvojne pomoči in razvojnega sodelovanja na evropski ravni. Prednost članstva Caritas Internationalis, ki jo sestavlja 162 nacionalnih Caritas, pa Slovenski Caritas omogoča delovanje v projektih in programih mednarodne humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja. Kot smo že ugotovili, je namreč ključnega pomena sodelovanje z lokalnimi partnerji, ki dobro poznajo razmere v svoji državi, tako družbeno-politični, verski, kulturni okvir kot tudi mentaliteto ljudi. Vse to namreč narekuje, ali bo posamezen projekt oz. program v posamezni družbi sprejet ali ne. »Uvažanje« evropske kulture namreč ne ustreza vedno danostim na samem terenu v državah v razvoju, kar je včasih sicer težko razumeti, vendar mimo tega dejstva preprosto ne moremo.

3. VERIFIKACIJA TEZ IN ZAKLJUČEK

Prvo tezo, da sta »*Caritas Europa in Caritas Internationalis pomembna akterja v mednarodnem humanitarnem sistemu, ki z ustreznimi mehanizmi pripomoreta k blaženju stisk in posledic naravnih in drugih nesreč*«, lahko na podlagi analize primarnih in sekundarnih virov ter študije primera v celoti sprejmemo.

Ugotovili smo, da število naravnih nesreč po svetu narašča, prav tako smo priča številnim humanitarnim krizam, ki so posledica notranjih konfliktov in državljanskih vojn. Še posebej ranljive so države v razvoju, ki so zaradi šibkih ekonomskih razmer in posledično šibkih struktur in mehanizmov za odzivanje na nesreče velikokrat nemočne žrtve humanitarnih kriz. Število akterjev v mednarodnem humanitarnem sistemu narašča, kar v praksi prinaša še večjo kompleksnost. Poleg agencij ZN čedalje pomembnejše mesto pridobivajo nevladne organizacije, ki so prepoznane kot pomemben akter pri blaženju stisk in posledic naravnih in drugih nesreč, pri razvojnih programih, snovanju politik in programih osveščanja javnosti.

Pomembnost NVO oziroma dodana vrednost NVO izhaja iz njihove neodvisnosti, avtonomije in fleksibilnosti pri delu, kar pomeni, da niso vpete v toge birokratske strukture, kot se dogaja npr. pri agencijah ZN. NVO imajo dostop do ljudi na lokalni ravni in zato lažje odsevajo dejanske potrebe. Avstrijska raziskava podaja štiri argumente, ki potrjujejo prednosti NVO na humanitarno-razvojnem področju: socialni, ekonomski, politični in kulturni argument. Na podlagi teh argumentov lahko ugotovimo, da veljajo tudi za mrežo Caritas kot NVO. Caritas namreč deluje na mikro stopnji in je sposobna doseči najbolj deprivilegirane in obrobne skupine, ki so prezrte s strani multilateralnih donatorjev in državnih agencij. Ker Caritas deluje na principu prostovoljnosti, ima v svoji sestavi malo zaposlenih, kar omogoča izvajanje storitev z relativno nizkimi stroški in z malo birokracije. Ker je Caritas NVO, je neodvisna od vlade in imuna na politične spremembe, zato lahko deluje tudi tam, kjer država donatorica nima vzpostavljenih diplomatskih odnosov ali izraženih posebnih prioritet sodelovanja. Kot kulturni argument lahko navedemo dejstvo, da ima Caritas na terenu svoje lokalne

predstavnike, kar omogoča participatorni pristop, vzajemno sodelovanje ter posledično okrepitev civilne družbe.

Caritas Internationalis ima v svoji sestavi 162 nacionalnih Caritas. Ob naravnih in drugih nesrečah ima vzpostavljene številne strukture in mehanizme za blaženje stisk in posledic naravnih in drugih nesreč. Posebne mehanizme uporabi takrat, ko Caritas v prizadeti državi sama ne zmore ublažiti nastalih stisk. Zaradi razvejane mreže Caritas lahko deluje tako na lokalni kot mednarodni ravni. Pomembno je dejstvo, da posamezne Caritas (še posebej v državah v razvoju) izvajajo svoje (socialne) programe pred nesrečami, med samo nesrečo in po njej. Učinkovitost odzivanja na nesreče lahko vidimo tudi v zmožnosti mobiliziranja številnih prostovoljcev ter donatorjev znotraj mreže Caritas, ki imajo že dlje časa vzpostavljeno sodelovanje. Tako »severne« Caritas, ki priskočijo na pomoč, lahko podprejo in nadgradijo obstoječe strukture. S tem je pomoč učinkovitejša in takšna, kot jo narekujejo dejanske potrebe na terenu, hkrati pa pride prav do vseh pomoči potrebnih (na lokalni ravni), pa čeprav se nahajajo na težko dostopnih krajih. Prav zaradi dobro pokrite mreže, decentralizacije in subsidiarnosti pomoč lahko poteka neodvisno in na vseh področjih, kar pomeni, da ni centralne Caritas, ki bi bila zadolžena za implementacijo vseh projektov pomoči, temveč je to delo porazdeljeno med škofijske ravni in prek tega na župnijske.

Mehanizmi za ravnanje ob nesrečah so odvisni od vrste nesreče in zmogljivosti lokalne Caritas v prizadeti državi, pa tudi od verskega in političnega okvira. Vsekakor pa so pri tem ključna načela in vrednote delovanja, kot so solidarnost, vzajemnost, subsidiarnost in partnerstvo. V akutni fazi so pomembne obstoječe strukture, kot je lokalna Cerkev, lokalna Caritas (nacionalna s škofijskimi Caritas) in pa regijske Caritas, pri čemer je najbolj aktivna Caritas Europa, ki ima s svojimi članicami največ kapacitet in najbolj razvite strukture za blaženje stisk in posledic katastrof. Pomemben mehanizem znotraj mreže Caritas Internationalis je kratkoročna operativna skupina ERST, katere naloga je, da v roku osemindeset ur od katastrofe do šestih tednov vzpostavi podporo celotne Konfederacije posamezni nacionalni Caritas v prizadeti državi. Po akutni fazi katastrofe mehanizem ERST nadomesti mehanizem STEP (posebna skupina), ki spremlja nacionalno Caritas pri implementaciji rehabilitacijskih projektov in pri strateškem načrtovanju. Za izgradnjo kapacitet in pomoč lokalni Caritas

poskrbi koordinacijski partner – ena izmed evropskih članic CI, ki že predhodno pozna lokalno Caritas ter razmere v državi.

Kot smo ugotovili, so pri odpravljanju posledic nesreč vključene različne organizacijske strukture Caritas. Poudarjeno je načelo sodelovanja in partnerstva, ki se kaže v različnih oblikah: podpora pozivov in financiranje programov pomoči celotne Konfederacije (SOA), zagotovitev kadrov – specialistov za ERST in STEP, bilateralno sodelovanje med posamezno članico CI in nacionalno Caritas, multilateralno sodelovanje, v katerem več članic CI podpre program pomoči in financiranje programov članic CI skupaj z drugimi verskimi skupnostmi in partnerji. Glede finančnega vidika lahko ugotovimo, da ima Caritas vzpostavljene odzivne mehanizme in da ima podporo posameznih darovalcev. Predvsem pri članicah CE pa uživa veliko podporo tudi s strani države. V primeru nesreč se tako sredstva zbirajo v okviru posebnega apela SOA na ravni celotne mreže CI in tudi v posameznih državah za posamezne projekte pomoči.

V primerjavi z drugimi večjimi mednarodnimi organizacijami lahko ugotovimo, da je prednost Caritas predvsem v dobro pokriti mreži na terenu po vsem svetu in s tem olajšanim dostopom do lokalne ravni. Prednost je tudi v tem, da ima Caritas v prizadeti državi že predhodno vzpostavljeno sodelovanje s »severnimi« Caritas. Mobilizira lahko veliko prostovoljcev ter uživa veliko zaupanje in podporo s strani zasebnih donatorjev, ki so največkrat posamezniki. Primerjava članic organizacije Caritas Europa je pokazala, da so v evropskem merilu posamezne Caritas pri svojem delu specifične. V različnih obsegih so deležne podpore s strani darovalcev, javnosti, vlade in evropskih institucij. Predvsem zahodnoevropske Caritas izhajajo iz držav donatork, ki veliko pomoči namenijo državam v razvoju prek njihovih nacionalnih Caritas. Zanimivo je, da imajo evropske Caritas vzpostavljeno razvojno sodelovanje s Caritas v državah v razvoju, tako da se v primeru katastrof to sodelovanje samo še okrepi.

Ob kriznih razmerah pa se Caritas sooča tudi s konkurenčnostjo na terenu, kjer je običajno prisotno veliko operativnih organizacij. Poseben izziv predstavlja koordinacija dela, ki je nujno potrebna, da ne pride do podvajanja pomoči. Organizacije rade prevzemajo koordinacijsko vlogo, redko kdo pa želi biti koordiniran, še posebej, če programe pomoči

izvaja z lastnimi sredstvi. Znotraj mreže Caritas je to rešeno s posebnim mehanizmom, saj ob večjih nesrečah ena izmed Caritas prevzame vlogo koordinatorja. Čedalje večji izziv mreže Caritas predstavljajo različni nazivi organizacije, ki jih imajo organizacije Caritas v posameznih državah. Čeprav govorimo o mreži Caritas, pa njene članice nimajo povsod istih nazivov niti ne enakih simbolov. Lahko imajo različna imena, kot npr. CAFOD (Caritas Anglije), Secours Catholique (Caritas Francije), CRS (Caritas Amerike) in celo različne simbole (različni barvni odtenki križa). Zaradi tega je mreža Caritas na terenu morda manj opazna in prepoznavna, kot bi glede na svojo prisotnost in aktivnost, ki jo izvaja, dejansko lahko bila.

Drugo tezo, da sta *»humanitarna pomoč in razvojno sodelovanje med organizacijami iz razvitih držav in organizacijami iz držav v razvoju učinkoviti le v okviru lokalnega sodelovanja organizacij v državah v razvoju, pri čemer igrajo pomembno vlogo mediji«*, lahko potrdimo na podlagi terenskega opazovanja ter informacij, pridobljenih pri predstavnikih Caritas na Šrilanki, ki so bili angažirani pri reševalnih akcijah ob cunamiju in v programih razvojnega sodelovanja ter izkušnjah celotne mreže Caritas.

Omenjeno tezo lahko potrdimo na podlagi konkretnega primera pošiljanja materialne pomoči (kontejnerjev). Pošiljke pomoči so ob katastrofah logistično prezahtevne, saj je v državah, kjer se zgodi katastrofa, velikokrat uničena infrastruktura (ceste, mostovi, železnice idr.). Težave predstavlja skladiščenje poslane pomoči (porušena skladišča, premalo skladiščnih zmogljivosti) in ne nazadnje je sporna tudi vsebina pomoči, ki velikokrat ne ustreza tamkajšnjemu lokalnemu okolju, podnebjju in kulturi. Nepoznavanje razmer na terenu lahko privede do tega, da je pomoč neučinkovita in neprimerna ter posledično finančno predraga. Četudi poznamo razmere na terenu, pa se je treba zavedati, da se potrebe ob katastrofah spreminjajo, čemur je treba prilagajati vsebino pomoči. Zato so sredstva večkrat lahko koristnejše porabljeni, če so nakazana neposredno na NVO za programe pomoči, ki izhajajo iz dejanskih potreb. Pomembno je tudi dejstvo, da so v fazi nujne pomoči potrebe drugačne kot pa v fazi rehabilitacije ali dolgoročnih programov pomoči. Potrebe se razlikujejo tudi glede na posamezno nesrečo in glede na posamezno državo. Upoštevati je treba družbeno-politični

okvir, vključno z religijo in kulturo posamezne države, ki narekuje smer sprejemljivosti pomoči.

Večja verjetnost je, da bo uspešen tisti program pomoči, v katerem sodeluje lokalna partnerska organizacija, ki je seznanjena in vpeta v domače razmere. Pogoj za sodelovanje sta vzajemno poznavanje in partnerski odnos, ki je vzpostavljen že pred katastrofo. V nasprotnem primeru je partnerstvo omejeno zgolj na sredstva, tukaj pa se sodelovanje tudi konča. Za učinkovito humanitarno ali razvojno pomoč so torej ključni lokalni posamezniki v organizacijah, ki dobro poznajo razmere na terenu in sodelujejo pri načrtovanju projektov pomoči od samega začetka, kar pomeni, da so aktivno vključeni v proces že v samem začetku. V kolikor niso prisotni pri načrtovanju, je velika verjetnost, da pomoč ne bo prava in učinkovita ter bo sama sebi namen.

V mednarodnem okolju smo čedalje bolj pogosto priča zahodnoevropskim organizacijam z »evropskim načinom razmišljanja«, ki ga pogojujejo institucionalni donatorji. Preveč »papirologije« in birokracije namreč lahko hitro ohromi delo katere koli organizacije, tudi Caritas pri tem ni izvzeta. To pa lahko privede do izgube »orientacije«, saj se namesto potreb ljudi v stiski lahko v ospredje začne postavljati interese in zahteve donatorjev (velikokrat predstavnikov za okroglimi mizami brez izkušenj na terenu). Evropske organizacije so sicer pomemben kanal za podporo programov pomoči (tako v primeru naravnih in drugih nesreč kot tudi pri dolgoročnih razvojnih programih), vendar pa je treba upoštevati lokalne okoliščine in pripraviti svoje programe pomoči v sodelovanju z lokalnimi organizacijami, ki ostanejo na terenu tudi (in še posebej) takrat, ko se evropske organizacije umaknejo.

Uspešna je lahko tista pomoč, ki posameznike v prizadeti državi poskusi opolnomočiti in usposobiti za samostojno življenje. Ob katastrofi je sicer nujna faza prve pomoči (materialna pomoč v obliki vode, hrane, oblačil, zdravil, nastanitve), vendar pa je treba čim hitreje pomoč naravnati razvojno, ker v nasprotnem primeru lahko prejemniki pomoči ostanejo odvisni. Tudi pri materialnih virih (v kolikor je možno) bi bilo prav, da »severne« organizacije težijo k podpori ekonomije prizadete države, saj lahko le na ta način dolgoročno podprejo prizadete prebivalce. Običajno je namreč v državah, kjer so se zgodile katastrofe, ekonomija šibka in se prebivalstvo sooča z veliko brezposelnostjo in nezaposlenostjo oziroma imajo le redki

posamezniki ustrezne vire preživetja (manjše obrti, kot so npr. mizarstvo, šiviljstvo itd.). Zato je razvojna pomoč lahko tudi to, da se podpre manjše obrtnike in nakupe lokalnega materiala, s čimer se podpre lokalna ekonomija. V nasprotnem primeru se lahko zgodi, da neučinkovita pomoč lahko ogrozi ekonomijo celotne države, ki jo je prizadela katastrofa. Tako pri humanitarni kot pri razvojni pomoči je torej ključno upoštevati dolgoročni razvoj s pomočjo strategije »*bottom up*« in opolnomočenjem lokalne ravni.

Posebno mesto v primeru humanitarnih kriz imajo mediji, ki igrajo izredno pomembno vlogo pri obveščanju javnosti o razmerah na terenu v primeru kriznih situacij. Še posebej so pomembni zato, ker lahko nagovorijo množice ljudi, ki kasneje svoj dar nakažejo humanitarnim organizacijam. Zanimivo je predvsem dejstvo, da so za medije bolj zanimive naravne nesreče. To pomeni, da humanitarne organizacije ob naravnih nesrečah lahko zberejo več sredstev. Če organizacije potrebujejo sredstva za razvojne projekte, pa mediji niso ravno kanal za donacije, saj tovrstne vsebine za njih niso posebej zanimive. Tako se lahko zgodi, da so mediji tisti, ki določijo prioritete držav, kje in kako se bo pomagalo. Dostikrat se zgodi, da pri tem ostanejo v ozadju t. i. pozabljene krize, ki so daleč od oči javnosti, s tem pa tudi daleč od pomoči.

Tudi ob primeru cunamija v JV Aziji smo bili priča moči medijev. Več kot tri tedne so mediji (televizija, časopisi, radio, splet) posredovali vsebine, povezane s katastrofo, ki jo je povzročil cunami. Javnost je bila seveda zelo dovzetna za tovrstne informacije, saj se je nesreča zgodila v božičnih praznikih, ko so ljudje tradicionalno bolj čustveno dovzetni in odprti, med žrtvami pa je bilo tudi veliko Evropejcev. Poseben pečat so medijem dali amaterji in turisti, ki so se oglašali s samega terena, posredovali številne fotografije in tako prispevali dodano vrednost k navidezno objektivni realnosti. Čeprav smo bili po eni strani »dobro« informirani o posledicah naravne nesreče v JV Aziji, pa smo po drugi strani prejeli le malo podatkov o državljskih vojnah, ki so še posebej na Šrilanki in v Indoneziji že pred cunamijem terjale ogromno žrtev. Zamegljeno je bilo tudi dogajanje v afriških državah, kjer huda lakota v nekaterih državah in notranji nemiri niso bili deležni nobene pozornosti. Mediji so v primeru cunamija spodbudili številne posameznike iz evropskih držav, da so odšli na kraj nesreče »preverit«, kako lahko sami pomagajo, saj so iz medijev »razbrali«, da pomoč ni učinkovita in da ni prišla do vseh.

Vse to je izredno oslabilo humanitarni odgovor in povzročilo kaotično stanje na terenu. Poleg lokalnih in mednarodnih organizacij, agencij ZN in vojakov so se na terenu pojavili številni posamezniki, ki strokovno niso bili usposobljeni za delo na humanitarnem področju. Vse to je povzročilo, da pomoč ni bila učinkovita in prava. Poleg tega so se lokalni prebivalci morali ukvarjati z Evropejci, jim zagotoviti ustrezno nastanitev, prehrano, ogled stanja, prevajanje, tolmačenje, ustrezno dokumentacijo ipd., namesto da bi nemoteno opravljali svoje delo in pomagali žrtvam cunamija.

Ugotovili smo torej, da mediji po eni strani pomembno vplivajo na učinkovitost pomoči, po drugi strani pa imajo lahko velik vpliv na njeno neučinkovitost. Kot pozitivno lahko izpostavimo, da so mediji kanal za donacije, s čimer organizacijam omogočijo sredstva za izvedbo projektov pomoči. Po drugi strani pa lahko s svojim poudarjanjem določenih kriz zameglijo pomembnost ostalih humanitarnih kriz. Nekatero krizo tako postanejo manj pomembne in so posledično deležne manj sredstev in manj pomoči. V primeru cunamija smo lahko opazili še eno negativno posledico poročanja medijev, ki doslej še ni bila tako izrazita. Mediji so s svojim načinom poročanja posredno spodbujali posameznike za odhod na krizna območja, čeprav brez ustreznih strokovnih kompetenc in izkušenj s področja mednarodne humanitarne pomoči (tudi nepoznavanja njenih standardov).

Tudi zadnjo tezo, da *»razmere v Sloveniji omogočajo nadaljnji razvoj programa humanitarne pomoči in razvojnega sodelovanja v okviru Slovenske Karitas«*, lahko na podlagi opravljene analize razmer v Sloveniji ter analize dosedanjega dela Slovenske Karitas potrdimo.

Prebivalci Slovenije so v državah v razvoju dobro sprejeti, saj Slovenija nima kolonialne preteklosti, ni ekonomska ali vojaška velesila in kot taka nima svojih interesov. Zaradi majhnosti in svoje zgodovine je odprta, prebivalci so solidarni in naklonjeni pomoči izven državnih meja. Slovenija ima določene prednosti na področju Balkana, predvsem zaradi poznavanja področja, kulture, religije in jezika, ter v državah, kjer delujejo slovenski misijonarji, ki prav tako dobro poznajo področja, kjer delujejo. Ker Slovenija ni politično obremenjena, lahko lažje deluje na tistih območjih, kjer večje države niso zaželeno oziroma jim je delo celo prepovedano.

S članstvom v EU so Sloveniji naložena visoka pričakovanja za solidarnost z državami v razvoju. Javno mnenje v Sloveniji je naklonjeno mednarodni pomoči. Naklonjeno je tudi SK, kar se kaže v zaupanju v organizacijo, z zbranimi zasebnimi donacijami ob posamezni katastrofi in vključevanjem v prostovoljne aktivnosti. Na podlagi analize 15-letnih izkušenj SK na mednarodnem področju lahko ugotovimo, da je bil narejen določen razvoj in da so bile tovrstne aktivnosti podprte tako s strani notranje mreže Slovenske Karitas na vseh ravneh, kot tudi s strani darovalcev, brez katerih nobena pomoč ne bi bila realizirana.

Ugotovili smo, da se število naravnih in drugih nesreč povečuje, prav tako pa narašča tudi revščina, ki jo nevladne organizacije, med njimi tudi mreža Caritas, zmanjšujejo z razvojnimi projekti v državah v razvoju. Zaradi vse večjih stisk po svetu je pričakovati, da bo tudi SK širila obseg programov pomoči, ki izhajajo iz dejanskih potreb na terenu. Vpetost SK v mednarodno mrežo Caritas Europa in Caritas Internationalis ji daje še večjo legitimnost in neposreden dostop v 162 držav po vsem svetu, kjer so prisotne nacionalne Caritas.

Glede na to, da SK izvaja socialne storitve v Sloveniji, tovrstne izkušnje lažje prenaša v mednarodno okolje do tistih Caritas, ki se nahajajo v državah v razvoju. SK ima dober položaj tako glede »starih« evropskih Caritas kot tudi »novih« Caritas ter Caritas iz držav v razvoju. S CE ima SK v zadnjih letih vzpostavljen poseben odnos, saj je s svojimi predstavniki prisotna v najvišjih organih in delovnih skupinah CE. To pomeni, da ima vpliv na postavljanje prioritet in usmeritev CE, pa tudi možnost mreženja in nenehnega prenosa znanj in izkušenj v Slovenijo. SK sodeluje z različnimi članicami CI in CE, v zadnjem času še posebej z organizacijami Caritas v Angliji, Avstriji, Franciji, Luksemburgu, Nemčiji, Švici, na Šrilanki, v Ruandi in med novimi članicami Evrope predvsem s Caritas na Češkem in Slovaškem. V posebnem odnosu je SK tudi s Caritas iz držav na področju nekdanje Jugoslavije ter širšega Balkana, kjer je bila izbrana za nosilko projekta izgradnje kapacitet in vključevanja prostovoljcev na lokalnih ravneh, podprtega s strani Caritas Italije in Caritas Amerike (CRS). Posebnega priznanja in zaupanja je bila SK deležna maja 2006, ko so jo članice CE imenovale za gostiteljico regionalne konference CE v letu 2008.

Glede sodelovanja SK z nevladnimi in vladnimi akterji na področju mednarodne pomoči v Sloveniji so začetki v zadnjih letih spodbudni, pred tem namreč ni bilo vzpostavljenega sodelovanja, razen z Misijonskim središčem Slovenije. Upoštevajoč izkušnje evropskih Caritas (tako zahodnih kot vzhodnih) je pričakovati, da bo prišlo do boljšega sodelovanja z vladnimi institucijami tudi v Sloveniji (predvsem z Ministrstvom za zunanje zadeve in Ministrstvom za šolstvo). Zgledno je urejeno sodelovanje z Ministrstvom za obrambo, kjer SK sodeluje pri usposabljanju pripadnikov mirovnih sil in civilnih strokovnjakov s področja vloge nevladnih organizacij v kriznih razmerah. V zadnjih dveh letih ima SK vzpostavljeno tudi sodelovanje z izobraževalnimi institucijami, npr. s Fakulteto za družbene vede v okviru politologije (smer obramboslovje) pri predmetu mirovne študije.

Razmere v Sloveniji so torej naklonjene nadaljnjemu delu SK na mednarodnem humanitarno-razvojnem področju, vendar pa se je treba ozreti še na notranje razmere v Slovenski Karitas. Poleg prednosti je namreč treba proučiti tudi izzive, s katerimi se srečuje. Predvidoma konec leta 2007 bo končan strateški načrt SK, v katerem bosta kot prednostno področje delovanja še posebej izpostavljena mednarodna pomoč in razvojno sodelovanje. Sprejetje tega načrta bo poseben izziv, saj je zaradi načela subsidiarnosti izredno težko koordinirati in usklajevati delo na vseh ravneh Karitas. Z večjo orientacijo na mednarodno področje in ob povečanih aktivnostih bo SK morala usposobiti dodatne kadre za mednarodno humanitarno delo. V Sloveniji je zelo malo strokovnjakov s konkretnimi mednarodnimi izkušnjami v nevladnem sektorju. Zaradi številnih nesreč se s težavo pomanjkanja kadrov srečuje celotna mreža Caritas oziroma ves nevladni sektor.

Ugotovili smo, da je Slovenska Karitas v mednarodno delo vpeta že od njene ustanovitve dalje ter da izvaja projekte mednarodne humanitarne pomoči, projekte mednarodnega razvojnega sodelovanja ter tudi projekte vzgoje in osveščanja javnosti o razvojnih vprašanjih. Tudi v prihodnje ima Karitas lahko pomembno vlogo na omenjenih področjih, še večjo vlogo pa morda lahko odigra na področju zagovorništva in vplivanja na politike mednarodne razvojne pomoči tako v Sloveniji in EU kot znotraj mreže CE in CI. Glede na to, da so vladne strukture za uradno razvojno pomoč v procesu vzpostavljanja, lahko SK na podlagi izkušenj in vpetosti v mrežo CE in CI odigra komplementarno vlogo in sodeluje pri oblikovanju tovrstnih politik v

Sloveniji. V tem pogledu je lahko koristen vir informacij za službe znotraj ministrstev, ki se ukvarjajo z razvojno in humanitarno pomočjo, npr. na Ministrstvu za zunanje zadeve (Sektor za mednarodno humanitarno in razvojno pomoč), na Ministrstvu za obrambo (priprava mirovnikov na odhod v mirovne misije) in na Ministrstvu za šolstvo (izobraževanje za razvoj).

Poseben fenomen organizacije Karitas je v tem, da je to predvsem prostovoljna organizacija, ki je sposobna mobilizirati veliko število prostovoljcev. Morda je prav v tem razlog, da je v družbi sprejeta in spoštovana, saj je večina darovanih sredstev tako lahko res namenjenih ljudem v stiski in ne birokraciji, ki jo vse bolj pogojujejo institucionalni donatorji. Zanimivo bi bilo proučiti motivacijske elemente, ki ženejo prostovoljce, da vztrajajo v tem delu, vendar pa je to že lahko predmet naslednje raziskave.

4. LITERATURA

- (1994) The Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and NGOs in Disaster Relief.
- (2000) »Partnership agreement between the members of the African, Caribbean and Pacific Group of States of the one part, and the European Community and its Member States, of the other part«, V: Official Journal of the European Communities, 15.12.2000.
- (2002) Finančno poročilo Slovenske Karitas za leto 2001, Ljubljana.
- (2002) Statut Slovenske Karitas, Ljubljana.
- (2002) The Role of Civil Society in the EU's Development Policy, Reflection Document. CIDSE, CLONG, SOLIDAR, APRODEV, EUROSTEP, EURONAIID, VOICE, WIDE.
- (2003) Emergency Manual (Second Edition), Caritas Europa, Brussels.
- (2003) Finančno poročilo Slovenske Karitas za leto 2002, Ljubljana.
- (2003) Humanitarian NGOs: Challenges and Trends, HPG Briefing, Num. 12, ODI, London.
- (2003) Our Response to Major Emergency, Caritas Internationalis, Rome.
- (2003) Verska, jezikovna in narodna sestava prebivalstva Slovenije, Popis 1921–2002, Statistični urad RS, št. 2, Ljubljana.
- (2003) World Disasters Report. Focus on Ethics in Aid. IFRC, Geneva.
- (2004) Caritas Internationalis Child Protection Policy Framework, Caritas Internationalis, Rome.
- (2004) Finančno poročilo Slovenske Karitas za leto 2003, Ljubljana.
- (2004) Globalising Solidarity. The 2003 Activities Report of Caritas Internationalis, Rome.
- (2004) The European Community's Development Policy and External Assistance, Annual Report 2004, European Commission, Luxembourg. Dostopno na: http://ec.europa.eu/comm/europeaid/reports/europeaid_ra2004_en.pdf.

- (2005) Attitudes towards Development Aid, Special Eurobarometer 222, European Commission, Brussels.
- (2005) Caritas Internationalis Emergency Response, Tool Kit, Caritas Internationalis, Rome.
- (2005) Evaluation of the role of NGO's as partners of the Austrian Development Cooperation in Nicaragua and of their contribution to the eradication of poverty, INBAS, LR, Vienna. Dostopno na: <http://www.oecd.org/dataoecd/19/36/35479406.pdf>.
- (2005) Finančno poročilo Slovenske Karitas za leto 2004, Ljubljana.
- (2005) Globalising Solidarity. The 2004 Activities Report of Caritas Internationalis, Rome.
- (2005) Human Development Report 2005, International cooperation at a crossroads. Aid, trade and security in an unequal world, UNDP.
- (2005) Mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije, 2002–2004 (ur. Šetinc et al.), Ministrstvo za zunanje zadeve, Ljubljana.
- (2005) Odnos Slovencev do pomoči nerazvitim državam, Priloga k poročilu Mednarodno razvojno sodelovanje RS, 2002–2004, Ministrstvo za zunanje zadeve, Ljubljana.
- (2005) Relation with the Military, Caritas Internationalis, Rome.
- (2005) Six mois après le tsunami, Rapport d'étude, Centre d'Étude et de Recherche sur la Philanthropie, Boulogne.
- (2005) The Caritas Internationalis Commitment on Combating Trafficking in Human Beings, Caritas Internationalis, Rome.
- (2005) The Caritas Partnership Guiding Principles, Caritas Internationalis, Rome.
- (2005) To Live Solidarity and Partnership in Europe and in the World, The Caritas Europa Strategy 2005–2010, Caritas Europa, Brussels.
- (2005) Unsere Weltweit Arbeit, Jahresbericht 2004, Deutscher Caritasverband.
- (2006) Aid flows top USD 100 billion in 2005, OECD. Dostopno na: http://www.oecd.org/document/40/0,2340,en_2649_33721_36418344_1_1_1_1,00.html.
- (2006) Caritas Internationalis Emergency Guidelines, Draft IV, Januar, Caritas Internationalis, Rome.

- (2006) Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, Financing for Development and Aid Effectiveness. The challenges of scaling up EU aid 2006–2010, European Commission, Brussels.
- (2006) DR Congo's Life or Death Transition, DVD, Caritas Internationalis, Rome.
- (2006) Emergency Response Guidelines, CI Humanitarian Response, Rome. Mechanisms, Principles and Policies, Draft VIII, May 25th, Caritas Internationalis, Rome.
- (2006) Finančno poročilo Slovenske Karitas za leto 2005, Ljubljana.
- (2006) Getting to know each other: Overview of member organisations, CIDSE and Caritas Europa, Brussels.
- (2006) UN International Strategy for Disaster Reduction, Press Release, 30. 1. 2006, Geneva.
- Arhiv Slovenske Karitas.
- Arhiv Škofijske Karitas Koper.
- Arhiv Škofijske Karitas Ljubljana.
- Baylis, John, Steve Smith (1997): The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations, Oxford University Press, New York.
- Benko, Vladimir (2000a): Sociologija mednarodnih odnosov, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
- Benko, Vladimir (2000b): Zgodovina mednarodnih odnosov, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
- Clarke, Tim (2000): »EC Support for Development NGOs«. V: The Courier, issue 181, June–July, p. 51–54. Brussels.
- Fox, Fiona (2000): The Politicization of Humanitarian aid. A Discussion Paper for Caritas Europa, England.
- Fry, Michael G. et al. (2002): Guide to international relations and diplomacy, London, New York.
- Goldstein, Joshua S. (2003): International Relations, 5th Edition, Longman, New York.
- Interna poročila in dokumenti Caritas Europa.
- Interna poročila in dokumenti Slovenske Karitas.

- Južnič, Stane (1980): Kolonializem in dekolonizacija, Založba Obzorja, Maribor.
- Ocvirk, Drago Karl (2006): Misijoni – povezovalci človeštva: Krščansko misijonstvo v univerzalizaciji človeštva. Antropologija misijonov, Družina, Ljubljana
- Révet, Aude (2006a): Report from visit to Caritas Poland, Caritas Europa.
- Révet, Aude (2006b): Report from visit to Czech Republic, Caritas Europa.
- Révet, Aude (2006c): Report from visit to Slovak, Caritas Europa.
- Rieff, David (2002): A bed for the Night: Humanitarianism in Crisis. Simon and Schuster, New York.
- Rufini, Gianni (2000): »NGOs and humanitarian aid«. V: The Courier, issue 181, June/July, p. 60–62, Brussels.
- Passé-Smith, John T (1993): »The Persistence of the Gap: Taking Stock of Economic Growth in the Post-World War II Era«. V: Development under-development. The Political Economy of Inequality, ed. Mitchell A. Seligson and John T Passé-Smith, Lynne Rienner Publishers, Boulder & London.
- Strange, Susan (1995): Države in trgi, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
- Svetličič, Marjan (2004): Globalizacija in neenakomeren razvoj v svetu, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- Thomas, Caroline (1997): »Poverty, Development, and Hunger«. V: The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations, ed. John Baylis and Steve Smith, Oxford University Press, New York.
- Van Dok, Geert, Christian Varga, Romain Schroeder (2005): Humanitarian Challenges, The Political Dilemmas of Emergency Aid, Caritas publications, Luzerne, Luxembourg.
- Vaux, Tony (2004): Humanitarian Trends, A Strategic Review for CAFOD, Phase 1, England.
- Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS (Ur. l. RS, št. 70 z dne 6. 7. 2006).

Medmrežje:

- »About CORDAID« (2006), dostopno na: <http://www.cordaid.nl/index.asp> (27. 6. 2006).

- »About Trócaire; Where we work; Education; Policy & Advocacy« (2006), dostopno na: <http://trocaire.org> (27. 6. 2006).
- »Action France; Action Internationale« (2006), dostopno na: <http://www.secoure-catholique.asso.fr> (25. 6. 2006).
- »Aide au Luxembourg; Coopération Internationale« (2006), dostopno na: <http://www.caritas.lu> (28. 6. 2006).
- »Basic facts about the United Nations, Humanitarian Action« (2006), dostopno na: <http://www.un.org/aboutun/basicfacts/haction.htm> (2.10. 2006).
- »Basic facts about the United Nations, The United Nations: Organization« (2006), dostopno na: <http://www.un.org/aboutun/basicfacts/unorg.htm> (2. 10. 2006).
- »Charitní služby; Humanitární pomoc« (2006), dostopno na: <http://www.charita.cz> (29. 6. 2006).
- »DE in the EU – ppt presentation« (2006), dostopno na: <http://www.deeep.org> (16. 9. 2006).
- »Definitions« (2006), dostopno na: http://www.deeep.org/english/what_is_de/definitions/ (16. 9. 2006).
- »Development« (2006), dostopno na: http://www.cafod.org.uk/about_cafod/what_we_do/development (12. 9. 2006).
- »Die Internationale Arbeit der Caritas« (2006), dostopno na: <http://www.caritas-international.de> (27. 6. 2006).
- »Emergency Disasters Data Base: Figures 2005« (2006), dostopno na: <http://www.cred.be> (16. 8. 2006).
- »Europeaid at a glance« (2006), dostopno na: <http://www.europa.eu.int/europeaid> (14. 9. 2006).
- »Hilfe in Österreich« (2006), dostopno na: <http://www.caritas.at> (23. 6. 2006).
- »Humanitarian aid and the European Union« (2006), dostopno na: http://ec.europa.eu/echo/presentation/background_en.htm (14. 9. 2006).
- »Humanitarian Issues« (2006), dostopno na: <http://ochaonline.un.org/DocView.asp?DocID=2253> (2. 10. 2006).
- »Internationale Hilfe« (2006), dostopno na: <http://www.caritas.at/international/hilfeinternational.html> (23. 6. 2006).

- »Introducing Caritas Europa Humanitarian Aid« (2006), dostopno na:
<http://www.caritas-europa.org/code/EN/huma.asp?page=44&menupage=44> (12. 9. 2006).
- »Key figures on ECHO Humanitarian Assistance« (2006), dostopno na:
http://ec.europa.eu/echo/statistics/echo_en.htm (14. 9. 2006).
- »Main areas of action« (2006), dostopno na:
http://ec.europa.eu/comm/europeaid/promotion/index_en.htm (12. 9. 2006).
- »Millennium Development Goals« (2005), dostopno na:
http://unstats.un.org/unsd/mi/mi_goals.asp (15. 9. 2005).
- »Our Commissions and IECs - Intra-European Coordinations« (2006), dostopno na:
<http://www.caritas-europa.org/code/EN/abou.asp?Page=7&menuPage=7> (12. 9. 2006).
- »Pomoč prizadetim ob cunamiju na Šrilanki« (2006), dostopno na:
<http://www.karitas.si/mednarodno/cunami.php> (3. 2. 2006).
- »Programi pomoči - Mednarodna humanitarna pomoč in razvojno sodelovanje« (2005), dostopno na: <http://www.karitas.si> (9. 9. 2005).
- »Projekty krajowe; Projekty zagraniczne« (2006), dostopno na: <http://www.caritas.pl> (29. 6. 2006).
- »Služby; Humanitárna a rozvojová pomoc« (2006), dostopno na: <http://www.charita.sk> (29.6. 2006).
- »So hilft Caritas; Weltweit« (2006), dostopno na: <http://www.caritas.ch> (29. 6. 2006).
- »Svetovni poziv k boju proti revščini« (2005), dostopno na:
<http://www.karitas.si/mednarodno/kampanje.php> (18. 9. 2005).
- »The Cotonou Agreement« (2006), dostopno na:
http://en.wikipedia.org/wiki/Cotonou_Agreement (25. 10. 2006).
- »The Global Call to Action against Poverty« (2005), dostopno na:
<http://www.whiteband.org> (3. 9. 2005).
- »Unsere Arbeit« (2006), dostopno na: <http://www.caritas.de> (27. 6. 2006).
- »Where we work; Policy/analysis« (2006), dostopno na: <http://www.cafod.org.uk> (22. 6. 2006).
- »Who we are – History« (2006), dostopno na: <http://www.caritas.org> (14. 8. 2006).

- »World development indicators« - Section 1: »Goal 1: Reducing poverty and hunger«, »Goal 6: Combating disease« (2006), dostopno na:
<http://devdata.worldbank.org/wdi2006/contents/index2.htm> (20. 9. 2006).

Intervjuji:

- Fr. Damian Fernando, direktor Caritas Sri Lanka, Kolombo, Šrilanka, 15. 2. 2005.
- Fr. Herman Fernando, direktor škofijske Caritas Galle, Galle, Šrilanka, 12. 2. 2005.
- S. Anita Fernando, vodja centra za dekleta, Wattala-Nayakakanda, Šrilanka, 11. 2. 2005.
- Stane Kerin, sodelavec Slovenske Karitas, 5. 6. 2005.
- Helena Zevnik, sodelavka Slovenske Karitas, urednica Žarka Dobrote, 15. 9. 2006.

Predavanja:

- Caritas Europa Communication Forum: »Communications and Fundraising related to Major Humanitarian Catastrophes«, Barouillere Accueil Center, Paris, 26. 10. 2005 – 28. 10. 2005.
- Forum direktorjev mednarodnega sodelovanja članic Caritas Europa, Bratislava, 6. 3. 2006 – 7. 3. 2006.

5. PRILOGE

Seznam prilog:

PRILOGA A: **Razvojni cilji tisočletja** (Millenium Development Goals)

PRILOGA B: **Članice Caritas Internationalis po regijah**

PRILOGA C: **Akcijski načrt delovanja Caritas v primeru nesreče**

PRILOGA A: Razvojni cilji tisočletja (Millennium Development Goals)

<ul style="list-style-type: none"> • Izkoreniniti skrajno revščino in lakoto
<ul style="list-style-type: none"> - V letih 1990–2015 prepoloviti število ljudi, ki živijo z manj kot 1 \$ na dan. - V letih 1990–2015 prepoloviti število ljudi, ki trpijo lakoto.
<ul style="list-style-type: none"> • Doseči univerzalno zagotovitev osnovne izobrazbe
<ul style="list-style-type: none"> - Zagotoviti, da bodo do leta 2015 vsi otroci lahko zaključili osnovnošolsko izobraževanje.
<ul style="list-style-type: none"> • Promovirati enakost spolov in dati več moči ženskam
<ul style="list-style-type: none"> - Do leta 2005 odstraniti spolne neenakosti v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju in do leta 2015 na vseh stopnjah izobraževanja.
<ul style="list-style-type: none"> • Zmanjšati umrljivost otrok
<ul style="list-style-type: none"> - V letih 1990–2015 za dve tretjini zmanjšati umrljivost otrok, mlajših od pet let.
<ul style="list-style-type: none"> • Izboljšati zdravje mater
<ul style="list-style-type: none"> - V letih 1990–2015 za tri četrtine zmanjšati umrljivost mater.
<ul style="list-style-type: none"> • Boriti se proti virusu HIV/aidsu, malariji in drugim boleznim
<ul style="list-style-type: none"> - Do leta 2015 ustaviti napredovanje in začeti krčiti razširjenost virusa HIV/aidsa. - Do leta 2015 ustaviti napredovanje in začeti krčiti razširjenost drugih nevarnih bolezni.
<ul style="list-style-type: none"> • Zagotoviti trajnostni razvoj okolja
<ul style="list-style-type: none"> - Vključiti načela trajnostnega razvoja v državne politike in programe ter ustaviti izkoriščanje naravnih virov. - Do leta 2015 prepoloviti število ljudi, ki nimajo ustreznega dostopa do pitne vode in ustreznih higienskih razmer. - Do leta 2020 izboljšati življenjske pogoje vsaj 100 milijonom prebivalcem v revnih četrtih.
<ul style="list-style-type: none"> • Razviti globalno partnerstvo za razvoj
<ul style="list-style-type: none"> - Še naprej razvijati odprto, pravično, predvidljivo, nediskriminatorno trgovanje in finančni sistem. Vključuje zavezo za dobro vodstvo, razvoj in zmanjšanje revščine tako na državni kot mednarodni ravni. - Poskrbeti za posebne potrebe manj razvitih držav. Vključuje s carinami neobremenjen, količinsko neomejen dostop do izvoznih dobrin najmanj razvitih držav; razširjen program zmanjšanja dolgov za zelo zadolžene revne države (HIPC) in odpravo uradnih dvostranskih dolgov; bolj radodarno uradno pomoč razvitih držav, obvezanih k zmanjševanju revščine. - Poskrbeti za posebne potrebe kopenskih in majhnih otoških držav v razvoju (prek »Programa dejavnosti za trajnostni razvoj majhnih otokov v države« in sklepov dvajsetsekundne posebne seje generalne skupščine). - Ukvarjati se s težavami dolgov v državah v razvoju, tako na državni kot mednarodni ravni, da bo dolg dolgoročno znosen. - V sodelovanju z državami v razvoju razviti in uresničiti strategije primerne in produktivnega dela mladih. - V sodelovanju s farmacevtskimi podjetji državam v razvoju zagotoviti dostop do najnujnejših zdravil. - V sodelovanju z zasebnim sektorjem omogočiti dostop do prednosti novih tehnologij, še zlasti na področju informacij in komunikacij.

Vir: http://unstats.un.org/unsd/mi/mi_goals.asp, 15. 9. 2005

PRILOGA B: Članice Caritas Internationalis po regijah

AFRIKA

1. Angola: Caritas de Angola
2. Benin: Caritas Benin
3. Bocvana: Tirisanyo Catholic Comission – Caritas Botswana
4. Burkina Faso: OCADES – Caritas Burkina Faso
5. Burundi: CED – Caritas Burundi
6. Kamerun: BASC – Bureau des Activités Socio-Caritatives – Caritas Cameroun
7. Zelenortske otoki: Caritas Caboverdeana
8. Centralnoafriška republika: Caritas Centrafrique
9. Čad: UNAD – Union Nationale des Associations Diocésaines de Secours et de Développement – Caritas Tschad
10. Komori: Caritas Comores
11. Republika Kongo: Caritas République du Congo
12. Demokratična republika Kongo: Commission Episcopale Caritas / Développement Caritas République Démocratique du Congo
13. Ekvatorialna Gvineja: Caritas Guinea Ecuatorial
14. Eritreja: Eritrean Catholic Secretariat
15. Etiopija: Ethiopian Catholic Secretariat
16. Gabon: Caritas Gabon
17. Gambija: Catholic Development Office
18. Gana: SED – Department of Socio-Economic Development – Caritas Ghana
19. Republika Gvineja: OCPH – Organisation Catholique pour la Promotion Humaine – Caritas Rép. de Guinée
20. Gvineja Bissau: Caritas Guinee – Bissau
21. Mauritius: Caritas Ile Maurice
22. Slonokoščena obala: Caritas Côte d'Ivoire
23. Kenija: Kenya Catholic Secretariat – Caritas Kenya
24. Lesoto: Department of Development – Caritas Lesotho
25. Liberija: Caritas Liberia
26. Madagaskar: Caritas Madagascar
27. Malavi: CADEOM – Catholic Development Commission in Malawi – Caritas Malawi
28. Mali: Commission de Pastorale Sociale – Caritas Mali
29. Mozambik: Caritas Moçambicana
30. Namibija: NACADEC – Namibian Catholic Development Commission
31. Niger: Caritas Niger
32. Nigerija: Nigeria Catholic Secretariat
33. Ruanda: Caritas Rwanda
34. Sao Tome in Principe: Caritas Sao Tome & Principe
35. Senegal: Caritas Senegal
36. Sejšeli: Caritas Seychelles
37. Sierra Leone: NCDCO – National Catholic Development and Caritas Office
38. Južna Afrika: Caritas South Africa
39. Sudan: SUDANAID – Caritas Sudan
40. Svazi: Caritas Swaziland
41. Tanzanija: Caritas Tanzania
42. Togo: OCDI – Organisation de la Charité pour un Développement Intégral – Caritas Togo
43. Uganda: Uganda Catholic Secretariat – Caritas Uganda
44. Zambija: ZEC – Catholic Commission for Development – Caritas Zambia
45. Zimbabve: Catholic Development Commission – Caritas Zimbabwe

EVROPA

46. Albanija: Caritas Shqiptar – Albania
47. Andora: Caritas Andorrana
48. Armenija: Caritas Armenia
49. Avstrija: Oesterreichische Caritaszentrale – Caritas Austria
50. Azerbajdžan: Caritas Azerbaijan
51. Belorusija: Caritas Belarus
52. Belgija: Caritas Catholica Belgica
53. Belgija: Caritas Secours International Belgique
54. Belgija: Caritas en Communauté Française et Germanophone
55. Belgija: CaritasVlaanderen - Belgium
56. Bosna in Hercegovina: Caritas Bosnia-Herzegovina
57. Bolgarija: Caritas Bulgaria
58. Hrvatska: Caritas Croatia
59. Češka: Ceska Katolícka Charita – Caritas Ceska
60. Danska: Caritas Denmark
61. Velika Britanija: CAFOD – Catholic Fund for Overseas Development – Caritas England and Wales
62. Velika Britanija: Caritas – Social Action
63. Estonija: Eesti Caritas
64. Finska: Caritas Finland
65. Francija: Secours Catholique – Caritas France
66. Gruzija: Caritas Georgia
67. Nemčija: Deutscher Caritasverband
68. Grčija: Caritas Hellas
69. Mađarska: Caritas Hungarica
70. Islandija: Caritas Iceland
71. Irska: TROCAIRE – Caritas Ireland
72. Italija: Caritas Italiana
73. Latvija: Caritas Latvia
74. Litva: Caritas Lithuania
75. Luksemburg: Caritas Luxembourg
76. Makedonija: Caritas Macedonia
77. Malta: Caritas Malta
78. Moldavija: Caritas Moldova
79. Monako: Caritas Monaco
80. Nizozemska: CORDAID
81. Norveška: Caritas Norge
82. Poljska: Caritas Polska
83. Portugalska: Caritas Portuguesa
84. Romunija: Confederatia Caritas Romania
85. Rusija: Federal Caritas of Russia
86. Rusija: Caritas of the Asian Part of Russia
87. Rusija: Caritas of the European Part of Russia
88. Škotska: Scottish Catholic International Aid Fund – Caritas Scotland
89. Srbija in Črna gora: Caritas Serbia – Montenegro
90. Slovaška: Slovenská Katolícka Charita – Caritas Slovakia
91. Slovenija: Slovenska Karitas
92. Španija: Caritas Espanola
93. Švedska: Caritas Sverige
94. Švica: Caritas Schweiz
95. Turčija: Caritas Turquie
96. Ukrajina: Caritas Spes – Caritas of Roman Catholic Church in Ukraine

97. Ukrajina: Caritas Ukraine – Caritas of Greek Catholic Church in Ukraine
---

AZIJA

98. Afganistan: Afganistan Caritas Office
99. Bangladeš: Caritas Bangladesh
100. Kambodža: Caritas Cambodia
101. Vzhodni Timor: Caritas East Timor
102. Hongkong: Caritas Hong Kong
103. Indija: Caritas India
104. Indonezija: Caritas Indonesia
105. Japonska: Caritas Japan
106. Kazahstan: Caritas Kazakhstan
107. Koreja: Caritas Coreana
108. Makau: Caritas Macau
109. Malezija: NOHD – National Office for Human Development
110. Mongolija: Caritas Mongolia
111. Mjanmar: Caritas – Karuna Myanmar
112. Nepal: Caritas Nepal
113. Pakistan: Caritas Pakistan
114. Filipini: NASSA – National Secretariat of Social Action – Caritas Philippines
115. Singapur: Catholic Welfare Services - Caritas Singapore
116. Šrilanka: SEDEC – Social Economic Development Centre – Caritas Sri Lanka
117. Tajvan: Commission for Social development – Caritas Taiwan
118. Tadžikistan: Caritas Tajikistan
119. Tajska: CCHD – Catholic Commission for Human Development – Caritas Thailand
120. Uzbekistan: Caritas Uzbekistan

LATINSKA AMERIKA IN KARIBI

121. Antili: Antilles Episcopal Conference – Caritas Antilles
122. Argentina: Caritas Argentina
123. Bolivija: Pastoral Social – Caritas Boliviana
124. Brazilija: Caritas Brasileira
125. Čile: Caritas Chile
126. Kolumbija: SNPS – Secretariado Nacional de Pastoral Social – Caritas Colombia
127. Kostarika: Pastoral Social Caritas Costa Rica
128. Kuba: Caritas Cuba
129. Dominikanska republika: Caritas Dominicana
130. Ekvador: SENAPS – Secretariado Nacional de Pastoral Social – Caritas Ecuador
131. Salvador: Caritas El Salvador
132. Gvatemala: Caritas de Guatemala
133. Haiti: Caritas Haiti
134. Honduras: Caritas de Honduras
135. Mehika: CEPS – Caritas Mexicana
136. Nikaragva: Caritas Nicaragua
137. Panama: Pastoral Social – Caritas Panamá
138. Paragvaj: Pastoral Social Nacional – Caritas Paraguay
139. Peru: Caritas del Peru
140. Portoriko: Caritas del Puerto Rico
141. Urugvaj: Caritas Uruguay
142. Venezuela: Caritas de Venezuela

SEVERNA AMERIKA

143. Kanada: Developpement et Paix / Development and Pace – Caritas Canada
144. ZDA: Catholic Charities USA – Caritas USA
145. ZDA: Catholic Relief Services (CRS) – Caritas USA
146. ZDA: Catholic Campaign for Human Development (CCHD)

BLIŽNJI VZHOD IN SEVERNA AFRIKA

147. Alžirija: Sevices Caritas des Diocèses d'Algérie – Caritas Algérie
148. Ciper: Koinoia Caritas
149. Džibuti: Caritas Djibouti
150. Egipt: Caritas Egypte
151. Iran: Caritas Iran
152. Irak: Confrérie de la Charité – Caritas Iraq
153. Jeruzalem: Caritas Jerusalem
154. Jordanija: Caritas Jordan
155. Libanon: Caritas Liban
156. Libija: Caritas Libie
157. Mavretanija: Caritas Mauritanie
158. Moroko: Caritas Maroc
159. Somalija: Caritas Somalia
160. Sirija: Caritas Syrie
161. Tunizija: Sevices de la Préature – Caritas Tunisie

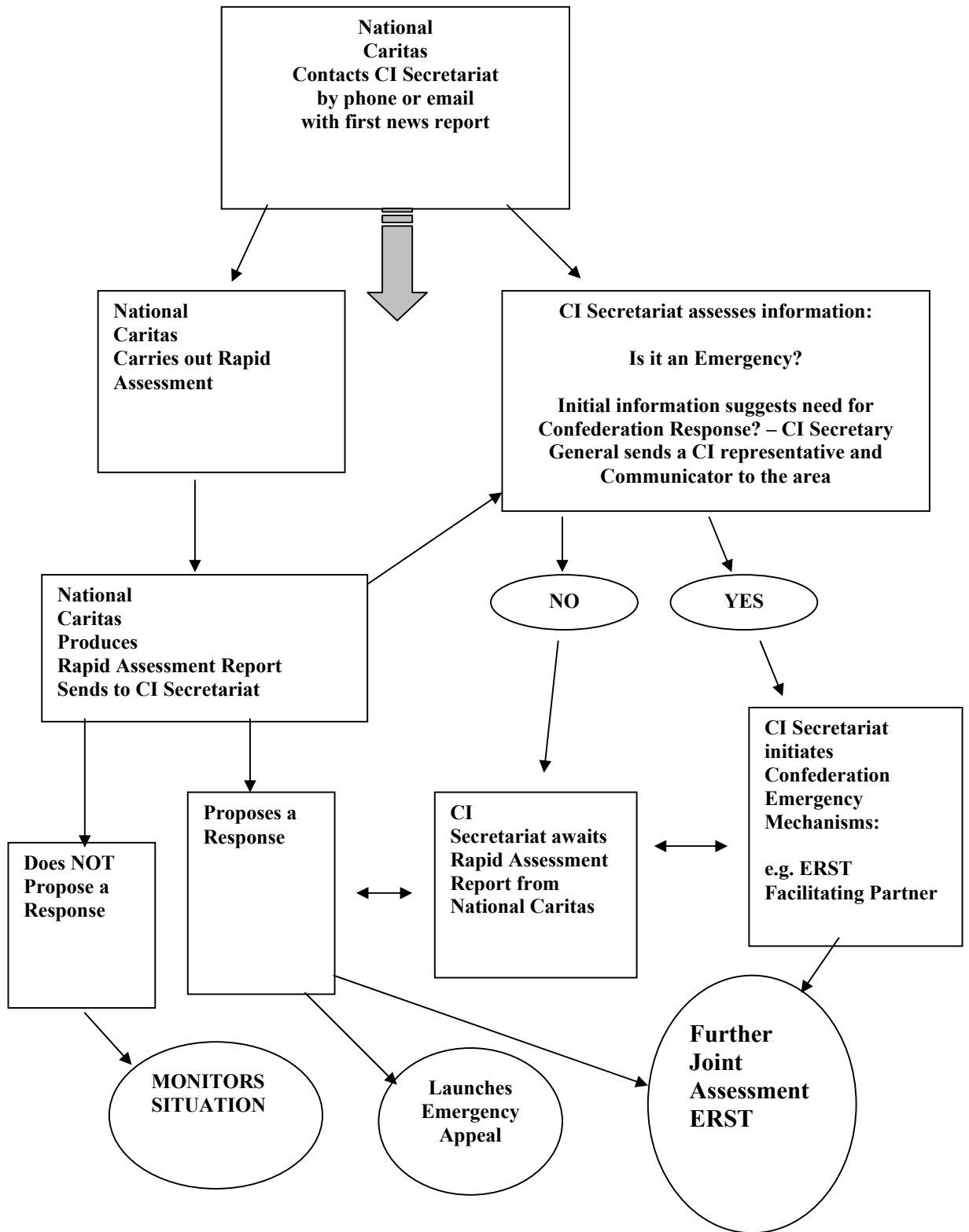
OCEANIJA

162. Avstralija: Caritas Australia
163. Nova Zelandija: Caritas Aotearoa – New Zealand
164. Pacifiški otoki: CEPAC – Commission for Justice and Development – Caritas Pacific Islands
165. Papua Nova Gvineja: Caritas Papua New Guinea
166. Salomonovi otoki: Caritas Solomon Islands
167. Tonga: Caritas Tonga

Vir: <http://www.caritas.org>, 14. 8. 2006

PRILOGA C: Akcijski načrt delovanja Caritas v primeru nesreče

Vir: CI Emergency Response Tool Kit, October 2005, Draft Version II